

Din Sigid Ay Damag Ay Insolat San Mateo

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din Sigid ay Damag ay Insolat San Mateo et ipaammo na ay si Jesus din Messias ay dinotokan Diyos ay manturay ay mangisalakan sin Judio ya siya abe sin am-in ay ipogaw ay mamati en sisya. Di kaad-adoan ay nangisolatan Mateo et Judio, isonga dadlonan paneknekan ay di inkarin Diyos sin ipogaw na ay Judio sin Daan ay Tolag et natongpal da babaen en Jesus.

Ipailan din libro ay nay ay si Jesus din kangatoan ay man-it-itdo ay inbaan Diyos, isonga waday kalebbengana ay mangiolog sin linteg Diyos ya man-itdos maipanggep di panturayana. Di kaad-adoan ay in-itdo na ay naisolat isna et naiolnos da ay maibasara sin banbanag ay ibagbaga da. Siya dana di lima ay naolnosana. 1. Din pamagbagan Jesus sin kad-anas kadondontogan maipanggep si kabibiyag, obla, lebbengen ya gon-gonan di maitapi sin panturayan Diyos (kapitolo 5-7). 2. Din intogon Jesus sin sinpo ya doway ay pasolot na sin nangibaaana en daida ay en mangaskasaba (kapitolo 10). 3. Din papangarig ay maipanggep sin panturayan Diyos (kapitolo 13). 4. Din in-itdon Jesus sin papasolot na maipanggep si ogali ya lebbengen da (kapitolo 18). 5. Din in-itdon Jesus maipanggep sin panpatinggaan di timpo ed wani ya din omalian di panturayan Diyos (kapitolo 24-25).

Ad-ado di daddad-at ay sin isna ay libro et anggoy di kad-ana ay kaman din namasyalan di nankalalaing ay mangibagas olog di talaw ed Betlehem, din nandanang Pedro sin labaw di danom, din nangagasan Jesus sin doway ay nagodab, din nangaan da Jesus sin panbayad das bowis sin tepek di nigay, ya din papangarig maipanggep sin man-ob-obla sin kaobasan, din doway ay anak, din kasal di anak di ari, ya din sinpo ay babassang.

Din Linaona

Din listaan di ap-apon Jesus ya din naianakana 1:1–2:23

Din nankaskasabaan Juan ay Mamonbonyag 3:1-12

Din nabonyagan Jesus ya din namadasan Satanas ay nanolisog en sisya
3:13–4:11

Din nan-it-itdoan Jesus ed Galilea 4:12–18:35

Din oblan Jesus manlogi ed Galilea enggana ed Jerusalem 19:1–20:34
 Din naodi ay dominggon Jesus ya din nateyana 21:1–27:66
 Din kasin natagoan Jesus ya din nanpail-ilaana 28:1-20

Din Listaan Di Ap-apon Jesus

(*Luc. 3:23-28*)

1 ¹Siya na di listaan di ap-apon Jesu Cristo ay polin David ya polin aben Abraham. ²Si Abraham et aman Isaac ay aman Jacob ay aman aben Juda ya din aag-i na. ³Si Juda et aman da Perez en Zera, ya si Tamar di ina da. Si Perez et aman Hezron ay aman Ram. ⁴Si Ram abe et aman Amminadab ay aman Nason ay aman Salmon. ⁵Si Salmon et say aman Boaz, ya si Rahab di ina na. Si Boaz abe et aman Obed, ya si Ruth di ina na. Si Obed et sisya di aman Jesse, ⁶et si Jesse di aman Ari David.

Si David et aman Solomon, ya din ina na et sigod ay asawan Urias. ⁷Si Solomon et aman Rehoboam ay aman Abias ay aman aben Asa. ⁸Si Asa abe et aman Jehosafat ay aman Jehoram ay aman Uzzias. ⁹Si Uzzias et aman Jotam ay aman Ahaz ay aman Hezekias. ¹⁰Si Hezekias abe et aman Manasses ay aman Amon ay aman Josias. ¹¹Et si Josias di aman Jeconias ya din aag-i na sin timpo ay napilit ay naiey di Judio ed Babilonia.

¹²Idi nakdeng ay naikaan di Judio sin ili da, naianak si Sealtiel ay si Jeconias di ama na. Si Sealtiel et aman Zerubbabel. ¹³Si Zerubbabel abe et aman Abiud ay aman Eliakim ay aman Azor. ¹⁴Si Azor et say aman Zadok ay aman Akim ay aman aben Eliud. ¹⁵Si Eliud abe di aman Eleazar ay aman Mattan ay aman Jacob. ¹⁶Si Jacob di aman Jose, et si Jose di asawan Maria ay inan Jesus ay makwani en Cristo.

¹⁷Din katontonan di kapototan Jesu Cristo et sinpo ya opat manlogi en Abraham enggana en David. Wada abe di sinpo ya opat ay kapototan manlogi en David enggana sin timpo ay napilit ay naiey di Judio ed Babilonia. Et wada abe kasin di sinpo ya opat ay kapototan manlogi sin naieyan das di enggana sin kaianakan din makwani en Cristo.

Din Naianakan Jesu Cristo

(*Luc. 2:1-7*)

¹⁸Siya na di kadad-atan di naianakan Jesu Cristo. Naitotolag si Maria ay ina na ay makiasawa en Jose, ngem sin daan dan man-asawa, naammoan ay nawad-an sisya babaen sin panakabalin di Ispirito Santo. ¹⁹Managtongpal si Jose sin linteg Moses, ngem adi na aben layden ay maibabain si Maria, isonga ninemnem na ay isiana ay adi maammoan di

kaipoipogaw.^a ²⁰Say nemnem na di, asi et nan-iitaw ay wada di anghel Apo Diyos ay nanpaila en sisya ay nangwani, “Jose ay polin David, adi ka madanagan ay mangibeey en Maria, tan din nawad-ana et babaen din panakabalin di Ispirito Santo. ²¹Man-anak si lalaki, et ngadanam si Jesus, tan sisya di mangisalakan si ipogaw na sin basbasol da.”

²²Naamag am-in dana ta say matongpal din inpaibagan Apo Diyos sin esa ay mamadto ay nangwani, ²³“Mawad-an di esa ay balasang ay magay nangiwiwit en sisya, et man-anak si lalaki ay mangadanan si Immanuel,”^b di olog na et “wadas Diyos en datako.”

²⁴Idi binmangon si Jose, pinati na din inbagan di anghel, et inbeey na si Maria, ²⁵ngem adi na dinaddaag sin daan bomalaan di anak na. Idi pay binmala, nginadanas Jesus.

Din Nanpasyal Ed Betlehem Ay Napo Sin Belaen Di Agew

2 ¹Naianak si Jesus ed Betlehem ay ilin di Judea sin kaarin Herod. Pag wada da di emey ed Jerusalem ay napo sin belaen di agew ay nankalalaing ay mangibagas olog di talaw. ²Idi dinmateng das di, pinoot da ay nangwani, “Into din naianak ay arin di Judio? Tan inila mi din binmelaan di talaw ay sinyal di naianakana, et inmali kami ay mandayaw en sisya.”

³Sin nanamagan Ari Herod sisi, peteg di egyat na ya siya abe sin am-in ay man-ili ed Jerusalem. ⁴Isonga inpasinop na din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg, et pinoot na en daida mo into di maianakan di Messias. ⁵“Ed Betlehem isnan nay ay probinsiya ay Judea,” kanan da ay sinombat. “Tan siya na di inpaisolat Diyos sin mamadto ed nabaon ay kanana,

⁶‘Sik-a ay Betlehem sin dagan Juda, sik-a di kapatgan sin madaydayaw ay il-ili ay lak-am Juda, tan sik-a di kapoan di manturay ay mangipango ya mangay-ayowan si ipogaw ko ay Israelita.’”^c

⁷Pag paayag Herod din doy ay nankalalaing ay mangibagas olog di talaw ta say makikali da en sisya ay eng-enggay da, et inammoana en daida din kosto ay timpo ay binmalaan din talaw. ⁸Pag nan ibaas daida ed Betlehem ay nangwani, “Emey kayos di, et esten yo ay manganap sin moyang ay sana. Mo datngan yo, mantaoli kayos na ta ibaga yo en sak-en ta say emeyak abe ay mandayaw en sisya.”

⁹⁻¹⁰Sin nanngaan da sin intogon di ari, nanlobwat da, et peteg di ragsak da, tan inila da kasin din mismo ay talaw ay inila da ay binmela

^a 1:19 Din ogalin di Judio et mo waday naitotolag ay mangasawas balasang, enggay naibilang ay asawa na. Mo waday napasamak et ninemnem na ay adi na toloyen, masapol ay idawat na sin balasang di papil ay mangipaneknek ay isianas sisya. Masapol abe ay waday doway ay tistigo. ^b 1:23 Isaias 7:14 ^c 2:6 Mikias 5:2

ed idi. Inpangpango nas daida enggana ay dinmateng sin patag di beey ay kad-an di moyang, yan pag somaldeng. ¹¹Idi sinmawang da sin kad-an di beey ay sana, sinenggep da et inila da din moyang ya si Maria ay ina na. Nandokmog da ay nanyakog-ong ay mandayaw sin moyang, et pag dan bokatan din naigtoan di nangina ay isagot da, et indawtan das sisya si balitok, nabanglo ay insinso ay makwani en frankincense, ya mirra.

¹²Idi siya di, inpaitaw Diyos daida, et intogona en daida ay adi da mantaoli en Herod, isonga natken di nandanana da ay sinmaa ed ili da.

Din Linmayawan Da Jose En Maria Ya Si Jesus Ed Egipto

¹³Idi nadipos da, nanopaila di anghel Apo Diyos en Jose sin iitaw na yan kanana en sisya, “Ibangon mo, et ikoyog mo din moyang ya si ina na ta lomayaw kayo ed Egipto. Mantee kayos di enggana ay ibagak ay mantaoli kayo, tan din panggep Herod et ipaanap na din moyang ta ipapse na.”

¹⁴Siya et di, kabangon si Jose et kalobwat sin gawan di labi ay mangikoyog sin moyang ya si ina na ta emey da ed Egipto. ¹⁵Et say nantetean da enggana sin nateyan Herod. Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Apo Diyos sin mamadto ay kanana, “Awni et ayagak din anak ko ay komaan ed Egipto.”^d

Din Nangipapsean Herod Sin Kamoyamoyang

¹⁶Idi inammoan Herod ay sinikahan din nankalalaing ay mangibagas olog di talaw sisya, palaloy bonget na, et inbilina ay en peslen di soldado na din am-in ay lalaki ay mantawen si dowo ono kolang ed Betlehem ya sin nandinmang ay il-ili. Tan pinasal na ay say kosto ay kabayag di timpo manlogi sin binmalaan di talaw ay maibasar sin inammoana sin doyo ay nankalalaing ay sangaili. ¹⁷Isonga natongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay si Jeremias ay kanana,

¹⁸“Madmadnge di palalo ay man-og-oga ay manladingit ed Rama, tan og-ogaan Raquel din aan-ak na. Adi polos kaliwliwa, tan namaga da.”^e

Din Inmeyan Da Jose Ed Nazaret Ay Napo Ed Egipto

¹⁹Idi natey si Herod, nanopaila di anghel Apo Diyos en Jose sin iitaw na sin kad-an da ed Egipto, ²⁰yan kanana, “Ibangon mo ta ikoyog mo din moyang ya si ina na ta mantaoli kayo sin ili yo ay Israel, tan enggay natey din mangwani en mamse sin moyang.” ²¹Siya di et binmangon da Jose et nantaoli da ed Israel.

---

^d 2:15 Hosea 11:1   ^e 2:18 Jeremias 31:15. Sin pannemnem Jeremias, Si Raquel di maibilang ay inan di am-in ay Judio, ya din aan-ak na et din polin di an-ak Israel ay naabak ya naibag-en ed Babilonia. Si Mateo pay et osalenas Raquel ay kaiarigan di iin-a ed Betlehem ay natey di aan-ak da.

²²Asi et dinnggen Jose ay naiskat si Arkelaus ay anak Herod ay manturay ed Judea, isonga emegyat ay mantaoli. Gapo ta wada kasin di naitogon en sisya sin iitaw na, inmey da sin probinsiya ay Galilea, ²³et nakilli da ed Nazaret. Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin doy da ay mamadto ay kanana, “Awni et makwanis sisya en taga-Nazaret.”^f

Din Nankaskasabaan Juan Ay Mamonbonyag

(*Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-20; Jn. 1:19-28*)

3 ¹Sin siya di ay timpo ay nantetean pay laeng da Jesus ed Nazaret, inmey si Juan ay Mamonbonyag sin lugar ed Judea ay magay omili, et nangaskasaba sin en nandengdenge. ²Kanana, “Ibabawi yo din basbasol yo, tan dandani di panturayan Diyos.” ³Si Juan di inbagbagan Isaias ay mamadto ay nangwani,

“Wada sin lugar ay magay omili di mangibogbogaw ay mangmangwani, ‘Isagana yo din danen di Apo ay omali ta say siged di danan ay pandanana.’”^g

⁴Din badon Juan et owat inabel ay book di kamel ya kopkop di animal di bilko na. Din kankanena abe et dodon ya danom di iyokan. ⁵Em-emey en sisya di omili ed Jerusalem ya din man-ili sin am-in ay ili ed Judea ya sin nandinmang di ginawang ay Jordan. ⁶Inpodpodno dan basbasol da et pag bonyagan Juan si daida sin ginawang ay Jordan.

⁷Ngem sin nangilaana sin ad-ado ay Fariseo ya Sadduceo ay omal-ali ay manpabonyag koma, kanana en daida, “Ay peteg kayo kayman ay kaman nasikap ay eweg! Sino ngata di nangibaga en dakayo ay mailsot yo din panosaan Diyos en dakayo mo mabonyagan kayo? ⁸Adi met mabalin, tan masapol ay amagen yo din mangipaila ay tet-ewa ay inbabawi yo din basbasol yo. ⁹Adi yo aben kankanen en mailisi kayo tan si Abraham din apo yo, tan olay dana ay bato et mabalin met ay amagen Diyos si polin Abraham! ¹⁰Din panosaan Diyos en dakayo et maiarig si wasay ay naibibiyad ay mamoyo sin kaiw, et am-in ay kaiw ay adi manlames si siged et mapoyo sin poona ta asi maitongo.”

¹¹Pag nan itoloy ay nangwani, “Wada di nangatngato mo sak-en ay omonod. Et begew din nay kinangato na, adiak maikari ay olay manggen sin sapatos na.”^h Danom anggoy di ibonyag ko en dakayo ta maipaila ay

---

^f **2:23** Din kali ay Nazaret et maga sin Daan ay Tolag, ngem sin timpon Jesus, kitkittoy ya malaslasoy ay ili ed Nazaret (Juan 1:46), isonga din layden Mateo ay kalien et ad-adoy mamadto si nangibaga ay laslasoyen di ipogaw si Jesus. ^g **3:3** Isaias 40:3 ^h **3:11** Din esa ay obla ay naidawat sin kababaan ay baa ono bag-en ed idi et iali na din sapatos di among na mo waday emeyana ya kaanena abe mo somaa et senggep sin beey. Isonga din layden Juan ay kalien et adi na ibilang din awak na ay maikari ay mansilbi ay olay owat bag-en en Jesus.

inbabawi yo din basbasol yo, ngem mo sisya pay et bonyaganas dakayo si Ispirito Santo ya apoy. ¹²Maiarig sisyas ipogaw ay nananggen si liga-o ay paneg-ap na sin nabayo ay pagey. Din lames na et ena idolin sin beey na, ngem din teg-ap pay et ipoo na sin apoy ay adi kaddad-ep.”

Din Nabonyagan Jesus
(*Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22*)

¹³Sin timpo ay doy ay nanbonbonyagan Juan, napo si Jesus ed Galilea et inmey sin ginawang ay Jordan ay manpabonyag en Juan. ¹⁴Sinigaan Juan ay nangwani, “Sak-en di masapol ay manpabonyag en sik-a. Apay nga omali ka ay manpabonyag en sak-en?”

¹⁵Ngem kanan Jesus ay sinombat, “Olay itay-on mo ed wani, tan bagay na ay tongpalen ta din am-in ay panggep Diyos.” Isonga pag bonyagan Juan sisya.

¹⁶Makdeng pay ay nabonyagan si Jesus, pag et komaan sin danom downan et mabokatan ed langit, et inila na din Ispirito Santo ay kaman kalapati ay bomabbaba enggana ay pinmatong en sisya. ¹⁷Pag et wada di kali ay napod langit ay kanana, “Si naey di laydelaydek ay anak ko. Sisya di kakapnekak.”

Din Namadasan Satanas Ay Nanolisog En Jesus
(*Mar. 1:12-13; Luc. 4:1-13*)

4 ¹Pag ipangon din Ispirito Santo si Jesus sin lugar ay magay omili ta say solisogen din Diablo. ²Nantetees di si opatapolo ay agew ya labi ay adi polos nangnangan, et pag nan liknaen di dagaang na. ³Asi et din manolisog et inmey sin kad-ana yan kanana, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, bilinem din batbato ay nay ta manbalin das makan.” ⁴Ngem sinongbatan Jesus ay nangwani, “Din naisolat ay kalin Diyos et kanana, ‘Baken makan et anggoy di katagoan di ipogaw, mo adi et masapol da abe di am-in ay ibagbagan Diyos.’ ”ⁱ

⁵Pag ipangon din Diablo sisya sin nasantoan ay siyodad, et inapika na sin kakayangan ay partin di Timplo. ⁶Asi na pag kanan, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, mantekgas ka kod, tan kanan din naisolat ay kalin Diyos, ‘Bilinen Diyos din aanghel na ta ayowanana daka. Aklopen das sik-a ta say adi maidosnog sikim sin bato.’ ”^j

⁷“Aw kayman,” kanan Jesus ay sinombat, “ngem din naisolat ay kalin Diyos et kanana abe en, ‘Adi yo padpadasen si Diyos ay Apo yo.’ ”^k

⁸Idi nakdeng di, pag iturong din Diablo sin nakayakayang ay dontog et inpaila na en sisya din am-in ay nasyon isnan lobong ya din kinabaknang da. ⁹Kanan din Diablo, “Idawat ko am-in dana en sik-a mo mandokmog ka ay mandayaw en sak-en.”

ⁱ 4:4 Deuteronomio 8:3   ^j 4:6 Salmo 91:11-12   ^k 4:7 Deuteronomio 6:16

¹⁰Ngem sinombat si Jesus ay nangwani, “Komaan ka et ay Satanas! Tan din naisolat ay kalin Diyos et kanana, ‘Magay odom si dayawen yo ya pansilbian yo mo adi anggoy si Diyos ay Apo yo.’”^l

¹¹Pag komaan din Diablo, et dinmateng di aanghel ay mamadang en Jesus.

Din Nanlogian Jesus Ay Nan-itdo

(Mar. 1:14-15; Luc. 4:14-15)

¹²Idi dinngen Jesus ay naibalod si Juan, nantaoli ed Galilea. ¹³Ngem adi nakili ed Nazaret mo adi et nantee ed Capernaum ay esa ay ili sin benget di annawa ay lebung ay Galilea sin sakop di dagan Zebulun ya Naftali. ¹⁴Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana,

¹⁵“Din dagan da Zebulun en Naftali et wada sin benget di annawa ay lebung ya sin demang di ginawang ay Jordan ya enggana sin sakop di Galilea ay kanan da en ilin di Gentil. ¹⁶Din ipogaw isdi et kaman dan mantetee sin mabolinget, tan kaman nalilibooan din ili da si pese. Ngem awni et ilaen da di somisili ay silaw, tan manpaila sin kad-an da di maninggaw si nemnem da.”^m

¹⁷Manlogi sin timpo ay doy, inlogin Jesus ay mangaskasaba ay mangmangwani, “Tbabawi yo din basbasol yo, tan dandani di panturayan Diyos.”

Din Nangayagan Jesus Sin Damo Ay Papasolot Na

(Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11)

¹⁸Sin namingsan ay mandad-an si Jesus sin benget di annawa ay lebung ay Galilea, inila na di sin-iyogtan ay manabtabokol, tan say obla da. Daidas da Simon ay nabdayan si Pedro ya si Andrew. ¹⁹Kanana en daida, “Enggana ed wani, manabtabokol kayos nigay. Manbalin kayo et si pasolot ko^a ta itdoak dakayo ay mangawis si ipogaw.”^o ²⁰Kaipayag da sin tabokol da yan nakiey da en sisya.

²¹Mandad-an da pay sin benget di lebung, inilan Jesus di dowo pay ay sin-agi ay da Santiago en Juan ya din ama da ay si Zebedeo. Nanlologan da sin bangka da ay mangisagsagana sin tabokol da. Inayagan Jesus din sin-iyogtan ay sana, ²²et kataynan da sin bangka ya en ama da, et nakiey da abe en Jesus.

Din Nan-it-itdoan Ya Nangaskasabaan Jesus Ya Din

Nangag-agasana Sin Mansaksakit

(Luc. 6:17-19)

²³Nanlikliked si Jesus sin intiro ay probinsiya ay Galilea. Nan-it-itdo sin kasinasinagoga ay nangikaskasaba sin siged ay damag

---

^l 4:10 Deuteronomio 6:13   ^m 4:16 Isaias 9:1-2   ⁿ 4:19 Din kanana sin Griego et: *Omonod kayo ... Di laydena ay kalien et makiey da en Jesus ay pasolot na.*   ^o 4:19 Din kanana sin Griego et: ... *ta itdoak dakayo ay manabokol si ipogaw.*

ay maipanggep sin panturayan Diyos, ya inag-agasana abe di mansaksakit si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak da. ²⁴Isonga nandindinamag din inam-amag Jesus enggana sin intiro ay sakop di Syria, et in-ey da en sisya din am-in ay mansaksakit ya manligligat ay kaman din kinapet di anito, din mankedas ya din paralitiko. Et inagasanas daida am-in. ²⁵Isonga ad-adoy ipogaw ay inmonod en sisya ay napo ed Galilea, din Sinpo ay Siyodad, Jerusalem ya odom ay il-ili ed Judea, ya sin demang di ginawang ay Jordan.

Din Pamagbagan Jesus Sin Kad-anas Kabilbiligan

5 ¹Sin nangilaan Jesus sin ad-ado ay ipogaw, nantikid sin kabilbiligan^p et tinmokdo. Idi nasinop din papasolot na sin kad-ana, ²inlog na ay nangitdo en daida yan kanana,

Din Nagasat Ay Ipogaw

³“Nagasat di ipogaw ay mangammo ay nabibiteg das kabaelan sin pangiilaan Diyos, tan daida di naitatapi sin panturayana.

⁴“Nagasat di ipogaw ay manladladingit begew si basol, tan liwliwaen Diyos daida.

⁵“Nagasat di naanos ay ipogaw ay mangibabas nemnem da, tan daida di manawid sin daga.

⁶“Nagasat di ipogaw ay peteg ay laydelayden da ay mangamag sin layden Diyos, tan mapnek da.

⁷“Nagasat di ipogaw ay managseg-ang, tan seg-angan aben Diyos daida.

⁸“Nagasat di ipogaw ay naimomongsan di nalinis ay nemnem da sin layden Diyos, tan daida di mangila en sisya.

⁹“Nagasat di ipogaw ay mangikapya si iib-a da, tan daida di maibilang ay an-ak Diyos.

¹⁰“Nagasat di ipogaw ay mapalpaligat begew sin kinalinteg da, tan daida di naitatapi sin panturayan Diyos.

¹¹“Nagasat kayo mo pabainan di ipogaw si dakayo ya paligaten das dakayo ya man-etek da ay mangipalawlaw en dakayo begew en sak-en. ¹²Peteg koma ay manragsak kayo, tan palalo ay dakdake di gon-gona ay naidodolin para en dakayo ed langit. Tan din iyat di ipogaw en dakayo et siya met laeng din naiyaat en daida ay mamadto ed nabaon.”

P 5:1 Din olog na sin Griego et baken esa ay nakayang ay dontog mo adi et din kadondontogan ono kabilbiligan. Ad-adoy bilig sin diposan di agew mo din lebeng ay Galilea.

Maipanggep Si Asin Ya Silaw

(*Mar. 9:50; Luc. 14:34-35; Mar. 4:21-25; Luc. 8:16-18*)

¹³Intoloy Jesus ay nan-itdo et kanana, “Dakayo di maiarig si asin para sin kaipoipogaw isnan daga. Ngem mo omamsit di asin, adi met mabalin ay pataolien din pait na. Magay silbi na, isonga maiwasit et gatinan di ipogaw.

¹⁴“Maiarig kayo abe si silaw ay maninggaw si nemnem di ipogaw isnan daga. Nemnemen yo kadi ay mo waday ili sin toktok di dontog, dadlon maila. ¹⁵Maga abe di maneteng si silaw ta asi na sakoboan si palanggana, mo adi et ipatang na ta din am-in ay bemeey et ilaen dan am-amagen da. ¹⁶Siya abe ay masapol ay mansilaw kayo sin pangiilaan di ipogaw ta say ilaen da din siged ay ogali yo et dayawen da si Ama yo ed langit.”

Maipanggep Sin Linteg Moses

¹⁷Pag kanan Jesus, “Adi yo nemnemnemen ay inmaliak ay mangwaswas sin linteg Moses ya din insolat di mamadto, mo adi et inmaliak ta say tongpalek din inbagbaga da.⁹ ¹⁸Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay engganay mankaiiwed din daga ya langit, maga polos di linaon di linteg Diyos ay mamaga, olay din kaaptikan ay kali ono es-esa ay toldok, engganas matongpal din am-in ay panggep Diyos. ¹⁹Mo wada ngarud di manglabsing si olay din kayap-ewan ay bilin Diyos ya itdo nas iib-a na ay olay adi da patpatien, maibilang ay kababaan sin panturayan Diyos. Ngem din manongtongpal ya mangit-itdo sin bilbilin ay nay et maibilang ay nangato sin panturayan Diyos. ²⁰Ibagak ngarud en dakayo ay adi kabalin ay maitapi kayo sin panturayan Diyos mo baken kayon nalinlinteg mo din Fafariseo ya mamaestron di linteg.”

Maipanggep Si Bonget

²¹Intoloy Jesus ay nangwani, “Dindinnye yo din naibilin sin aap-o tako ed nabaon ay adi da manpespese, et mo pomse das biyag, maikom ya makeddengan da ay madosa. ²²Ngem ibagak en dakayo ay olay din mangibonget si gait na et maikom ya makeddengan ay madosa. Din ipogaw abe ay mamabbain si gait na ay mangwani en ‘Magay silsilbim’ et maidarum sin papangolo. Et din ipogaw abe ay mangwani sin gait na en, ‘Naong-ong ka’ et em-emey sin apoy ed inferno. ²³Isonga mo waday idatdaton mo en Diyos sin Timplo, asi ka et nemnemen ay waday inamag mo ay panigaan di gait mo en sik-a, ²⁴masapol ay taynam din daton mo sin sangoanan di altar ta en ka makikapya omona sin gait mo, asi ka pay mantaoli ay mangidaton sin sagot mo en Diyos.

⁹ 5:17 Dodowa pay di olog nina sin Griego: 1) ... *inmaliak ta say ipaammok din kosto ay layden da ay kalien*; 2) ... *inmaliak ta say komplitoek din inbagbaga da*.

²⁵ “Mo wada abe di mangiey en sik-a ed korti ta say idarum daka begew si otang mo, dalasem ay makikapya en sisya mo wada kayo pay laeng sin danan. Tan mo maga pay, ipolang daka sin howis, et pag ipolang din howis sik-a sin polis ta say maibalod ka. ²⁶ Tet-ewa nan ibagak en sik-a ay adi ka makabala sin balodan enggana ay bayadam din am-in ay otang mo.”

Maipanggep Si Makibabai

²⁷ “Dindinngge yo abe din naibilin en daida ed nabaon ay adi da makibabbabai. ²⁸ Ngem ibagak en dakayo ay din mangila si babai ta aklongana et enggay nakibabai en sisya sin nemnem na. ²⁹ Isonga mo din makannawan ay matam di bomasolam, okitem ta iwasit mo. Tan agpos mo makolongan di awak mo si esa ay parti na mo din magay kolang di awak mo yan maitpig kad infierno. ³⁰ Mo pay din makannawan ay takkay mo di bomasolam, potoam ta iwasit mo. Tan agpos mo makolongan di awak mo si esa ay parti na mo din magay kolang di awak mo yan maitpig kad infierno.”

Maipanggep Si Mangisian Si Asawa Na

(Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

³¹ “Naibilbilin abe ed idi ay mo waday lalaki ay mangisian si asawa na, masapol ay idawtanang kasolatan ay mangipaneknek ay nansian da. ³² Ngem ibagak en dakayo ay din lalaki ay mangisian si asawa na malaksig mo nakilalakis sisya et panbalinena si makilalaki mo makiasawa kasin. Din lalaki abe ay mangasawa si babai ay naiidang et makabasol met laeng si kamalala.”

Maipanggep Si Mansapata

(Sant. 5:12)

³³ Intoloy Jesus ay nangwani, “Dindinngge yo abe din naibilin sin ap-apo tako ed nabaon ay masapol ay adi da lablabingen di insapata da, mo adi et tongpalen da di insapata da en Apo Diyos. ³⁴ Ngem ibagak en dakayo ay adi kayo polos mansapsapata. Adi yo kanan, ‘Ilam ay langit,’ tan say pantokdoan Diyos ay manturay. ³⁵ Adi yo aben kanan, ‘Ilam ay daga,’ tan siya na di pan-andayan di siki na, ono ‘Ilam ay Jerusalem,’ tan siya di din ilin di nangato ay Ari. ³⁶ Olay din toktok yo et adi yo isapsapata, tan adi yo kabaelan ay mangipakilat ono mangipangitit si olay esay book. ³⁷ Agpos et mo kanan yo anggoy en ‘Aw’ ono ‘Aga’ ay adi yo taptapian si sapata. Tan olay sino ay itaptapi yo ay sapata et mapo en Satanas.”

Maipanggep Si Man-ibaes

(Luc. 6:27-36)

³⁸“Dindingge yo abe din naibilin ed idi ay kanana, ‘Mata di bayad di mata, bab-a si bab-a.’³⁹Ngem ibagak en dakayo ay adi yo ibabbaes di lawa ay amagen di gait yo en dakayo, mo adi et kaman nina di amagen yo. Mo waday manampik sin kannawan ay tamil mo, patampik mo abe din esa.⁴⁰Mo wada abey mangidarum en sik-a ta alaena din badom, itay-on mo ay alaena abe din tak-ep di badom.⁴¹Et mo waday mangipapilit en sik-a ay aligidam din egena si esay kilometro, olay aligidam si dowa.⁴²Mo waday mankedaw en sik-a, idawtam, ya mo wada abey manbolod, pabolodam.”

Din Layad Tako Sin Kaibaw Tako

(Luc. 6:27-28,32-36)

⁴³“Dindingge yo din naibilin ed idi ay kanana, ‘Laydelaydem din gagayyem mo, ngem kaliget mo din kaibaw mo.’⁴⁴Ngem ibagak en dakayo ay laydelayden yo koma din kaibaw yo ya ikararagan yo din mamaligat en dakayo⁴⁵ta say maibilang kayo ay an-ak Ama tako ed langit. Tan mo sisya et ipalpalobos na din agew ay pinarsua na ay maneysey-ang sin siked ay ipogaw ya siya abe sin lawa. Ibaa na abe di odan ta maodanan dagan di nalinteg ay ipogaw ya siya abe sin baken nalinteg.⁴⁶Mo anggoy din manglaylayad en dakayo si laylayden yo, ay magon-gonaan kayo aya? Olay din malaslasoy ay mansingsingil si bowis et kabaelan da di.⁴⁷Et mo anggoy din gagayyem yo si ngalngalaten yo, sino aya di nanlasinan yo? Olay din adi nangaammo en Diyos et am-amagen da di.⁴⁸Masapol ngarud ay magay pankolkolongan yo ay kaman si Ama tako ed langit ay magay pankolkolangana.”

Din Iyat Tako Ay Bomadang Si Makasapol

6¹Intoloy Jesus ay nan-itdo et kanana, “Ilaen yo ta mo man-amag kayos siked, adi yo amagen sin pangiilaan di ipogaw ta say dayawen das dakayo. Tan mo say amagen yo di, magay gon-gona si idawat Ama tako ed langit en dakayo.

²“Isonga mo man-idawat kayos badang sin nabibiteg, adi yo ipappaila ya ingalngalawngaw ay kaman din am-amagen di agin sisiked sin simbaan ya kalsada ta say dayawen di ipogaw si daida. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gon-gona da.³Mo wada ngarud di idawat yos nabiteg, adi yo ipaammo si olay din kapatgan ay gayyem yo⁴ta say magay mangammo. Et si Ama tako ay mangil-ila sin am-amagen yo ay adi maammoan di mangon-gona en dakayo.”

† 5:38 Deuteronomio 19:21

Maipanggep Si Kararag
(*Luc. 11:1-13*)

⁵Kanan aben Jesus, “Mo mankararag kayo, adi yo koma tadtadonen di agin sisiged, tan laylayden da ay en pomipika ay mankararag sin simbaan ya sin solyon di kalsada ta say ilaen di kaipoipogaw si daida. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gon-gona da.

⁶Mo mankararag kayo ngarud, senggep kayos kowarto ay ang-anggoy yo et in-eb yo, asi kayo mankararag en Ama tako ay adi kaila. Et si Ama tako ay mangil-ila sin am-amagen yo ay ang-anggoy yo et gon-gonaanas dakayo.

⁷“Sin pankarkararagan yo, adi yo paandoandoen ay adi mangnemnemnem sin olog di ibagbaga yo ay kaman din ipogaw ay adi nangaammo en Diyos. Say am-amagen da di, tan kanan da en madnge di karkararag da begew sin ad-ado ay kali da. ⁸Adi yo tadtadonen daida, tan si Ama tako et enggay ammo na din kasapolan yo sin adi yo pay laeng kindaw en sisya. ⁹Kaman nina ngarud di iyat yo ay mankararag:

‘Ama mi ay wada ed langit, madaydayaw koma din nasantoan ay ngadan mo. ¹⁰Domteng koma din panturayam isnan daga ta say matongpal din laydem isnan daga ay kaman ed langit. ¹¹Iyaam dakami ed wani sin kanen ay kasapolan mi. ¹²Pakawanem din basbasol mi, tan pinakawan mi abe din binmasol en dakami.

¹³Bomadang ka abe ta adi kami masolsolisog mo adi et mailisi kami si lawa.’^s

¹⁴“Masapol ay pakawanen yo din binmasol en dakayo, tan mo pakawanen yos daida, pakawanen aben Ama tako ed langit si dakayo.

¹⁵Ngem mo adi yo pakawanen daida, adi aben pakawanen Ama tako ed langit din basbasol yo.”

Maipanggep Si Mangitpe Si Dagaang Na

¹⁶Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Sin pangitpean yo si dagaang yo, adi yo ipappaila ay masmasadot kayo ay kaman din agin sisiged. Tan layden da ay ammoan di kaipoipogaw ay it-itpe day dagaang da, isonga adi da mandaddaop ya mansagsagaysay. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gon-gona da. ¹⁷Mo ngarud man-itpe kayos dagaang yo, mandaop ya mansagaysay kayo ¹⁸ta say magay mangammo ay it-itpe yo di dagaang yo mo adi anggoy si Ama tako ay adi kaila. Tan il-ilaena din am-amagen yo ay adi yo ipaam-ammos odom, et sisya di mangon-gona en dakayo.”

---

^s 6:13 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... mailisi kami sin Diablo.

Din Kinabaknang Ed Langit

(*Luc. 12:32-34*)

¹⁹“Adi kayo man-idoldolin si kinabaknang yo isnan daga, tan din bonbonag yos na et nalaka ay dadaelen di lakey ya lati,^t ya wada abey mangakew ay manaltal si telbek ta senggep ya akewen da. ²⁰Man-idolin kayo ngarud si kinabaknang yo ed langit ay maga polos di lakey ya lati ay manadael, ya maga abe di senggep ay mangakew. ²¹Tan din kad-an di kinabaknang yo et siya abe di kad-an di nemnem yo.

Din Matan Di Ipogaw

(*Luc. 11:34-36*)

²²“Din mata et kaman silaw di ipogaw. Isonga mo siked di pangilam, kaman dadlon nasilawan di nemnem mo. ²³Ngem mo lawa di pangilam, kaman palalo ay mabolinget di nemnem mo. Mo kanam ngarud en nasilawan nemnem mo ngem kambaw et mabolinget, adi pay peteg ay mabolinget!”

Din Pangay-ayowanan Diyos En Daida Ay Mantalek En Sisya

(*Luc. 16:13; 12:22-31*)

²⁴“Adi mabalin ay madodowa di among di bag-en, tan laylaydena din esa yan sigaana din esa. Patgena abe din esa dowanen laslasoyen din esa. Isonga adi mabalin ay pandesanen yo din pansilbian yo en Diyos ya din pilak.

²⁵“Siya na di begew ay ibagak en dakayo, adi kayo madandanagan si makan, mainom ya maibado ay kasapolan yo sin biyag ay nay. Tan addawi ay nabanbanol din biyag yo mo din makan, ya nabanbanol met abe din awak yo mo din bado. ²⁶Nemnemen yo din titit ay mantaytayaw ed kayang. Adi da man-esek ya man-ani, maga abe di agamang da si pangidoldolinan das kanen da, ngem laton ay adi da madagdagaangan, tan idawdawtan Ama tako ed langit si kanen da. Addawi met ay nabanbanol kayo mo din titit, ay baken siya? ²⁷Di esa pay, olay mo kankanayon ay mandandanag kayo, ay mabalin ay paandoen yo di biyag yo si olay esa ay oras?

²⁸“Apay nga madandanagan kayo abe si ibado yo? Ilaen yo din iyat di sabsabong ay madakdake sin kadondontogan. Adi da man-oblá ya manabel si bado da, ²⁹ngem kanak en dakayo en olay si Ari Solomon ay palalo di kinabaknang na^u et magay bado na ay kaman din kinapintas di esa sin nay da ay sabsabong. ³⁰Mo kaman nidi din kinapintas ay idawdawat

^t 6:19 Sin Griego, ad-adoy kaiosalan di kali ay *lati*. Di laydena ay kalien, kompormi ay mangan ya manadael ay kaman lati, otot, taki ya bokbok. ^u 6:29 1 Aari 10:4-7

Diyos sin nabeas ay wada ed wani ya mapooan si bigat, ay baken sigsigurado ngata ay ammo na ay mangidawat si bado yo? Apay ngin ngarud ay at-atik et anggoy di talek yo? ³¹Isonga adi kayo madandanagan ay mangwani, ‘Into ngin di ia takos kanen ya bado tako?’ ³²Tan say gangangamen di ipogaw ay adi nangammo en Diyos. Ngem mo si dakayo pay et ammon din Ama yo ed langit ay masapol yo am-in dana. ³³Isonga imongsan yo koma di nemnem yo sin panturayan Diyos ya din nalinteg ay kabibiyag ay inbilina, et idawat na abe am-in dana en dakayo. ³⁴Isonga adi kayo madandanagan si ligat ay lak-amen yo ngin si bigat. Awni ta si bigat, asi yo sangoen di ligat ay domateng sin agew ay doy. Tan kosto din ligat ay laklak-amen tako si esa ya esa ay agew. Olay adi tako taptapian.”

Din Adi Tako Panpabasbasolan Si Ib-a Tako

(*Luc. 6:37-42*)

7 ¹Intoloy Jesus ay nan-itdo ay nangwani, “Adi yo panbalbalinen din awak yos mangokom si gait yo ta adi aben okomen ya keddengan Diyos dakayo. ²Tan din lokod ay pangokom yo si gait yo et siya abe din lokod ay osalen Diyos ay mangokom en dakayo. ³Apay nga delawem din kitkittoy ay mokat sin matan di ib-am, yan adim madlaw din dakdake ay mokat sin matam? ⁴Apay nga ibagam sin ib-am, ‘Pangaasim kod ta ponasak san mokat mo,’ dowan pay wada di dakdake ay mokat mo abe? ⁵Sik-a ay agin sisiged, ponasam on-ona din dakdake ay mokat mo ta say makaila ka ay kosto, asi ka pay mabalin ay ponasan din mokat di ib-am.”

⁶Pag kanan Jesus, “Adi yo ipapati ay mangitdo sin nasantoan ay kalin Diyos si ipogaw ay manglaslasoy ya manigaan ay mandenge, tan maiarig das aso ya bisaang. Tan olay mo nangina di idawat mos maangat ay aso, katen daka pay dedan. Et mo perlas di itep-am sin sangoanan di bisaang, owat dan gatigatinan.”

Din Pankedkedawan Tako En Diyos

(*Luc. 11:9-13*)

⁷Kanan aben Jesus, “Kanayon koma ay mankedkedaw kayo en Diyos, et idawat na en dakayo din kedkedawen yo. Itoltoloy yo abe ay man-anap et datngen yo din an-anapen yo. Iapati yo koma abe ay mantogtog et mabokatan pantew ta senggep kayo. ⁸Tan olay sino di mankedaw en Diyos et maidawtan, ya olay sino di man-anap et datngena din an-anapena. Olay sino abe di mantogtog et mabokatan pantew para en sisya. ⁹Tan ilan yo, dakayo ay aam-a, mo mankedaw di anak yo si tinapay, ay idawtan yo aya si bato? ¹⁰Ono mo mankedaw si piskaw, ay idawtan yo aya si eweg? ¹¹Dakayo ngarud ay lawa, mo ammo yo ay idawtan di anak yo si siged, adi namnamed pay ay idawat Ama tako ed langit di siged en daida ay mankedaw.

¹²“Isonga amagen yo sin iib-a yo din layden yo ay amagen da en dakayo, tan siya na di kasinopan di linteg Moses ya din insolsolat di mamadto.”

Din Nalipit Ay Segpan

(Luc. 13:24)

¹³“Senggep kayo sin nalipit ay segpan, tan annawa di segpan ya mapteng di danan ay emey ed inferno, et ad-ado di senggep ya mandad-an sidi. ¹⁴Ngem nalipit di segpan ya ad-adoy ligat sin danan ay emey sin biyag ay iwed patingga na, et at-atik di manteng sin danan ay nay.”

Din Kaiw Ya Din Lames Na

(Luc. 6:43-45)

¹⁵“Siliban yo di makaetek ay mamadto ay omali sin kad-an yo, tan naanos di kailaan da ay kaman karnero, ngem din tet-ewa ay ogali da et kaman maangat ay aso. ¹⁶Din pangilasinan yo en daida et din am-amagen da. Tan adi met dedan pogpogen di obas sin ewey ono pogasen di igos sin kawayan. ¹⁷Din siked ay kaiw et siked di lames na, ngem din lawa ay kaiw et lawa abe di lames na. ¹⁸Tan adi mabalin ay manlames di siked ay kaiw si lawa, ya adi aben mabalin ay manlames di lawa ay kaiw si siked. ¹⁹Am-in ay kaiw ay lawa di lames na et mapoyo sin poona ta asi maitongo. ²⁰Iso ngarud ay mailasinan yo di makaetek ay mamadto begew sin am-amagen da.”

Din Adi Maitapi Sin Panturayan Diyos

²¹“Din maitapi sin panturayan Diyos ed langit et baken am-in di mangwani en ‘Apo, Apo,’ mo adi et anggoy din mangam-amag sin layden Amak ed langit. ²²Mo domateng din agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, ad-ado di mangwani en sak-en, ‘Apo, Apo, nanpadpadto kami ay panakaawak mo, inos-osal mi abe din ngadan mo ay mangipakaan si aanito ya mangamag si ad-ado ay milagro!’ ²³Ngem asiak ipodno en daida, ‘Adiak polos am-ammo si dakayo. Komaan kayos na, dakayo ay mangam-amag si lawa!’ ”

Din Dowa Ay Nangisaad Si Beey

(Luc. 6:46-49)

²⁴“Am-in ay mannge ya mamati sin ibagbagak et maiarig si nalaing ay ipogaw ay nangisaad sin beey na sin bato. ²⁵Pag mandeges et inmad-ado din danom sin ginawang. Napigsa abe din dagem ay nanalapos sin beey, ngem laton ay adi natokang, tan din fondasyona et naisaad sin bato. ²⁶Ngem din ipogaw ay nandengdenge sin kankanak yan adi na patpatien et maiarig si naong-ong ay ipogaw ay nangisaad sin beey na sin darat.

²⁷Pag mandeges et inmad-ado din danom sin ginawang. Napigsa abe din dagem ay nanalapos sin beey. Natokang et dadlon nabakas.”

²⁸Idi nakdeng ay initdon Jesus am-in dana sin nasisinop ay ipogaw, nasdaaw da sin inyat na ay nan-itdo, ²⁹tan sin nan-it-itdoana, maila da ay waday turay na, ay baken say in-inyat di mamaestron di linteg.

Din Nangagasan Jesus Sin Mansakit Si Kaeegyat Ay Sakit Di Kodil
(*Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16*)

8 ¹Idi binmallalong si Jesus sin kadondontogan, ad-ado di ipogaw ay nangon-onod en sisya. ²Pag et somag-en di lalaki ay mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil, et nandokmog sin sangoanan Jesus ay nangwani, “Apo, ammok ay kabaalam ay mangaan sin sakit ko mo laydem.”

³Inoyad Jesus din takkay na ta ikapay na sin lalaki ay sana. Pag nan kanan, “Laydek, madalosan ka.” Et nakaan ay dagos din sakit na. ⁴Asi ibilin Jesus en sisya, “Adi ka idaddad-at na si olay sino ay ipogaw mo adi et emey ka ay en manpaila sin padi ta ilaena ay nakaan sakit mo. Asi ka idawat en sisya din inbilin Moses ay idaton yo en Diyos ta say pangammoan din kaipoipogaw ay tet-ewa ay sinmged ka.”^v

Din Nangagasan Jesus Sin Baan Di Kapitan
(*Luc. 7:1-10*)

⁵Sin sinmawangan Jesus ed Capernaum, wada di kapitan di soldado ay taga-Roma ay en nangabat en sisya. Nanpakpakaasi ay nangwani, ⁶“Apo, wada di baik ay binmabaktad ed bebbeey. Adi makagido ya peteg di ligat na.”

⁷“En ta ngarud ta kaanek sakit na,” kanan Jesus.

⁸Ngem kanan et din kapitan, “Olay adi ka omali, Apo, tan adiak maikari ay senggep kas beey ko. Olay ibilin mo et anggoy, tan omanay din kalim ay mangagas sin baik. ⁹Tan sak-en abe et wada di nangatngato ay mamilbilin en sak-en, ya wada abey sosoldadok ay bilbilinek. Mo kanak sin esa en, ‘Emey ka,’ emey, ya mo kanak abe sin esa, ‘Omali ka,’ omali, ya mo ibagak abe sin bag-en ko en, ‘Amagem na,’ amagena.”

¹⁰Nasdaaw si Jesus sin nanngaanas di, et kanana sin kaipoipogaw ay omon-onod en sisya, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo ay magay dinatdatngak ay waday talek na ay kaman nina, olay en datako ay taga-Israel. ¹¹Nemnemen yo na! Ad-ado di maitapi sin panturayan Diyos ay mapo sin belaan ya kadiposan di agew, et makiokob da en da Abraham en Isaac ya si Jacob. ¹²Ngem din Judio ay maitapi koma sin panturayan Diyos et maiwasit da sin kad-an di mabolinget, et man-anog-og da dowan

^v 8:4 Levitico 14:1-8

da aben man-gaygayetget si bonget da.”¹³ Pag kanan Jesus sin kapitan, “Somaa ka, tan din pinatim ay maamag et matongpal.” Et nailatonan din baan di kapitan sin kostokosto ay oras ay doy.

Din Nangagasan Jesus Sin Ad-ado Ay Mansakit

(*Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41*)

¹⁴ Sin namingsan, inmey si Jesus sin beey da Pedro, et inila na ay binmabaktad din katogangan Pedro ay babai, tan manpodpodot.

¹⁵ Sinmag-en si Jesus en sisya, yan kinapay na din takkay na. Pag et makaan din podot na, et binmangon ay mamakan en sisya.

¹⁶ Madipos pay din agew, in-ey din omili en Jesus di ad-ado ay kinapet di anito ya mansaksakit. Et pinakaana din aanito si kali na et anggoy dowana aben ag-agasan din am-in ay mansaksakit. ¹⁷ Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana, “Sisya ay mismo di nangaan sin ligat di awak ya sakit tako.”^w

Din Ligat Di Makiey En Jesus

(*Luc. 9:57-62*)

¹⁸ Sin esa ay agew, inilan Jesus din ad-ado ay ipogaw ay nangaalibongbong en sisya, et tinogona din pasolot na ay nangwani, “Omagadang tako.” ¹⁹ Ngem down et somag-en di maestron di linteg yan kanana en sisya, “Apo maestro, omonodak en sik-a olay intoy em-emeyam.”

²⁰ Asi et kanan Jesus, “Olay din bewet et waday lokaw ay panbeeyan da, ya din titit abe et waday obong da, ngem sak-en ay Anak di Ipogaw et magay kosto ay kaseypak.”

²¹ Wada abe di pasolot na ay nangwani, “Apo, awni kod ta en mi iponpon agan-o si amak.”

²² “Bay-am,” kanan Jesus, “ta din iib-an amam ay kaman dan nanatey di en mangiponpon en sisya.^x Ngem mo sik-a pay, manbalin ka ay pasolot ko.”^y

Din Nangipaginkan Jesus Sin Dagem Ya Dalloyon

(*Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25*)

²³ Pag manlogan si Jesus ya din papasolot na si bangka et nanlobwat da. ²⁴ Idi nanlologan da, naseyep et sisya. Siya et di kadateng di mapges ay dagem et sepyasepyatan di dalloyon din bangka et nganngani ay malned da. ²⁵ Isonga binangon das sisya ay nangwani, “Ay Apo, omisalakan ka! Nay malned tako!”

^w 8:17 Isaias 53:4   ^x 8:22 Ilaen din footnote sin 9:9.   ^y 8:22 Kaman dan nanatey sin pangilan Diyos, tan adi da namati en Apo Jesus.

²⁶Pag kanan Jesus, “Apay nga emegyat kayo? Apay nga at-atik et anggoy di talek yo?” Pag bomangon et bilinena din dagem ya dalloyon, et ginminek da ay kosto. ²⁷Peteg ay nasdaaw da am-in et kanan da, “Sino di kaipogaw nina? Kambaw olay dagem ya dalloyon et pasien day ibaga na!”

Din Lallalaki ay Taga-Gadara Ay Kinapet Di Aanito

(Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39)

²⁸Intoloy da Jesus ay mangagadang sin lebeng enggana ay domateng da sin sakop di Gadara. Idi kinmaan si Jesus sin bangka, inabat di dowa ay lalaki ay kinapet di aanito ay napo sin kad-an di liliyang ay kamposanto. Palalo ay makedse ya maangat da, isonga maga di makaitoled ay mandan sisi. ²⁹Kaibogaw da ay nangwani, “Sik-a ay Anak Diyos, apay nga domisdistolbo ka? Ay inmali kas na ay manosa en dakami yan nay daan di kosto ay timpo?”

³⁰Wada et di ad-ado ay kabisabisaang ay lomanoblob sin dagdagas, ³¹isonga manpakpakaasi din aanito en Jesus ay nangwani, “Mo pakaanem dakami, ibeam kod dakami sin doy kabisabisaang ta say kapten mis daida.”

³²“May, en kayo,” kanan Jesus. Isonga tinaynan da din lallalaki, et en da kinmapet sin bibisaang. Pag tomanagtag din bibisaang ay namallalong et pag dan maekgas sin lebeng et nalned da.

³³Mo din nangibanbantay sin kabisabisaang, katagtag da sin ili da et inpadamag da am-in dana sin kailian da, pati din naamag sin lallalaki ay kinapet di aanito. ³⁴Isonga din am-in ay man-ili et inmey da sin kad-an Jesus ta makingalat dan sisya. Idi sinmawang da, nanpakpakaasi da en sisya ta komaan sin sakop di ili da.

Din Nangagasan Jesus Sin Paralitiko

(Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26)

9 ¹Pag somakyab da Jesus sin bangka et nan-agadang da ay mantaoli sin ili na. ²Idi siya di, wada et di nangiali en sisyas paralitiko ay binmabaktad si dayon. Sin nangilaan Jesus sin talek da en sisya, kanana sin paralitiko ay doy, “Papigsaem nemnem mo ay ib-a. Napakawan din basbasol mo.”

³Asi et din mamaestron di linteg ay wadas di et kanan da sin nemnem da, “Din ipogaw ay nay et is-is-o nan awak na en Diyos.”

⁴Ngem ammon pay dedan Jesus ay say wada sin nemnem da, et kanana, “Apay nga lawa san nemnemnemen yo? ⁵Nalaklaka kayman ay kanan en, ‘Mapakawan san basbasol mo’ mo din ‘Ibangon mo ta mandan ka.’ ⁶Ngem mo siya sa, ibagak ngarud din naligat ta say paneknekak en dakayo ay sak-en ay Anak di Ipogaw et waday kalebbengak isnan labaw di daga ay mamakawan si basol.” Pag nan kanan sin paralitiko ay doy,

“Ibangon mo, bidkingem san dayon mo ta somaa ka.”⁷ Pag bomangon din sana et sinmaa. ⁸ Inmegyat din kaipoipogaw sin nangilaan das di downan da aben dayawen si Diyos begew sin nangidawtana si kaman nadi ay kalebbengan si ipogaw.

Din Nangayagan Jesus En Mateo

(*Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32*)

⁹Maaw-awni pay sin pandad-anan Jesus, inila na di mansingsingil si bowis ay manngadan si Mateo ay tinmotokdo sin opisina na. “Manbalin ka et si pasolot ko,”^z kanan Jesus. Kapikas Mateo et nakiey en sisya.

¹⁰Mangmangan pay da Jesus ya din papasolot na sin beey da Mateo, ad-adoy sinmawang ay mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw, et nakiokob da. ¹¹Idi inilan di Fariseo si daida, kanan da sin papasolot Jesus, “Apay nga makikan din maestro yo sin mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw?”

¹²Ngem dinngen Jesus din pinoot da et kanana ay nangiarig, “Baken din nasalon-at ay ipogaw di makasapol si mangagas mo adi din mansaksakit. ¹³Adiak inmali ta enak ayagan din nalinteg ay ipogaw mo adi din nakabasol. En kayo ngarud adalen din kosto ay olog din inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Nabanbanol en sak-en din panegseg-angan yos gagait yo mo din pangidatdatonan yos animal en sak-en.’”^a

Maipanggep Sin Kaitpean Di Dagaang

(*Mar. 2:18-20; Luc. 5:33-35*)

¹⁴Pag emey din papasolot Juan en Jesus yan kanan da en sisya, “Mo si dakami ya din Fafariseo et waday agew ay pangit-itpean mis dagaang mi. Ngem mo din pasolot mo pay et maga. Apay?”

¹⁵Sinombat si Jesus ay nangiarig, “Mo waday mankasal, ay kanan yo aya en masmasadot koma din gagayyem di mangasawa ay inayagana? Ngem mo domateng di timpo ay maipakaan en daida din mangasawa, siya di din pangitpean da sin dagaang da.”

Maipanggep Sin Baro Ay Initdon Jesus

(*Mar. 2:21-22; Luc. 5:36-39*)

¹⁶Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Iwed di ipogaw ay mangilkeb si baro ay lopot sin baak ay bado. Tan komsen din mailkeb et masepsep ay mabisngit din nailkebana. ¹⁷Iwed abe dedan di mangipeey si kabobbobod ay danom di obas sin nakpit ay sopot ay lalat,^b tan mo maget, mabtakan

---

^z 9:9 Din kanana sin Griego et: *Omonod ka ...* Di laydena ay kalien et makiey en Jesus ay pasolot na. ^a 9:13 Hosea 6:6 ^b 9:17 Din pangipay-an di Judio si danom di obas et lalat di kalding.

din lalat et madadael din sopot downan aben maiwasit din danom di obas. Din kabobbobod ay danom di obas ngarud et siyat baro ay lalat di kaipayana ta say maga di madadael ono maiwasit.”

Din Anak Di Turay Ya Din Babai Ay Nangiwit Sin Tak-ep Di Badon Jesus
(*Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56*)

¹⁸Mankalkali pay laeng si Jesus en daida downan et somawang di turay di Judio. Nandokmog sin sangoanana yan kanana, “Katkatey din anak mi ay babai, ngem omali ka kod ta kapayem sisya et matago.” ¹⁹Isonga inmonod si Jesus en sisya, ya nakiey abe din papasolot na.

²⁰Wada et di babai ay adi katkatdok di manbolos ay dada na si sinpo ya dowan ay tawen. Inmasag-en sin edegan Jesus yan giniwit na din gayadan di bado na. ²¹Tan kananas nemnem na, “Olay mo owatak giwiten koma din bado na, mailatonanak.”

²²Pag et mansagong si Jesus et inila nas sisya. Pag nan kanan, “Papigsaem nemnem mo. Begew din talek mo, nailatonan ka.” Et nailatonan sisya ay dagos.

²³Somawang pay da Jesus sin beey di turay, inila na din mangolkolalleng ya din nasisinop ay kaipoipogaw ay manngalngalawngaw, ²⁴et kanana, “Komaan kayo, tan din balasang ay nay et adi natey, naseseyep et anggoy.” Pag dan siniyeyekan sisya. ²⁵Asi na et pinakaan din kaipoipogaw, et sinenggep sin kad-an di balasang. Pag nan itakkayan et kabangon. ²⁶Siya di et nandinamag din inamag Jesus ay nay sin am-in ay nandinmang ay ili.

Din Nangagasan Jesus Sin Dowa Ay Nagodab Ya Esa Ay Naomel

²⁷Idi kinmaan si Jesus, inmonod di dowan ay lalaki ay nagodab ay nangibogbogaw, “Sik-a ay Polin David,^c maseg-ang ka paabe!” ²⁸Intoltoloy Jesus ay mandan enggana ay somawang sin beey ay emeyana et sinenggep. Sinenggep abe din dowan ay nagodab. Pag nan kanan en daida, “Ay pasien yo ay kabaalak ay mangaan sin godab yo?”

“Aw, Apo,” kanan da.

²⁹Pag kapayen Jesus din mata da yan kanana, “Maitongpal en dakayo begew sin talek yo.” ³⁰Et nakaan ay dagos din godab da. Pag nan dadlon bilinen daida ay nangwani, “Adi yo polos ap-apat nan inamag ko en dakayo si olay sino ay ipogaw!” ³¹Ngem kinmaan da et en da inapaapat di maipanggep en Jesus sin am-in ay nandinmang ay ili.

³²Sin komakanaan da, waday nangitlod sin kad-an Jesus si lalaki ay naomel ay kinapet di anito. ³³Pinakaan Jesus din anito et nilogian

---

^c 9:27 *Polin David* et titolon di masmas-ed ay Messias, isonga din nay pangawag di nagodab en Jesus et pamigbig da ay sisya din Messias ono Cristo ay dinotokan Diyos ay manturay.

din lalaki ay mankali. Peteg ay nasdaaw din kaipoipogaw et kanan da, “Anna! Maga polos di inil-ila takos kaman nina sin intiro ay ili tako ay Israel!”

³⁴Ngem wada da di Fariseo ay nangwani, “Din ap-apon di aanito di nangidawat en sisya si panakabalina ay mangipakpakaan si anito.”

Din Naseg-angan Jesus Sin Kaipoipogaw

³⁵Pag manliklied si Jesus sin kailili ay man-it-itdo sin kasinasinagoga ay mangikaskasaba sin siked ay damag maipanggep sin panturayan Diyos. Inag-agasana abe di mansaksakit si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak da. ³⁶Sin nangilaana sin ad-ado ay kaipoipogaw, naseg-angan en daida, tan maligligatan ya nadisdismaya da ay kaman dan karnero ay iwed di mangay-ayowan en daida. ³⁷Isonga kanana ay nangiarig sin papasolot na, “Ad-ado di ipogaw ay maani koma, ngem kolang di mangan-ani en daida. ³⁸Kedawen yo ngarud sin akin payew ta man-ibaa si odom ay en makiani.”

Din Nangibaaan Jesus Sin Sinpo Ya Dowa Ay Pasolot Na

(*Mar. 3:13-19; 6:7-13; Luc. 6:12-16; 9:1-6*)

10 ¹Idi esay agew, inayagan Jesus din sinpo ya dowa ay pasolot na, et nasinop da. Pag nan iyaan daida si kalebbengan ay mangipakaan si anito ya mangaan si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak. ²Siya dana di ngadngadan di sinpo ya dowa ay aapostol: din kangatoan et si Simon ay nabdayan si Pedro, ya wada abe din agi na ay si Andrew, da Santiago en Juan ay anak Zebedeo, ³da Felipe en Bartolome, si Tomas ya si Mateo ay mansingsingil si bowis, da Santiago ay anak Alfeus en Taddeus, ⁴si Simon ay makwani en Patriota tan insakit na din ili na, ya si Judas Iscariot ay nanglipot en Jesus.

⁵Inbaan Jesus dana ay sinpo ya dowa ya tinogonas daida ay nangwani, “Adi yo idan sin danan ay emey sin il-ilin di Gentil. Adi kayo aben em-emey sin il-ili ed Samaria, ⁶mo adi et emey kayo sin iib-a tako ay Israelita ay kaman nasangaw ay karnero. ⁷Sin am-in ay em-emeyan yo, ikaskasaba yo ay dandani di panturayan Diyos. ⁸Agasan yo di mansaksakit, tagoen yo di natey, pasigeden yo din mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil, ya pakaanen yo di aanito. Magay inbaybayad yo sin nay kalebbengan ay indawat ko en dakayo, isonga adi yo aben ipabaybayad di badang yo. ⁹Adi kayo man-itaktakin si pilak ay dadakke ya olay silsilyo. ¹⁰Adi kayo aben man-itaktakin si sangi, pansokatan ay bado ya sinilas, ya sokod. Tan din man-obla et maikari ay mangawat si katagoana.

¹¹“Mo somawang kayo si esa ay ili, man-anap kayos maikari ay manangaili en dakayo, et isdi di pantean yo engganas taynan yo din ili ay doy. ¹²Mo sengep kayo sin esa ay beey, kanan yo en, ‘Sapay koma ta bindisyonan

Diyos dakayo ay bemeey.¹³ Mo maikari da ay mangawat sin bindisyon ay inbaga yo, mabindisyonan da tet-ewa, ngem mo adi da maikari, adi da aben mabindisyonan. ¹⁴ Mo somawang kayos esa ay ili ono beey yan adi da sangailien dakayo ya sigaan da abe ay mannge sin ibagbaga yo, pokpokan yo din dapan yo sin komaanan yo ta say pangammoan da ay makaoway da sin dosa da. ¹⁵ Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo domateng din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, madagdagsen din dosan di man-ili isdi mo din dosan di taga-Sodoma ya taga-Gomorra.”^d

Din Timpon Di Ligat Ay Domateng Sin Tapin Di Agew
(*Mat. 24:1-14; Mar. 13:1-13; Luc. 12:11-12; 21:12-17*)

¹⁶ Intoloy Jesus ay nangwani, “Nemnemen yo na. Ibaak dakayo sin makedse ay ipogaw ay kaman kayon karnero ay emey sin kad-an di mabonget ay aso. Masapol ngarud ay nalaing ya naannad kayo ay maga abe di maipabasol en dakayo. ¹⁷ Siliban yo, tan depapen ya idarum das dakayo ya sopliten das dakayo sin kasinasinagoga. ¹⁸ Begew sin pammati yo en sak-en, maidarum kayo abe sin gogobernador ya aari, et say waday waya yo ay mangibaga sin siked ay damag en daida ya din iturturayan da ay Gentil. ¹⁹ Mo bistigalen das dakayo, adi kayo madandanagan si isongbat yo ya ibaga yo, tan sin oras ay doy, maipaammo en dakayo din kosto ay ibaga yo. ²⁰ Tan baken si dakayo di nakin kali mo adi din Ispiriton Diyos ay Ama tako.

²¹ “Sin doy ay timpo, wada da di manglipot si agi na sin tuturay ta peslen da. Iso na sin aam-a ay lipotan dan aan-ak da sin tuturay ta peslen da. Din anan-ak abe et kontraen das da am-a en in-a da et ipapse da.

²² Am-in di ipogaw et kaliliget das dakayo begew sin nakies-esaan yo en sak-en. Ngem mo ipapasnek yo ay mamati ay adi mankeykeyat enggana ay makdeng di panpaligatan yo, maisalakan kayo. ²³ Mo paligaten das dakayo sin esa ay ili, lomayaw kayo ta emey kayo si esa ay ili. Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo omaliak ay Anak di Ipogaw, adi yo pay laeng kedngen din inpaoblak en dakayo sin inil-ili ed Israel.

²⁴ “Maga di man-ad-adal ay nangatngato mo din maestro na. Maga abe di bag-en ay nangatngato mo din among na. ²⁵ Isonga mapnek koma di man-ad-adal mo din lak-amena et mais-o sin maestro na, ya siya abe sin bag-en mo mais-o sin among na. Mo sak-en ay maiarig si akin beey et kanan da en sak-en si Beelzebul, adi pay masepsep ay lawlaw da pangwani da en dakayo ay makibebbeey.”

Din Emegyatan Koman Di Ipogaw
(*Luc. 12:2-7*)

²⁶ “Isonga adi kayo emeg-egyat en daida, tan am-in ay naitatabon ya adi naammoan ed wani et maipaila ya maammoan sin tapin di agew.

^d 10:15 Genesis 19:24-28

²⁷Din inbagbagak en dakayo ay magay nakadnge et masapol ay ipaammo yo sin kaipoipogaw. Din in-ay-ayasak ko abe en dakayo et masapol ay ibogaw yo ta dengngen di kaipoipogaw. ²⁸Adi kayo emeg-egyat en daida ay mamse sin awak et anggoy di ipogaw ngem adi da kabaelan ay mamse sin ab-abiik na, mo adi et emegyat kayo en Diyos. Tan kabaelana ay manosa sin awak ya siya abe sin ab-abiik di ipogaw ed inferno. ²⁹Ngem nemnemen yo abe din iyat Diyos ay Ama yo sin boding. Mailako di doway ay boding si balkeg et anggoy, ay baken siya? Ngem maga di olay esa en daida si matey ya matekdag mo adi na ipalobos. ³⁰Namnamed kayo ay ipogaw! Tan olay din book yo et ammo na di kabibilang da. ³¹Isonga adi kayo emeg-egyat, tan addawi ay nabanbanol di esa ya esa en dakayo mo kaad-adon di boding!”

Din Mangipodno Ay Mamati En Jesus Ya Din Mangisaot

(Luc. 12:8-9)

³²“Isonga olay sino ay mangipodno sin sangoanan di kaipoipogaw en mamati en sak-en, siya met laeng di ipodnok sin sangoanan Amak ay wada ed langit. ³³Ngem din mangwani en adi na am-ammos sak-en sin sangoanan di kaipoipogaw, siya abe di ibagak sin sangoanan Amak ay wada ed langit.”

Si Jesus Di Mangipasian Sin Kaipoipogaw

(Luc. 12:49-53; 14:26-27; 9:24)

³⁴Kanan aben Jesus, “Adi yo kanan en inmaliak ay mangiali si talna isnan daga, tan din katet-ewa na et inmaliak ay mangiali si pan-iibawan ya pansisianan di kaipoipogaw. ³⁵Isonga awni et mankokontra di sin-ama ya sin-ina. Mankokontra abe di sinkakatogangan, ³⁶ya din kaibaw di ipogaw et din mismo ay pamilya na.

³⁷“Olay sino ay daktadake din layad na en da ama na en ina na ya olay sin anan-ak na mo din layad na en sak-en et adi maikari ay maibilang ay pasolot ko. ³⁸Olay sino abe ay adi manilid sin krus na ta asi makiey en sak-en et adi maikari ay maibilang ay pasolot ko.^e ³⁹Tan din mangipatpateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et waday biyag na ay iwed patingga na.”

Din Gon-gona Ay Idawat Diyos

(Mar. 9:41)

⁴⁰“Olay sino ay mangawat en dakayo et sak-en di inawat na, yan din mangawat en sak-en et inawat na abe din nangibaa en sak-en. ⁴¹Mo

---

^e 10:38 Sin pannemnem Mateo, din *manilid sin krus na* et din ipogaw ay mangipapasnek ay mangonod en Jesus olay mo say kateyana.

waday manangaili si pankalkalian Diyos gapo ta pankalkalian Diyos sisya, man-iso di awatena ay gon-gona sin gon-gonan di pankalkalian Diyos. Et mo wada abey manangaili si nalinteg ay ipogaw gapo ta say kaipogaw na, man-iso di awatena ay gon-gona sin gon-gonan di nalinteg ay ipogaw. ⁴²Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay din owat mangipainom si esa ay tasa ay danom sin kababaan ay pasolot ko gapo ta pasolot ko et dadlon magon-gonaan.”

Din Inbagan Jesus Sin Inbaan Juan

(Luc. 7:18-23)

11 ¹Idi nakdeng ay binilin Jesus din sinpo ya dowa ay pasolot na, kinmaan sidi et inmey nan-itdo ya nangasaba sin nandinmang ay il-ili.

²Mo pay si Juan ay Mamonbonyag, deda ay naibabalod. Sin nanngena sin inam-amag Cristo, inbaa na di papasolot na ³ta en da pooten en Jesus, “Ay sik-a din inkarin Diyos ay omali ono waday natken si masmas-ed?”

⁴Kanan Jesus, “Mantaoli kayo en Juan ta en kayo ibaga en sisya din inila ya dinnge yo, ⁵ay din nagodab et makaila da, din napilay et makadan da, din waday kaeegyat ay sakit di kodil na et nailatonan da, din nateweng et makadnge da, din natey et natago da kasin, ya din siged ay damag et maikaskasaba sin nabibiteg. ⁶Ibaga yo abe en sisya en nagasat din ipogaw ay magay dowadowa na maipanggep en sak-en.”

Din Inbagan Jesus Maipanggep En Juan

(Luc. 7:24-35)

⁷Idi madipdipos da doy ay pasolot Juan, nilogian Jesus ay mangibaga sin kaipoipogaw si maipanggep en Juan. Kanana, “Sin doy inmeyan yo sin kad-an Juan sin lugar ay magay man-ili, sinoy layden yo ay en ilaen? Ay esa aya ay ipogaw ay kaman pa-o ay igiwgiwed di dagem? Baken samet. ⁸Sino ngarud di en kayo inila? Ay esay ipogaw ay nanbabado si kagkagam-is? Baken met abe dedan, tan din nanbabado si kaman nadi et sin beey di aari di pantetean da. ⁹Ibaga yo ngarud mo sino di en kayo inila. Ay esay mamadto? Aw met a, ngem din katet-ewa na et nangatngato mo mamadto. ¹⁰Tan si Juan di ibagbagan din naisolat ay kalin Diyos ay kanana en, ‘Waday ibaak ay mangon-ona mo sik-a ay mangisagana sin danem.’” ¹¹Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay magay ipogaw ay naianak isnan daga ay nangatngato mo si Juan, ngem olay mo siya di, din kababaan sin panturturayan Diyos et nangatngato pay mo sisya. ¹²Manlogi sin nangaskasabaan Juan enggana ed wani, wada da

di mangipapati ay mangikaskasaba sin panturayan Diyos, ya wada da abe di mangipapilit ay maitapi sin panturayana.^f ¹³Tan din insolsolat di mamadto ya din linteg Moses et inpadto da am-in din panturayan Diyos, pag domateng si Juan ay nangilogi ay manongpal sin inpadto da. ¹⁴Et mo layden yo ay pasien din inbagan di esa ay mamadto, maawatan yo ay si Juan met laeng din si Elias ay inpadto na ay omali.^g ¹⁵Dakayo ay manmanngge, nemnemen yo san dinngge yo.”

¹⁶Intoloy Jesus ay nangwani, “Sino ngata di pangiarigak sin ipogaw ed wani? Kaman dan anan-ak ay man-ay-ayam sin plaza ay adi polos mapmapnek. Kanan da sin kaay-ayam da, ¹⁷‘Nanganggangsaka kami met, ngem sinigaan yo ay manayaw. Isonga nan-eyaey kami, ngem sinigaan yo pay dedan ay maitapi.’ ¹⁸Daida di kaiarigan yo, tan inmali si Juan yan in-itpe nay dagaang na ya adi nan-in-inom si bemeteng yan kanan yo, ‘Nadimonyo di et abe.’ ¹⁹Mo sak-en pay ay Anak di Ipogaw et nakikikanak ya nakiin-inomak en dakayo yan kanan yo en, ‘Ilan yo kadi nan ipogaw ay nay! Makaem ay mangan ya makabeteng dowana pay gayyemen din mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw!’ Ngem olay mo siya di din kanan yo, maila pay dedan din kakoston di sirib Diyos sin am-amagen di ipogaw ay mangawat.”

Daida Ay Nanigaan Ay Manbabawi

(*Luc. 10:13-15*)

²⁰Pag yamyaman Jesus din man-ili sin il-ili ay nangamagana sin kaad-adoan ay nakaskasdaaw, tan adi da inbabawi din basbasol da. ²¹Kanana, “Kaseseg-ang kayo ay taga-Korazin ya siya abe en dakayo ay taga-Betsaida! Tan ad-ado di nakaskasdaaw ay inam-amag ko sin ili yo, ngem adi yo inbabawi din basbasol yo. Mo koma ed Tiro ya ed Sidon di nangam-amagak sin nakaskasdaaw ay nay, nanbado da komas sako ay dagos ya dowan da pay sapowakan toktok das dap-o ay mangipaila ay nanbabawi da. ²²Isonga kanak en dakayo en on-onina din dosan di taga-Tiro ya taga-Sidon mo si dakayo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw. ²³Dakayo pay abe ay taga-Capernaum, ay kanan yo aya en maingato kayo ed langit ay madayaw? Awni man et maibaba kayo ed inferno. Tan ad-ado di nakaskasdaaw ay inam-amag ko sin ili yo, ngem adi yo inbabawi din basbasol yo. Mo koma ed Sodoma di nangam-amagak sin nakaskasdaaw ay nay, nanbabawi da koma et wada pay koma din ili da ed wani. ²⁴Isonga kanak en dakayo en on-onina din

^f **11:12** Wada pay di dowana ay kaiologan nina sin Griego: 1) ... wada da di mangipapati ay mangonkontra sin panturayan Diyos, ya wada da abe di makedse ay mangiparit koma si maitapis di. 2) ... wada da di mangipapati ay mangikaskasaba sin panturayan Diyos, ya wada da abe di makedse ay mangiparit koma si maitapis di.   ^g **11:14** Malakias 4:5

dosan di taga-Sodoma mo si dakayo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw.”

Din Nan-iyamanan Jesus

(*Luc. 10:21-22*)

²⁵ Sin siya di ay timpo, nankararag si Jesus ay nangwani, “Ama, sik-a ay Apo ed langit ya isnan daga, dakdake di iyaman ko en sik-a, tan din adi ka inpaammo sin masirib ya diadal ay ipogaw et say inpaammom sin baken diadal. ²⁶ Et inamag mo di ay Ama, tan siya kayman din nilayad mo ay naiyat.”

²⁷ Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw, “Sak-en di nangipolangan Amak sin am-in. Tan magay mangam-ammo si kosto en sak-en mo baken si Amak, ya maga abe di mangam-ammo en Amak mo baken si sak-en ya din ipogaw ay laydek ay pangiammoan.

²⁸ “Dakayo am-in ay nabbay ya nadadagsenan et omali kayo en sak-en ta pan-ibbayek dakayo. ²⁹ Onodan yo din bilbilin ko ya manpaitdo kayo en sak-en, tan say pantalnaan di nemnem yo, tan naanosak ya adiak ipapangato di awak ko. ³⁰ Baken aben madagsen di ipabaklay ko en dakayo mo adi et mayap-ew ay tiliden yo.”

Maipanggep Sin Agew Ay Pan-ibbayan

(*Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-11*)

12 ¹ Sin namingsan ay Sabado ay pan-ibbayan di Judio, mandad-an da Jesus sin kapaypayewan ay nas-ekan si bakakew. Mandagaang din papasolot na, isonga manposposngi das lames na et kotkotimen da. ² Asi et wada da di Fariseo ay nangila sin inyat da et kanan da en Jesus, “Ilam, din papasolot mo et lablabsingen da din linteg tako ay Judio ay mangiparit si man-ani sin agew ay pan-ibbayan.”

³ Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Binasa yo met din inyat Ari David ya din gagait na sin dinmagaangan da. ⁴ Sinenggep sin beey en Diyos yan ina na din tinapay ay naidaton en Diyos ay iparit di linteg ay kanen di baken padi. Ngem kinana pay dedan et inbingayana abe din kakoyog na.^h

⁵ Nemnemen yo koma abe din naisolat sin linteg Moses ay mangiparit si man-obla sin agew ay pan-ibbayan. Kanana en din papadi ay man-ob-obla sin Timplo sin agew ay pan-ibbayan et lablabsingen da di linteg ngem baken da pay dedan basol. ⁶ Kanak pay en dakayo en din wadas na ed wani et napatpateg mo din Timplo. ⁷ Waday inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Nabanbanol en sak-en din panegseg-angan yos gagait yo mo din pangidatdatonan yos animal en sak-en.’ Mo naawatan yo koma din layden nina ay kalien, adi yo koma pinabasol din magay basol na. ⁸ Tan

^h 12:4 1 Samuel 21:1-6; Levitico 24:9

sak-en ay Anak di Ipogaw di akin lebbeng sin mabalin ay maam-amag sin agew ay pan-ibbayan.”

Din Lalaki Ay Nakingking Di Esay Takkay Na

(Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11)

⁹Sin kinmaan Jesus sidi, inmey sin sinagoga da et sinenggep. ¹⁰Wada et sidi di lalaki ay nakingking di esay takkay na. Wada da abe di ipogaw ay mangan-anap si ipabosol da en Jesus ta way pangidaruman da, isonga kanan da en sisya, “Ay ipalobos di linteg tako di mangagas si mansakit sin agew ay pan-ibbayan?”

¹¹Sinongbatan Jesus ay nangwani, “May kod mo waday karnero yo si matekdag sin bito sin agew ay pan-ibbayan, en kayo enaten, ay baken siya? ¹²Addawi ay nabanbanol di ipogaw mo karnero, isonga ipalobos dedan di linteg tako ay badangan takon gait tako sin agew ay pan-ibbayan.” ¹³Pag nan kanan sin nakingking di takkay na, “Oyadem san takkay mo.” Inoyad na et dadlon nailatonan ay kaman din esa ay takkay na. ¹⁴Ngem asi et kinmaan din Fariseo et en da nantotolag mo intoy iyat da ay mamse en Jesus.

Din Pinilin Diyos Ay Mansilbi En Sisya

¹⁵Ammon Jesus di panggep da, isonga kinmaan sidi. Ad-ado di inmonod en sisya, et inag-agasana din am-in ay mansakit ¹⁶dowana aben bilbilinen daida ay adi da ibagbaga di maipanggep en sisya. ¹⁷Inamag na di ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay kanana,

¹⁸“Si naey di pinilik ay mansilbi en sak-en. Sisya di laydelaydek ya kakapnekak. Ibaak din Ispiritok ay mantetee en sisya ta ipaammo na sin Gentil din iyat di ipogaw ay mapalinteg sin pangiilaan Diyos. ¹⁹Adi makisongbat ya manbogaw, ya adi na aben ipipigsa din kali na sin kalsadan di ili. ²⁰Din napyok ay pa-o et adi na gotloen, ya din madmad-ep ay silaw et adi na edpen.ⁱ Itoltoloy na di obla na enggana ay matongpal din nalinteg ay panggep Diyos. ²¹Et sisya di pannamnamaan di am-in ay ipogaw.”^j

Si Jesus Ya Si Beelzebul

(Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23)

²²Sin namingsan, wada da di nangiey en Jesus si lalaki ay nagodab ya naomel tan kinapet di anito. Pinakaan Jesus din anito, et makaila ya makakali din lalaki ay sana. ²³Peteg ay nasdaaw din kaipoipogaw, et kanan da, “Ay si naey ngata din polin David ay sedsed-en tako?”

ⁱ **12:20** Din layden dana ay pangarig ay kalien et adi taynan ono dokogun Jesus di ipogaw ay nadismaya ono nakapoy di pammati na, mo adi et badanganas daida.

^j **12:21** Isaias 42:1-4

²⁴Ngem idi dinngen di Fafariseo, kanan da, “Baken met a! Din panakabalina ay mangipakpakaan si anito et magay odom ay nangidawat en sisya mo baken si Beelzebul ay ap-apon di aanito.”

²⁵Ngem ammon Jesus di wada sin nemnem da, isonga kanana en daida, “Mo man-asigobat din kaipoipogaw sin esa ay ili, madadael din ili ay doy. Siya abe sin pamilya ono sinkakailian, mo man-iibaw da, mansisian da. ²⁶Iso na abe en Satanas. Mo pakpakaanena din iib-a na ay anito, laydena ay kalien ay ib-ibawenas daida, et madadael met din panturayana. ²⁷Kanan yo en si Beelzebul di nangidawat si panakabalin ko ay mangipakaan si anito. Mo tet-ewa sa, intoy inyat ngarud din papasolot yo ay mangipakpakaan si anito? Olay daida et paneknekan da ay naipaksaw din kankanan yo. ²⁸Tan din katet-ewa na et din Ispiriton Diyos di nangidawat si panakabalin ko ay mangipakaan si anito, et say pangammoan yo ay dinmateng din panturayan Diyos en dakayo.

²⁹“Si Satanas et maiarig si mabikas ay ipogaw, tan magay makasgep sin beey na ta akewena din bonag na mo adi na baloden omona sisya. Asi mabalin ay itagtag na din bonag na.

³⁰“Olay sino di adi maitapi en sak-en et komonkontra, ya din adi bomadang ay maninop si karnero et pansisianenas daida. ³¹Isonga kanak en dakayo en olay sino ay basol di ipogaw ya olay sino di ibaga na ay mangipalawlawas odom et mabalin ay pakawanen Diyos malaksig din mangipalawlawas sin Ispirito Santo. ³²Olay din mangipalawlawas en sak-en ay Anak di Ipogaw et mabalin ay mapakawan din basol na ay sana, ngem din mangipalawlawas pay sin Ispirito Santo et adi polos mapakawan basol na ed wani ya siya abe sin tapin di agew.”

Din Kaiw Ya Din Lames Na

(Luc. 6:43-45)

³³Pag kanan Jesus ay nangiarig, “Pan-iisoen yo koma di pannemnem yo sin kaiw ya sin lames na. Mo ibilang yo ay siged di esa ay kaiw, siged koma abe di pannemnem yo sin lames na. Mo pay ibilang yo ay lawa di esa ay kaiw, lawa koma abe di pannemnem yo sin lames na. Tan din kailasanin di kaiw et din lames na. ³⁴Peteg kayo kayman ay kaman eweg ay waday gita na! Mo lawa kayo, intoy iyat yo ngarud ay mangibagas siged? Tan din ibagbagan di ipogaw et mapo met laeng sin wada sin nemnem na. ³⁵Din siged ay ipogaw et siged di ipabela na, tan siged dedan din naiigto sin nemnem na. Ngem din lawa ay ipogaw et lawa abe din ipabela na, tan lawa abe dedan din naiigto sin nemnem na. ³⁶Nemnemen yo nan ibagak en dakayo. Sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, makaoway da ay manongbat sin am-in ay inbagbaga da ay magay silbi na. ³⁷Tan din inbagbagan di esa ya esa en dakayo et osalen Diyos ay mangokom en dakayo, et say kaibasaran di pangwaniana ay waday basol yo ono maga.”

Din Sinyal Ay Inpailan Jonas

(Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32)

³⁸Asi et kanan di odom ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, “Apo maestro, omipaila ka kod si nakaskasdaaw ay sinyal ay pangammoan mi ay napo en Diyos din panakabalin mo.”

³⁹Kanan Jesus ay sinombat, “Lawlawwa din ipogaw ed wani, tan dinokogan da din tet-ewa ay Diyos. Ipapilit da ay ipailak di nakaskasdaaw ay sinyal en daida, ngem iwed met maipaila mo adi anggoy din sinyal ay kaman din napasamak en Jonas ay mamadto ed idi. ⁴⁰Tan si Jonas et nantetee sin egas di dakdake ay nigay si tolo ay agew ya tolo ay labi,^k ya sak-en ay Anak di Ipogaw et manteteeak abe sin kaiponponak^l si tolo ay agew ya tolo ay labi. ^m ⁴¹Mo domateng din agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, awni man et makipika din nan-ili ed Nineve ay mangipabasol en dakayo, tan mo daida et inbabawi da din basbasol da sin nanngean da sin inkaskasaban Jonas,ⁿ ngem mo dakayo et olay mo wada di naitatapi en dakayo ay napatpateg mo si Jonas, adi yo pay dedan patien. ⁴²Din babai abe ay reyna ed Seba ed idi et makipika sin siya di ay agew ay mangipabasol abe en dakayo, tan mo sisya et inmey ay napo sin kaaddawian ay ili ta say ena dengngen din inbagbagan di nalaing ay Ari Solomon,^o ngem kanak en dakayo en napatpateg mo si Solomon din wadas na ed wani.”

Din Nantaolian Di Anito

(Luc. 11:24-26)

⁴³Intoloy Jesus ay nangiarig, “Mo komaan di anito ay kinmapet si ipogaw, en manlikliked sin kabatbatoan ay magay danom na ay man-anap si pan-illengana. Et mo magay datngana, ⁴⁴kananas nemnem na en, ‘Olay mantaoliak sin beey ay napoak.’ Et mantaoli ya datngana ay magay mantetee ay enggay nadalosan ya kagkagam-is mo ed idi. ⁴⁵Pag en man-ayag si pito ay anito ay makmakedse mo sisya ta en da makibeey en sisya. Adi pay masepsep ay komaseseg-ang din ipogaw ay doy mo sin damo.

^k 12:40 Jonas 1:17 ^l 12:40 Din kanana sin Griego et: ... manteteeak abe sin dallem di lota. Di esa abe ay kaiologana et sin kad-an di natey ed Hades. ^m 12:40 Din nantean Jesus sin naiponponana et tolonpo ya enem ay oras et anggoy, ngem ogalin di Judio ay olay partin di kaagawan ono labi et maibilang ay esa ay agew, isonga mo maawatan tako din iyat di Judio ay manbilang si agew, kosto met laeng din kananas na en tolo ay agew ya tolo ay labi. ⁿ 12:41 Jonas 3:5 ^o 12:42 1 Aari 10:1-10

Et kaman nidi abe di mapasamak sin lawlawa ay ipogaw ay matmatago ed wani.”

Si Inan Jesus Ya Din Aag-i Na

(Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21)

⁴⁶Mankalkali pay laeng si Jesus sin kaipoipogaw yan sinmawang si ina na ya din aag-i na sin beey ay kad-ana et inpaayag da. ⁴⁷Isonga wada di nangibaga en sisya, “Si inam ya din aag-im et wada da sin bel-ayan ay wada kanoy layden da ay ibaga en sik-a.”

⁴⁸Kanan Jesus, “Aw pay dedan, ngem wada pay di odom ay ibilang ko ay inak ya aag-ik.” ⁴⁹Pag nan tedken din papasolot na yan kanana, “Da naey si inak ya aag-ik, ⁵⁰tan din mangamag sin layden Amak ed langit et daida di maibilang ay inak ya aag-ik.”

Din Lalaki Ay En Nansapowak

(Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8)

13 ¹Sin agew ay doy, kinmaan si Jesus sin beey et inmey sin benget di annawa ay lebung. Pag nan itokdo ay man-itdo, ²ngem gapo ta ad-aad-ado di ipogaw ay nangal-alibongbong en sisya, en tinmokdo sin bangka downan pay nantetee din kaipoipogaw sin benget di lebung. ³Ad-adoy initdo na en daida ay man-iar-arig. Kanana, “Sin namingsan, wada di esay ipogaw ay en nan-isapowak si bin-i sin nom-a na. ⁴Idi insapsapowak na din bin-i, naekdag di odom sin danan et tintinpek di tititit. ⁵Din odom ay insapowak na et naekdag da sin kabatbatoan. Gapo ta naisasapew di lota na, kasimit da. ⁶Ngem idi kinmayang din agew, nay-osan ya nakpit da, tan kolang di lamot da. ⁷Din odom abe et naekdag da sin kapagpagatan, ngem asi et nakigabay di papagat et insengan da din momola. ⁸Ngem din odom pay et naekdag da sin siked ay lota, pag da et gomabay yan nanlames da. Waday nanlames si sagsisin-gasot, waday sag-eeemapolo, ya wada abey sagtotolonpo.” ⁹Inpaanongos Jesus ay nangwani, “Dakayo ay manmannge, nemnemen yo san dinnge yo.”

Din Olog Di Pangarig Maipanggep Sin Nansapowak

(Mar. 4:10-20; Luc. 8:9-15)

¹⁰Pag omasag-en din papasolot Jesus en sisya yan pooten da, “Apay nga pangarig di osalem ay mangitdo sin kaipoipogaw?”

¹¹Kanan Jesus, “Tan dakayo di nangidawtan Diyos si gondaway ay mangammo sin adi naipaammo ed idi maipanggep sin panturayana, ngem adi na indawat sin odom ay ipogaw. ¹²Tan din ipogaw ay mangikaskaso sin dengdengngena et mataptapian din pangawat na enggana ay ad-ado di maawatana, ngem din adi mangikaskaso et mamaiwed din olay at-atik ay kanana en naawatana. ¹³Isonga pangarig di os-osalek ay mangitdo en daida, tan olay mo il-ilaen da, adi da

maimatonan, ya olay mo dengdengngen da, adi da maawatan. ¹⁴Daida di katongpalan di inpaisolat Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana, ‘Olay mo denggedengngen da, adi da maawatan. Ya olay mo isin-esin-eng da, adi da maimatonan. ¹⁵Tan enggay kinmenteg di nemnem da. Tetewengen da din tet-ewa dowan da aben mankikimit tan into et mo makaila, makadnge ya makaawat da yan sagongen das sak-en ta agasak si daida.’ ”^p

¹⁶Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Ngem mo si dakayo pay, nagasat kayo tan makaila ya makadnge kayo. ¹⁷Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay ad-ado met iman di mamadto ya nalinteg ay ipogaw ay mayad ay mangila sin inil-ila yo, ngem adi da inila, yan layden da abe ay dengngen din dindinne yo, ngem adi da dinnge.

¹⁸“Dengngen yo ngarud ta ibagak din olog di pangarig maipanggep sin en nan-isapowak si bin-i. ¹⁹Din bin-i ay natekdag sin danan et maiarig dadi sin ipogaw ay mannge si maipanggep sin panturayan Diyos ngem adi da maawatan. Asi et emey si Satanas et posena sin nemnem da din kali ay dinnge da. ²⁰Din natekdag abe sin kabatbatoan et siya dadi din ipogaw ay manragragsak ay nangawat sin kalin Diyos sin nanngan da. ²¹Ngem adi linmamot din kali sin nemnem da, isonga mo domteng di ligat ono mapaligat da begew sin nangawatan da sin kalin Diyos, adi da itoloy ay mamati mo adi et dokogan da ay dagos din pammati da. ²²Din natekdag abe sin kapagpagatan et siya dadi din manmannge sin kalin Diyos, ngem masangaw da sin pandandanagan ya bomaknangan da, isonga mas-engan din kali ay dinnge da et adi malamsan. ²³Din natekdag pay sin siked ay lota et siya dadi din manmannge sin kalin Diyos dowan da aben maawatan, et waday pantongpalan din kali sin biyag da. Waday ad-ado di pantongpalana, waday namnamona ya wada abey at-atik.”

Din Pangarig Ay Maipanggep Si Logam

²⁴Pag kasin man-iarig si Jesus sin kaipoipogaw et kanana, “Din maamag sin panturayan Diyos et kaman din naamag si ipogaw ay waday inbonobona ay kagam-is ay pagey sin payew na. ²⁵Waday esa ay labi ay naseseyep da, inmey din kaibaw na ay nan-isapowak si bin-in di logam ay naitapi sin pagey.”^q ²⁶Ginmabay da ay dowang enggana ay nanlames da, asi naimatonan ay waday logam ay naitapi. ²⁷Inmey din baan din akin payew en sisya yan kanan da, ‘Apo, ay baken mayat aya ay pagey di inbonobon tako sin payew mo? Into pay ngata di napoan din lologam?’

²⁸“ ‘Waday nangililiget en datako ay nangamag sisi,’ kanana ay sinombat.

P 13:15 Isaias 6:9-10   **q 13:25** Din kalasin di logam ay nais-ek et kaman pagey di kailaana enggana ay bomala din lames na. Asi maimatonan ay baken baw pagey mo adi et esa ay kalasin di logam ay baken makan.

“ ‘Ay laydem ay en kami kamasan?’ kanan da.

²⁹“ ‘Aga,’ kanana, ‘tan makigabot din pagey. ³⁰Bay-an yo ta makigabay din logam engganans pinag-aani. Asiak ibaga sin man-ani ay pangon-onaen da ay alaen din logam ta labden da ay maipoo, asi da pay anien din pagey ya iala da sin agamang ko.’ ”

Din Kaiarigan Di Panturayan Diyos

(Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-21)

³¹Pag kasin man-iarig si Jesus en daida yan kanana, “Din panturayan Diyos et maiarig si esa ay bin-in di mostasa ay inis-ek di esa ay ipogaw sin nom-a na. ³²Siya na din kakitkittoyan sin am-in ay bin-i, ngem mo gomabay ya maket-eng, siya na din kadakdak-an sin am-in ay molmola ay kaman kaiw di kadakdake na, et mabalin ay man-obong di titit sin panga na.”^r

³³Kanan aben Jesus, “Din panturayan Diyos et kaman labadura ay inlaok di esa ay babai sin ad-ado ay arina ta say palbagena.”

³⁴Pangarig di inos-osal Jesus sin nangit-itdoana sin am-in dana sin kaipoipogaw. Maga di init-itdo na en daida ay adi mandaddad-at si pangarig. ³⁵Say in-inyat na ay nan-it-itdo ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay kanana,

“Pangarig di osalek ay mankali en daida. Ibagak en daida di adi naipaammo manlogi sin naparsuaan di lobong.”^s

Din Olog Di Pangarig Maipanggep Sin Logam

³⁶Pag taynan Jesus din kaipoipogaw yan sinenggep sin beey. Inmonod din papasolot na et kanan da, “Iolog mo kod en dakami din pangarig ay maipanggep sin logam ay nakigabay sin pagey.”

³⁷Kanan Jesus, “Din nangibonobon sin pagey et sak-en ay Anak di Ipogaw ³⁸ya din payew et din daga ay nay. Din mayat ay bin-in di pagey et daida din ipogaw ay maitatapi sin panturayan Diyos, ya din logam abe et din ipogaw Satanas. ³⁹Din kaibaw ay nangisapowak sin bin-in di logam et din Diablo. Din pinag-aani et din panpatinggaan di lobong, ya din nan-ani abe et din aanghel. ⁴⁰Din nangolnongan di baa sin logam ta maipoo et kaman nidi abe di maamag sin panpatinggaan di lobong, ⁴¹tan sak-en ay Anak di Ipogaw et ibaak din aanghel ko ta en da olnongen sin panturayak din am-in ay ipogaw ay bomasolan di gait na ya am-in abe ay mangam-amag si lawa. ⁴²Itpig das daida sin kad-an di apoy ay adi kadkad-ep, et man-anog-og da dowan da aben man-gaygayetget. ⁴³Ngem din nalinteg ay ipogaw Diyos et mankoniniing da ay kaman din agew sin panturayan Ama da. Dakayo ay manmange, nemnemen yo san dinnge yo.”

---

^r 13:32 Din kalasin di mostasa ay mais-ek sin ilin di Judio et daktadake mo din mais-ek sinan Pilipinas. Din kakayangan et emey ay sinpo ya doway ay piya. ^s 13:35 Salmo 78:2

Din Pangarig Maipanggep Si Balitok Ya Perlas

⁴⁴Intoloy Jesus ay nangwani, “Din panturayan Diyos et maiarig si balitok ay naikakaot si nom-a. Idi dinteng di esa ay ipogaw, peteg di ragsak na. Intabona kasin et ena inlako din am-in ay sanikwa na, pag mantaoli ay manglako sin nom-a ay sana.

⁴⁵“Di esa abe ay kaiarigan di panturayan Diyos et kaman mannigosyo ay nanganaanap si kagkagam-is ay perlas. ⁴⁶Idi inila na di esa ay nabanobanol, sinmaa et inlako na din am-in ay sanikwa na ta way iyat na ay en manglako sin perlas ay sana.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Tabokol

⁴⁷⁻⁴⁸“Din panturayan Diyos et maiarig abe si tabokol ay inoy-oy di manabtabokol sin baybay enggana ay mapno si ad-ado ay kalasin di nigay. Pag dan goyoden sin benget na et tinmokdo da ay mamispis sin ina da. Din mayat ay maisida et inpeey da sin timba, ngem din lawa et inwasit da. ⁴⁹Kaman nina abe di mapasamak sin panpatinggaan di lobong. Din aanghel et en da pispisen din lawa ay ipogaw ta ikasin da sin siged. ⁵⁰Pag dan iwasit sin apoy ay adi kadm-ep, et man-anog-og da dowan da aben man-gaygayetget.

⁵¹“Ay naawatan yo am-in dana?” kanan Jesus.

“Aw,” kanan da.

⁵²Pag kanan Jesus, “Maawatan yo ngarud ay mo waday maestron di linteg ay mamati sin it-itdok maipanggep si panturayan Diyos, maiarig si akin beey ay ammo na ay mangibela sin baak ya baro ay maosal ay naidodolin sin bodega na.”

Din Nanigaan Da En Jesus Ed Nazaret

(Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30)

⁵³Idi nakaitdos Jesus en dana ay pangarig, kinmaan sidi ⁵⁴et nantaoli sin ili ay nadakdak-ana. En nan-itdo sin sinagoga, et nasdaaw din nanngge yan kanan da, “Intoy nangaan ninas laing na ya panakabalin ay mangamag si nakaskasdaaw? ⁵⁵Ay baken si naey aya din anak di karpintiro? Ay baken si Maria din si ina na ya din aag-i na et da Santiago, Jose, Simon ya si Judas? ⁵⁶Din aag-i na abe ay babai et man-ili da met laeng isna. Into ngarud di nangaanas laing ya panakabalina?” ⁵⁷Isonga nasnit da en sisya et adi da namati.

Asi na et kanan en daida, “Maga di mamadto ay bigbigen di kailiana ya pamilya na, ngem bigbigen da met sin odom ay ili.” ⁵⁸Et gapo ta adi da namati en sisya, baken ad-adoy inamag na ay nakaskasdaaw sidi.

Din Nateyan Juan Ay Mamonbonyag

(*Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9*)

14 ¹Sin doy ay timpo, nadamag Gobernador Herod^t ed Galilea din inam-amag Jesus ²yan kanana sin oopisyal na, “Si naey si Juan ay Mamonbonyag ay natago kasin. Siya di din gapo ay wada en sisya di panakabalin ay mangam-amag en dana ay nakaskasdaaw.”

³⁻⁴Say kanan Herod na begew sin napasamak ed idi. Tan inpadpap nas Juan ya inpabalod na ay nakakadinaan begew sin namagbagaan Juan en sisya. Tan si Herod et inasawa na din aydo na ay si Herodias ay asawan iyogtana ay si Felipe. Et inpidwapidwan Juan ay nangwani en kontran di linteg ay asawaenas sisya. ⁵Isonga layden Herod ay ipapse si Juan, ngem emegyat sin kaipoipogaw, tan binigbig das Juan ay mamadto.

⁶Domateng pay din agew ay naianakan Herod, nansala din balasang ay anak Herodias sin sangoanan di am-in ay naayagan ay nakiragragsak. Palalo ay ginan-ganas Herod din nansalaana, ⁷isonga nan-ikari en sisya ay nangwani, “Mansapataak ay idawat ko en sik-a di olay sino ay kedawem!”

⁸Pag et itogon Herodias sin balasang na ay kanana en Herod, “Paialim ngarud isna din toktok Juan ay Mamonbonyag ay maipeey si palato.”

⁹Mansakit nemnem Herod sin nanngenas di, ngem gapo ta nansapata sin sangoanan di ad-ado ay inayagana, inbilina ay matongpal din kindaw di balasang, ¹⁰et inapoto na din toktok Juan sin balodan. ¹¹Inpeey das palato et in-ey da sin balasang ay en nangidawat en ina na. ¹²Idi nadamag din papasolot Juan din nay naamag, en da ina din awak na et en da inponpon. Pag dan emey ibaga en Jesus.

Din Namakanan Jesus Sin Kaipoipogaw Ay Nasurok Si Lima Ay Libo

(*Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-14*)

¹³Sin nanngenan da Jesus sin napasamak, kinmaan das di et nanlogan das bangka ay emey sin naidodolin ay lugar ta maeng-enggay da koma. Ngem idi inammoan din kaipoipogaw ay inmey da, nanlobwat da sin kailiili et nandad-an da ay nangonod. ¹⁴Idi sinmanglad da Jesus et inila na din ad-ado ay ipogaw ay inmonod, naseg-angan en daida et inagasana din waday sakit na.

¹⁵Idi malablabi, inmey din papasolot na en sisya et kanan da, “Ibagam sin ipogaw ta en da manlakos kanen da sin naisasag-en ay il-ili, tan nay met ay enggay malablabi yan naidodolin isna.”

¹⁶Ngem kanan et Jesus en daida, “Olay adi da emey. Dakayo di mamakan en daida.”

---

^t 14:1 Si Herod ay nay et Herod Antipas ay anak din si Herod ay ari sin kamoyang Jesus. Din kosto ay titolo na et tetrarco, ngem kaman gobernador di saad na.

¹⁷Pag dan kanan, “Lima ay tinapay ya dow a ay piskaw et anggoy di wadas na.”

¹⁸Ngem kanan pay Jesus, “Iali yos na.” ¹⁹Inbilina ay itokdon din kaipoipogaw sin logam. Pag nan alaen din lima ay tinapay ya dow a ay piskaw, et tinangad na ed langit ay nan-iyaman en Diyos. Asi na pag kinittoyen et indawat na sin pasolot na ta iw atwat da sin kaipoipogaw. ²⁰Nangan da amin et nabsog da. Olnongen da pay din nabay-an, sinpo ya dow a ay basket di napay-an sin namekmek ay makan. ²¹Di kabibilang di nangan et emey ay lima ay libo di nankakay ya babbaro, powira di babbabai ya anan-ak.

Din Nandanan Jesus Sin Labaw Di Danom

(Mar. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²²Pag panloganen Jesus din papasolot na sin bangka ta mangon-ona da sin demang na dowan pasaaen din kaipoipogaw. ²³Idi inpasaa nas daida, nantikid sin dontog ay es-esa na ay en mankararag. Idi nalabi, wada pay laeng si Jesus sin dontog ²⁴dowan pay din bangka ay nanloganan di pasolot na et enggay inmaddawi sin benget na. In-giwewiwed din dalloyon tan maiab-abet din dagem. ²⁵Gomabgabis pay, nanballalong si Jesus yan nandan sin labaw di danom ay omasag-en en daida. ²⁶Sin nangilaan di papasolot na en sisya ay mandad-an sin labaw di danom, palalo ay inmegyat da. “Banig!” kanan da ay nanbogaw dowan da et man-olakis si egyat da.

²⁷Kakali si Jesus en daida et kanana, “Laton! Sak-en na. Adi kayo emegyat!”

²⁸Pag et kanan Pedro, “Apo, mo tet-ewa ay sik-a sa, omayag ka ay emeyak issa ay mandan sin labaw di danom.”

²⁹“Omali ka,” kanana.

Pag komaan si Pedro sin bangka et inlogi na ay mandan ay emey en Jesus. ³⁰Ngem idi nilikna na din kapigsan di dagem, inmegyat et inlogi na ay malned. Kabogaw ay nangwani, “Apo, omisalakan ka!”

³¹Kaiadawas Jesus sin takkay na et kagamdot en sisya. “Apay nga atatik di talek mo? Apay nga nandowadowa ka?” kanana.

³²Pag dan somakyab sin bangka, et ginminek din dagem. ³³Asi pag dayawen din nanlologan sisya ay nangwani, “Tet-ewa ay sik-a din Anak Diyos.”

Din Nangagasan Jesus Sin Mansaksakit Ed Gennesaret

(Mar. 6:53-55)

³⁴Idi nakaagadang da pay ya sinmanglad da sin sakop di Gennesaret, ³⁵naimatonan din man-ilis di si Jesus. Isonga paayag da din mansaksakit sin am-in ay nandinmang ay ili ta ial i da en sisya. ³⁶Nanpakpakaasi da

ay giwiten koma din mansakit olay owat din gayadan di bado na. Et am-in ay nangiwit et nailatonan da.

Din Kaitkenan Di Init-itdon Di Fafariseo Sin Linteg Diyos

(Mar. 7:1-13)

15 ¹Sin namingsan, wada di Fafariseo ya mamaestron di linteg ay inmey sin kad-an Jesus ay napo ed Jerusalem. Pinoot da en sisya, ²“Apay nga lablabsingen din papasolot mo din ogali ay tinawid tako sin aap-o tako? Sana met ay mangmangan da yan adi da inonodan din kosto ay iyat di manbo.”

³Sinongbatan Jesus yan kanana, “Et mo si dakayo pay, lablabsingen yo met din bilin Diyos ta say onodan yo din ogali yo. ⁴Tan din bilin Diyos et kanana, ‘Dayawem da amam en inam,’ et ‘Mo waday mangipalawlawwa en ama na ono en ina na, masapol ay matey.” ⁵Ngem din it-itdo yo et natken. Tan kanan yo en mo waday ibadang koman di ipogaw en ama na ono en ina na, olay mo adi na idawat. Basta manpambal en daida ay mangwani, ‘Din ibadang ko koma en dakayo et enggay inkarik ay maidaton en Diyos.’ ⁶Et kanan yo en mo say ibaga na di, olay adi na dayawen da ama na ay mangidawat si kasapolan da. Begew sin sana ay ogali ay on-onodan yo, nanbalinen yo damdama ay magay silbin din kalin Diyos. ⁷Dakayo ay agin sisiged! Tet-ewa din nay kanan Diyos ay inpadton Isaias maipanggep en dakayo ay kanana,

⁸‘Dana ay ipogaw, daydayawen das sak-en sin kali da, ngem addawi di nemnem da en sak-en. ⁹Magay silbin di panaydayawan dan sak-en, tan din it-itdo da ay owat bilbilin di ipogaw et kanan da en bilbilin ko.’ ”^v

Din Mangipakadodogis Si Ipogaw

(Mar. 7:14-23)

¹⁰Pag ayagan Jesus din kaipoipogaw yan kanana en daida, “Dengngen yo na ta say maawatan yo. ¹¹Baken din ipasgep di ipogaw sin tepek na di mangipakadodogis en sisya mo adi et din ipabala na sin tepek na.”

¹²Pag somag-en din papasolot Jesus en sisya yan kanan da, “Ay ammom ay nasnit din Fafariseo sin inbagam?”

¹³Ngem kanan et Jesus ay nangiarig, “Awni et magabot am-in ay esek ay adi inis-ek Amak ay wadad langit. ¹⁴Bay-an yo ngarud da doy ay Fariseo, tan kaman dan nagodab ay mangipangpango si iib-a da sin danan. Et mo nagodab di mangipangpango sin ib-a na ay nagodab, matekdag da ay dowwa sin deppas.”

¹⁵Pag kanan Pedro, “Iolog mo kod din pangarig ay inbagam ed kaonyan.”

^u 15:4 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16   ^v 15:9 Isaias 29:13

¹⁶Kanan Jesus, “Dakayo abe, ay adi yo pay laeng maawatan? ¹⁷Ay adi yo ammo ay din ipasgep di ipogaw sin tepek na et emey sin eges na et pag bomala? ¹⁸Ngem din ipabala na sin tepek na et napo sin nemnem na, et siya dana di mangipakadodogis en sisya. ¹⁹Tan din nemnem di ipogaw di kapoan di am-in ay lawa ay panggep. Et din lawa ay panggep di mangiturong si ipogaw ay mangamag si lawa ay kaman dana: manpese, makikamalala ya odom ay kadodogis, mangakew, mantistigo ay man-etek, ya mangipalawlaw na si ib-a na. ²⁰Siya dana di mangipakadodogis si ipogaw. Ngem din panganan di ipogaw ay adi nanbo ay kosto et baken di si mangipakadodogis en sisya.”

Din Talek Di Esa Ay Babai Ay Taga-Canaan
(*Mar. 7:24-30*)

²¹Pag komaan da Jesus sidi et inmey da sin sakop di Tiro ya Sidon. ²²Wada di babai ay Gentil^w ay man-ilis di. Inmasag-en en Jesus yan inpidwapidwa na ay mangibogaw, “Apo, polin David, maseg-ang ka paabe! Tan palalo ay mapalpaligatan din anak ko ay balasang ay kinapet di dimonyo.”

²³Binaybay-an Jesus sisya ay ginmiginek, isonga inmasag-en din papasolot na en sisya yan kanan da, “Olay ngin amagem din laydena ta komaan, tan nay met ay omonoonod ay manbogbogaw.”

²⁴Ngem kanan Jesus, “Magay odom ay nangibaaan Diyos en sak-en mo adi et anggoy sin Israelita ay maiarig si nasangaw ay karnero.”

²⁵Ngem din babai ay doy et inmey pay dedan nandokmog sin sangoanan Jesus. “Apo, bomadang ka paabe,” kanana.

²⁶Asi et kanan Jesus ay nangiarig, “Baken met kosto mo maipakan din kanen di anak si aso.”

²⁷“Siya kayman, Apo,” kanan din babai, “ngem olay din aso et kanen da din mogay ay matekdag mo mangmangan din among da.”

²⁸Pag kanan Jesus, “Ina, dakdake san talek mo! Matongpal ngarud din kindaw mo.” Et sin siya di ay oras, nailatonan din anak na ay balasang.

Din Nangagasan Jesus Sin Ad-ado Ay Waday Sakit Na

²⁹Pag komaan si Jesus et inmey sin benget di lebeng ay Galilea. Nantikid sin kadondontogan et tinmokdo. ³⁰Palalo ay ad-ado di inmey en sisya ay nangitaktakin si mansaksakit. Wada da di napilay, nagodab, paralitiko, naomel ya ad-adoy odom. In-ey da sin sangoanan Jesus, et inagasanan daida. ³¹Siya di et nasdaaw din kaipoipogaw et dinaydayaw das Diyos ay Diyos di Israelita, tan inila da ay mankalkali din naomel,

---

^w 15:22 Din kanana sin Griego et: *babai ay taga-Canaan*. Di laydena ay kalien et babai ay Gentil ono baken Judio.

nailatongan din paralitiko, manmandan din napilay, ya makaila din nagodab.

Din Namakanan Jesus Sin Nasurok Si Opat Ay Libo Ay Ipagaw
(*Mar. 8:1-10*)

³²Idi toloy agew das di, inayagan Jesus din papasolot na et kanana, “Masmaseg-anganak sin nay kaipoipogaw, tan toloy agew ay nakitetee das na en datako yan enggay naabos baon da. Adiak layden ay pasaaen daida mo adi da nangan pay laeng, tan mo masidingan da sin danan.”

³³“Aw kayman,” kanan din papasolot na, “ngem intoy pangaan tako pay si omanay ay kanen da, tan nay met ay naidodolin isna?”

³⁴“Pigay tinapay yo?” pinoot Jesus.

“Pitpito,” kanan da, “ya at-atik pay ay piskaw ay kinittoy.”

³⁵Siya et di patokdoen Jesus din kaipoipogaw. ³⁶Pag nan alaen din pito ay tinapay ya din piskaw et nan-iyaman en Diyos. Asi na pag kinittoyen et indawat na sin papasolot na ta iwawat da sin kaipoipogaw. ³⁷Nangan da amin et nabsog da. Olnongen da pay din nabay-an, pito ay baskit di napay-an sin nabay-an ay makan. ³⁸Di kabibilang di nangan et opat ay libo di nankakay ya babbaro, powira di babbabai ya anan-ak.

³⁹Pag pasaaen Jesus din kaipoipogaw et nakilogan sin papasolot na sin bangka ay emey sin sakop di Magadan.

Din Nankedawan Din Fariseo Ya Sadduceo Si Sinyal
(*Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56*)

16 ¹Wada da di Fariseo ya Sadduceo ay inmey en Jesus. Layden da ay padasen sisya, isonga dawaten da ay paila nay nakaskasdaaw ay sinyal ay si Diyos di nangibaa en sisya. ²Ngem kanan Jesus, “Mo madipdipos din agew ya mandalangdang ed daya, kanan yo en, ‘Laton ya maegew sin kabigatana.’ ³Sin agsapa abe, mo mandalangdang ed daya ya manlibliboo, kanan yo en, ‘Omodan samet.’ Kabaelan yo ay pontosan mo man-odan ono maegew mo ilaen yo ed daya, ngem adi yo baw ammo din olog di sinyal ay inpappailan Diyos maipanggep sin maam-amag ed wani. ⁴Lawlawa din ipogaw ed wani, tan dinokogan da din tet-ewa ay Diyos. Ipapilit da ay ipailak di nakaskasdaaw ay sinyal en daida, ngem iwed met maipaila mo adi anggoy di sinyal ay kaman din napasamak en Jonas ed idi.” Kanan Jesus di, pag nan taynan daida et nadipos.

Din In-arig Jesus Sin It-itdon Di Fariseo Ya Sadduceo
(*Mar. 8:14-21*)

⁵Idi nakaagadang da Jesus sin demang di lebeng, ninemnem din papasolot na ay magay baon da ay tinapay. ⁶Pag kanan Jesus en daida, “Siliban yo din labaduran di Fariseo ya Sadduceo.”

⁷Sin nangibagaanas di, nanngangalat da ay nangwani, “Say kanan Jesus di, tan magay baon tako ay tinapay.”

⁸Ammon Jesus din ngalngalaten da, isonga kanana en daida, “Ay apaw kayo! At-atik anggoy di talek yo! Apay nga madandanagan kayo si magay tinapay yo? ⁹Ay adi yo pay laeng maawatan? Ay nilinglingan yo din lima ay tinapay ay inmanay sin nasurok si lima ay libo ay ipogaw? Pigay baskit di pinay-an yos nabay-an? ¹⁰Yan din pito ay tinapay ay inmanay sin nasurok si opat ay libo ay ipogaw, pigay baskit di pinay-an yos nabay-an? ¹¹Apay ngarud ay adi yo pay laeng maawatan ay baken tinapay di inbagbagak en dakayo ed kaonyan? Din inbagak et siliban yo din labaduran di Fariseo ya Sadduceo!” ¹²Et pag dan maawatan ay din inbagbagan Jesus ay siliban da et baken din labadura ay maosal si oton di tinapay mo adi din it-itudon di Fariseo ya Sadduceo.

Din Nangibagaan Pedro Mo Sino Si Jesus

(Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21)

¹³Idi sinmawang da Jesus sin sakop di Cesarea Filipos, pinoot na sin papasolot na, “Sinoy pangwanin di kaipoipogaw en sak-en ay Anak di Ipogaw?”

¹⁴“Wada di mangwani en sik-a si Juan ay Mamonbonyag. Kanan di odom en sik-a si Elias, yan kanan aben di odom en sik-a si Jeremias ono odom ay mamadto ed nabaon,” insongbat da.

¹⁵“Ngem dakayo pay,” kanan Jesus, “sinoy pangwani yo en sak-en?”

¹⁶Kanan Simon Pedro, “Sik-a din Messias ay Anak di matmatago ay Diyos.”

¹⁷Pag kanan Jesus, “Nagasat ka, Simon ay anak Jonas, tan baken ipogaw di nangipaammos na en sik-a mo adi et si Amak ed langit. ¹⁸Et mo sak-en pay, ibagak ay sik-a si Pedro, di olog na et bato. Din bato ay nay di pangisaadak sin iglesiak ay siya da din am-in ay mamati en sak-en, et din panakabalin di pese,^x adi makaabak en daida. ¹⁹Idawat ko en sik-a din sosis^y ay panbokat sin panturayan Diyos, et olay sino ay iparit mo isnan daga et iparit aben Diyos ed langit. Olay sino abe ay ipalobos mo isnan daga et ipalobos aben Diyos ed langit.”^z ²⁰Pag dadlon ibilin Jesus sin papasolot na en adi da polos ibagbaga si olay sino ay ipogaw ay sisya din Messias.

Din Nangipadtoan Jesus Sin Panligatana Ya Kateyana

(Mar. 8:31-33; Luc. 9:22)

²¹Manlogi sin timpo ay doy, inlogin Jesus ay mangilawag sin papasolot na di mapasamak en sisya sin tapin di agew. Kanana, “Masapol ay

---

^x **16:18** panakabalin di pese —Din kanana sin Griego et: pasbol ay segpan ed Hades ay kad-an di natey. Di layden di pasbol ay kalien et panakabalin. ^y **16:19** Di layden di sosis ay kalien et kalebbengan. ^z **16:19** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... et olay sino ay iparit mo isnan daga et enggay inparit aben Diyos ed langit. Olay sino abe ay ipalobos mo isnan daga et enggay inpalobos aben Diyos ed langit.

emeyak ed Jerusalem et dadlon pomaligat din aam-a ya din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg. Omipapse da, ngem tagoen Diyos kasin sak-en sin maikatlo ay agew.”

²²Asi et paay-ayeden Pedro yan inlogi na ay mangyamyam en sisya ay nangwani, “Apo, adi koma ipalobos Diyos din inbagam! Adi kabalin ay mapasamak dana en sik-a!”

²³Sinagong Jesus sisya yan kanana, “Komaan kas na ay Satanas! Somangsangaw ka! Tan din nemnemem et baken din layden Diyos mo adi et din layden di ipogaw.”

Din Kabibiyag Di Manbalin Ay Pasolot Jesus

(*Mar. 8:34–9:1; Luc. 9:23-27*)

²⁴Pag kanan Jesus sin papasolot na, “Mo sino di mayad ay manbalin ay pasolot ko, masapol ay pandokogana din awak na ya tilidena din krus na ta asi makiey en sak-en. ²⁵Tan din mangipatpateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et waday biyag ay iwed patingga na ay idawat Diyos en sisya. ²⁶Tan sino aya di maganab di ipogaw mo okaena din intiro ay lobong yan asi et malitaw din biyag na et madosa ay eng-enggana? Maga! Tan magay mabalin ay isokat di ipogaw si biyag na. ²⁷Tan sak-en ay Anak di Ipogaw et omaliak ay mangikoyog si aanghel ko ya ipailak abe din dayaw Amak. Asiak gongonaan di esa ya esa ay ipogaw ay maibasar sin inam-amag na. ²⁸Tet-ewan ibagak ay wada en dakayo isna di daan pay laeng di kateyan da et ilaen das sak-en ay Anak di Ipogaw sin omaliak ay manturay.”

Din Nanbaliwan Di Kailaan Jesus

(*Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36*)

17 ¹Emey pay di enem ay agew, inayagan Jesus si Pedro ya din sin-agi ay da Santiago en Juan, et nantikid da si esay nakayang ay dontog ay ang-anggoy da. ²Il-ilaen da pay sisya, nanbaliw di kailaana. Din ropa na et somisili ay kaman din agew ya din bado na abe et kinmilakilat ay komonkoniniing.

³Pag et manpailas da Moses en Elias ay makingalngalat en Jesus.

⁴Kanan Pedro en sisya, “Apo, mayat din kawada takos na. Mo panlaydam, man-amagak et adis na si tolo ay pansidoman ta okam di esa, okan Moses di esa, ya okan Elias di esa.”

⁵Idi mankalkali pay laeng, kadateng di somisili ay liboo et sinalinanas daida am-in. Pag wada di kali ay napo sin liboo ay nangwani, “Si naey di laydelaydek ay anak ko ay kakapnekak. Dengngen yo din kanana!”

⁶Sin nanngaan din papasolot Jesus sin kali ay nay, kadokmog da ay nanyakog-ong si palalo ay egyat da. ⁷Pag somag-en si Jesus yan kinapay nas daida ay nangwani, “Ibangon yo. Adi kayo emegyat.” ⁸Manmeswat da pay yan magay odom si inila da mo adi et ang-anggoy Jesus.

⁹Idi manballalong da pay, inbilin Jesus en daida, “Adi yo daddad-aten din nay naipaila en dakayo si olay esa ay ipogaw enggana ay sak-en ay Anak di Ipogaw et matagoak kasin.”

¹⁰Pag pooten din pasolot na, “Mo tet-ewa din kanam en masapol ay matey ya matago ka kasin, apay ngarud ay it-itdon di mamaestron di linteg ay masapol ay mangon-ona ay omali si Elias mo din Messias ta olnosena di am-in?”^a

¹¹“Tet-ewa iman din it-itdo da ay sana,” kanan Jesus ay sinombat. ¹²“Ngem kanak abe en dakayo ay enggay inmalis Elias, ngem adi naimatonan di ipogaw mo adi et ol-olay di inyaat da en sisya. Et siya abe ay paligaten das sak-en ay Anak di Ipogaw.” ¹³Sin nangwanian Jesus sidi, pag maawatan din papasolot na ay si Juan ay Namonbonyag di inbagbaga na.

Din Nangipakaan sin Jesus Sin Anito Ay Kinmapet Si Anak

(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43)

¹⁴Idi nakaballalong da, ad-adoy dinatngan da ay ipogaw. Di esa en daida ay lalaki et inmasag-en en Jesus ya nandokmog sin sangoanana.

¹⁵Kanana, “Apo, seg-angam kod nan anak ko ay mankedas. Tan mo domateng di kedas na, palalo ay maligligatan. Namin ado ay naidangdang-op ya naibenbenben. ¹⁶In-alik sin papasolot mo, ngem adi da kabaelan ay agasan sisya.”

¹⁷“Ay daetan kayo pay! Adi kayo mamati dowan kayon adi kakwani!” kanan Jesus ay sinombat. “Kaman kayman nabayabayag di nakiteteak en dakayo! Ay ken manpigapiga pay di anos ko en dakayo?” Pag nan kanan sin aman di anak, “May, ialim isna din anak mo.” ¹⁸Pag ibilin Jesus sin anito ay komaan yan tinaynana din anak ay sana et nailatonan ay dagos.

¹⁹Maaw-awni pay ay ang-anggoy Jesus ya din papasolot na, pinoot da en sisya, “Apay nga adi mi binaelan ay nangipakaan sin anito ay doy?”

²⁰“Tan kolang di pammati yo,” kanan Jesus ay sinombat. “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay mo kitkittoy di pammati yo ay kaman din kakitkittoyan ay bin-i, mabalin ay kanan yo sin dontog ay nay, ‘Demenden kas di,’ et demenden tet-ewa. Maga polos di adi yo kabaelan! ²¹Ngem din kaman nidi ay anito et adi komaan mo din mangipakaan en sisya et adi na ipapasnek ay mankararag en Diyos.”^b

Din Nangipidwaan sin Jesus Ay Nangolit sin Kateyana

(Mar. 9:30-32; Luc. 9:44-45)

²²Sin esay agew ay nasinop da Jesus ya din papasolot na ed Galilea, kanan Jesus en daida, “Sak-en ay Anak di Ipogaw, awni et maipolangak

^a 17:10 Malakias 4:5   ^b 17:21 Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego, ngem wada sin Marcos 9:29.

sin kaibaw ko ²³et pomse da, ngem tagoen Diyos kasin sak-en sin maikatlo ay agew.” Sin nanngan din papasolot nas di, peteg ay masmasadot da.

Din Namayadan Da Jesus Sin Bowis Di Timplo

²⁴Idi sinmawang da Jesus ya din papasolot na ed Capernaum, inmey din mansingsingil si bowis di Timplo en Pedro et pinoot da, “Ay manbaybayad di maestro yo si bowis di Timplo?”

²⁵“Aw yan,” kanan Pedro.

Senggep pay si Pedro sin beey ay kad-an Jesus, nangon-onas Jesus ay mankali yan kanana, “Ay Simon, sinoy pannemnem mo? Intoy pansingsingilan di aari isnan daga si bowis? Ay sin an-ak da ono odom ay ipogaw?”

²⁶“Sin odom adi ay ipogaw,” kanan Pedro.

Kanan aben Jesus, “Mo siya sa ngarud, adi masapol ay manbayad din an-ak da. ²⁷Ngem adi tako koma sinsiniten din ipogaw ay nay, isonga en ka mamannait sin lebeng. Din damo ay bannaitam et takawem tepek na yan mailam di siping ay omanay si ibayad ta ay dow. Alaem et en ka idawat en daida ta mabayadan bowis ta.”

Sino Din Kangatoan

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

18 ¹Sin timpo ay doy, inmey din papasolot Jesus en sisya yan kanan da, “Sino en dakami di kangatoan sin panturayan Diyos?”

²Siya di inayagan Jesus di esay anak et inapika na sin nan-gawaan da. ³Pag nan kanan, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo adi yo baliwan di nemnem yo ta mais-o kayos anan-ak, adi kayo polos maitapi sin panturayan Diyos. ⁴Isonga din kangatoan sin panturayan Diyos et din mangibabas awak na ta komaman din anak ay nay. ⁵Et olay sino ay mangawat si nababa ay ipogaw ay kaman nina ay anak manbegew sin pammati na en sak-en et sak-en di inawat na.”

Maipanggep Si Pan-gapoan Di Solisog

(*Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2*)

⁶“Ngem olay sino ay manolisog ta manbasol din olay esa en da naey ay kababaan ay ipogaw ay namati en sak-en, agpos et koma mo tay-adan din bagang na si madagsen ay bato asi maitpig sin baybay mo din pangitoloyana sin solisog na. ⁷Kaseseg-ang di kaipoipogaw isnan daga begew sin ad-ado ay solisog ay sangsangoen da. Wada kayman dedan di domteng ay solisog, ngem kaseseg-ang pay din ipogaw ay pan-gapoan di solisog ay sana. ⁸Isonga mo din takkay mo ono sikim di panbasolam, potoam ta iwasit mo. Tan agpos mo en ka makilak-am sin biyag ed langit ay napopotoan di esay takkay mo ono

sikim mo din dodoway takkay mo ono sikim yan maitpig ka sin kad-an di apoy ay adi kaddad-ep. ⁹Din matam abe, mo say panbasolam, okitem ta iwasit mo. Tan agpos mo en ka makilak-am sin biyag ed langit ay bolding ka mo din dodoway matam yan maitpig ka sin apoy ed inferno.”

Din Nalitaw Ay Karnero

(*Luc. 15:3-7*)

¹⁰“Ilaen yo ta adi yo laslasoyen di olay esa en dana ay magay kaibilangan da. Tan kanak en dakayo en kanayon ay wada din aanghel da sin kad-an Amak ed langit. ¹¹Tan sak-en ay Anak di Ipogaw et inmaliak isna ta enak anapen ya isalakan din nalitaw ay ipogaw.^c

¹²“Kaspangarigan, mo wada di nanging oka si sin-gasot ay karnero yan malitaw di esa, sino ngin di amagena? Adi na ngata taynan din siyamapolo ya siyam sin pastolan sin kabilbiligan ta ena anapen din nalitaw. ¹³Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo datngena din es-esa ay nalitaw, peteg di ragsak na mo din ragsak na sin siyamapolo ya siyam ay adi nalitaw. ¹⁴Siya abe en Ama yo ed langit ay adi na layden ay maisian di olay esa ay kababaan ay ipogaw en sisya.”

Din Amagen Sin Nakabasol En Datako

¹⁵“Mo waday ib-am ay nakabasol en sik-a, en ka makingalat en sisya ay ang-anggoy yo ta ibagam en sisya din basol na. Mo patiena di ibagam, laton ay man-gayyem kayo kasin. ¹⁶Ngem mo sigaana ay dengngen, asi ka man-ayag si esa ono doway ay ib-am ta say waday doway ono tolo ay mangipaneknek si amin ay maibaga.^d ¹⁷Mo sigaana pay ay dengngen din ibagbaga da, ipaammom sin gimong, et mo sigaana pay ay dengngen din kankanan di gimong, ibilang yo ay ipogaw ay adi nangaammo en Diyos ono mansingsingil si bowis.

¹⁸“Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay sino ay iparit yo isnan daga et iparit aben Diyos ed langit, ya olay sino abe ay ipalobos yo isnan daga et ipalobos aben Diyos ed langit.

¹⁹“Kanak pay en dakayo en mo mantotolag di doway en dakayo si maipanggep di kedawen yo en Amak ed langit, maitongpal en dakayo. ²⁰Tan mo nasisinop di olay doway ono tolo et anggoy begew sin nakies-esaan da en sak-en, wadaak sidi ay makikaddadwa en daida.”

Din Opisyal Ay Magay Seg-ang Na Sin Gait Na

²¹Pag emey si Pedro en Jesus yan kanana, “Apo, mo ipidwapidwan di gait ko ay manbasol en sak-en, mamin piga ay pakawanek sisya? Ay engganang mamin pito?”

^c **18:11** Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

^d **18:16** Deuteronomio 19:15

22 “Adiak kanan en mamin pito anggoy mo adi et mamin pitopolo ay pito,”^e kanan Jesus ay sinombat. 23 “Tan din panturayan Diyos et maiarig si ari ay nannemnem ay mansingil si otang di oopisyal na.^f 24 Kailoglogi na ay mansingil yan waday opisyal ay naiey en sisya ay nakaotang si piga ay milyon.^g 25 Adi makabayad din opisyal ay sana, isonga inbilin din ari ay mailako di am-in ay sanikwa na ya mailako abes sisya, din asawa na, ya din aan-ak da ta manbalin das bag-en ta say mabayadan otang na. 26 Idi siya et di kadokmog din opisyal ay sana sin sangoanan di ari et nanpakpakaasi ay nangwani, ‘Apo, maseg-ang ka paabe! Anosam pay laeng sak-en ta bayadak am-in.’ 27 Siya et di naseg-angan din ari en sisya et pinogidas na din otang na. Pag nan palobosan.

28 “Idi madipdipos din opisyal ay sana, dinatngana di gait na ay opisyal ay nakaotang en sisya si pigay libo et anggoy.^h Kasee en sisya ay nangwani, ‘Bayadam otang mo!’

29 “Pag et mandokmog din gait na ay sana yan nanpakpakaasi ay nangwani, ‘Maseg-ang ka paabe! Anosam pay laeng sak-en ta bayadak am-in.’ 30 Ngem sinigaana et inpabalod na enggana ay bayadana din otang na. 31 Idi inilan din gagait na ay opisyal din inamag na ay doy, peteg ay mansakit nemnem da, et inmey da sin ari ay among da et dinad-at da en sisya din am-in ay napasamak.

32 “Asi et inpaayag din ari din opisyal na ay doy et kanana en sisya, ‘Lawlawa damdama san ogalim! Pinogidas ko din otang mo tan nan- adawag ka en sak-en. 33 Apay nga adi ka sineg-angan din gait mo ay opisyal ay kaman din inyat ko en sik-a?’ 34 Et begew sin palalo ay bonget din ari, kineddengana din opisyal ay doy ay mapaligatan sin balodan enggana ay bayadana din am-in ay otang na.” 35 Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Et kaman nidi abe di amagen Amak ed langit sin esa ya esa en dakayo mo adi yo pakawanen ay sipoposo din gagait yo.”

Maipanggep Si Man-asawa Ya Man-idang

(*Mar. 10:1-12; Luc. 16:18*)

19 ¹Idi nakaitdos Jesus en dana ay banbanag, kinmaan ed Galilea et inmey sin demang di ginawang ay Jordan ay sakop di Judea.

²Ad-ado di inmon-onod en sisya et inagasana din waday sakit da.

³Wada abe di Fafariseo ay inmey en Jesus ta padasen da ay mangiapat en sisya. Kanan da, “Ay ipalobos di linteg tako ay isian di lalaki di asawa na si kompormi ay begew?”

^e 18:22 Din kananas odom ay manuskrito sin Griego et: *mamin pitopolo ya pito*. Di laydena ay kalien et mamin pigapiga ay magay gedeng na. ^f 18:23 Din kanana sin Griego et: *baa*, ngem din laydena ay kalien et nangato ay oopisyal ay makaammo sin ad-ado ay pilak.

^g 18:24 Din kanana sin Griego et: *sinpo ay libo ay talento*. Di esa ay talento et banol di enem ay libo ay denario, ya di esa ay denario et banol di poldiya. Isonga din otang na et banol di enemapolo ay milyon ay poldiya. ^h 18:28 Din kanana sin Griego et: *sin-gasot ay denario*.

⁴Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Ay adi yo binasa din naisolat ay kalin Diyos maipanggep sin namarsuaanas ipogaw? Din naisolat et kanana en din inyat di namarsua sin damo et inamag na di lalaki ya babai.”ⁱ ⁵Pag nan kanan, ‘Say gapo na ay taynan di lalaki da ama na en ina na ta ibeey na din asawa na, et manbalin das es-esa.’^j ⁶Isonga baken dan dodowa mo adi et es-esa. Din nanbalinen ngarud Diyos si es-esa et adi koma pansianen di ipogaw.”

⁷“Aw ngin kayman,” kanan da. “Ngem apay ngarud ay ipalobos di linteg Moses ay idawtan di lalaki di asawa na si kasolatan ay mangipaneknek ay nansian da, pag nan pakaanen?”^k

⁸Kanan aben Jesus, “Inpalobos Moses ay isian yo din asawa yo begew sin kinakenteg di nemnem yo, ngem natken met di panggep Diyos sin damo. ⁹Ibagak ngarud en dakayo ay din lalaki ay mangisian si asawa na malaksig mo nakilalaki et makibabai mo mangasawas odom.”

¹⁰Pag kanan din papasolot Jesus en sisya, “Mo kaman nidi ay adi kaisian di asawa, agpos et mo adi ta mangas-asawa.”

¹¹Kanan pay Jesus, “Tet-ewa kayman ay waday ipogaw ay indawtan Diyos si kabaelan ay adi mangasawa, ngem din adi na indawtan et adi da makaanos sin nay ay inbaga yo. ¹²Nankinalasi di gapo ay adi makaasawa di ipogaw. Waday naianak ay kaman dan nakakapon, di odom et kinapon di ib-a da ay ipogaw, ya di odom pay et adi da mangasawa ta say pan-esesaen dan nemnem da sin pansilsilbian da en Diyos sin panturturayana. Din makabael ay mangonod isna et onodana koma.”

Din Namindisyonan Jesus Sin Anan-ak

(Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17)

¹³Sin namingsan wada di nangiey en Jesus si an-ak da ta kapayena ya ikararaganas daida. Inandiyan din papasolot na, ¹⁴ngem kanan Jesus en daida, “Itay-on yo ta omali din anan-ak en sak-en. Adi yo andiyan, tan din kaman dana di maitapi sin panturayan Diyos.” ¹⁵Pag nan kapayen ay mamindisyon en daida et pag komaan.

Din Lalaki Ay Nabaknang

(Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30)

¹⁶Sin namingsan abe, wada di lalaki ay inmey en Jesus. “Apo maestro,” kanana, “sinoy siged ay masapol ay amagek ta say wada en sak-en di biyag ay iwed patingga na?”

¹⁷Kanan Jesus, “Apay nga pootem en sak-en maipanggep si siged? Tan ang-anggoy Diyos si siged. Ngem mo laydem ay makilak-am si biyag ay iwed patingga na, masapol ay patiem din bilbilin Diyos.”

ⁱ 19:4 Genesis 1:27   ^j 19:5 Genesis 2:24   ^k 19:7 Deuteronomio 24:1-4

18 “Sino ay bilbilin?” pinoot kasin din lalaki.

“Adi ka manpespese, adi ka makikamkamalala, adi ka mangak-akew, adi ka mantistigo ay man-et-etek, 19 dayawem da amam en inam,^l ya laylaydem di gait mo ay kaman din pananglayad mo sin awak mo,”^m kanan Jesus ay sinombat.

20 Asi pay kanan din lalaki ay doy, “Tinongtongpal ko am-in dana ay bilbilin. Sino pay di masapol ay amagek?”

21 Kanan aben Jesus, “Mo laydem ay maga di pankolangam, en ka ilako din sanikwam ta idawat mo din lako na si nabiteg, et mawada di kinabaknang mo ay indodolin Diyos ed langit. Asi ka omali ta manbalin ka ay pasolot ko.”ⁿ 22 Idi dinnge na din kanan Jesus ay doy, tinaynanas daida ay manladladingit, tan palalo ay baknang sisyas.

23 Pag kanan Jesus sin papasolot na, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay naligat ay maitapi di baknang sin panturayan Diyos. 24 Kanak pay en nalaklaka ay sengep di kamel sin lokaw di dagom mo din kaitapian di baknang sin panturayan Diyos.”

25 Sin nanngan di papasolot nas di, peteg ay nasdaaw da et kanan da, “Mo siya ngarud sa, sino ngin di maisalakan?”

26 Insisin-eng Jesus daida yan kanana, “Mo ipogaw et adi da kabaelan ay mangamag isna, ngem mo si Diyos pay et kabaelana di am-in.”

27 Pag et kanan Pedro, “Yan si dakami pay? Sino di gon-oden mi? Tan tinaynan mi di am-in ta manbalin kami ay pasolot mo.”

28 “Aw kayman,” kanan Jesus, “yan tet-ewa pay din ibagak en dakayo ay mo mabaroan din lobong ay nay, maammoan din kinapateg ya panakabalin ko ay Anak di Ipogaw, tan tomokdoak sin tronok ay manturay. Ya dakayo abe ay papasolot ko et waday sinpo ya doway ay trono ay tokdoan yo ta okomen yo din kaipoipogaw ay naipoli sin sinpo ya doway ay an-ak Israel. 29 Olay sino ay manaynan sin beey na, aag-i na, da ama na en ina na, an-ak na ya daga na begew sin naitapiana en sak-en et mamin sin-gasot di awatena mo din banol di tinaynana ya makitawid abe si biyag ay iwed patingga na. 30 Ngem ad-ado di nangato ed wani ay maibaba, ya ad-ado abe di nababa ed wani ay maipangato.”

Din Pangarig Maipanggep Si Nakipoldiya Sin Kaobasan

20 1 Kanan Jesus, “Din panturayan Diyos et maiarig si nakin okas kaobasan ay binmalas mapat-a ta en man-ilas mapoldiya. 2 Wada da di dinatngana et nakitolag en daidas esa ay denario si poldiya da, pag nan ibaa ay en man-obla sin kaobasan.

3 “Maag-aggew pay, binmala kasin din nakin nom-a et inila na di manbolbolakbol sin markitan. 4 Kanana en daida, ‘Mo layden yo ay

^l 19:19 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20   ^m 19:19 Levitico 19:18   ⁿ 19:21 Ilaen din footnote sin 9:9.

en makipoldiya sin kaobasak, lagboak dakayo si kosto.’⁵ Et inmey da nakiobla.

“Sin alas dosi ya siya abe sin alas tres, nan-iso di inyat din nakin nom-a ay sana. ⁶Idi dandani ay alas singko, inmey kasin sin markitan yan wada pay di odom ay inila nas di ay owat dan manbolbolakbol. Kanana en daida, ‘Apay nga sinayang yo di esa ay agew ay owat kayon nan-ay-ayam?’

⁷“ ‘Maga di mamoldiya en dakami ngay,’ kanan da ay sinombat.

“ ‘May,’ kanan aben din nakin nom-a, ‘en kayo aben makiobla sin kaobasak.’

⁸“Idi pay madipdipos din agew, kanan din nakin nom-a sin kapatas na, ‘Ayagam din man-ob-obla ta idawat mon poldiya da manlogi sin naodi ay en nakiobla enggana sin nangon-ona.’^o

⁹“Siya di inmali din nanlogi ay nan-obla sin alas singko, et nalagboan das sag-eesa ay denario. ¹⁰Isonga idi inmali din nangon-ona ay nan-obla, namnamaen da ay ad-ad-ado di poldiya da, ngem kambaw sag-eesa ay denario met laeng di naidawat en daida. ¹¹Isonga nanmayotmot da sin nanpaobla en daida ay nangwani, ¹²‘Da naey ay naodi et es-esay oras anggoy di nan-oblaan da down pay dakami yan inan-anosan mi ay nan-ob-obla sin palalo ay segit sin intiro ay agew. Apay ngarud ay nan-iisoem din poldiya mi?’

¹³“ ‘Dengngem na ay ib-a,’ kanan din nakin nom-a sin esa en daida. ‘Adiak met sinowitik dakayo, tan nantolag takos esa ay denario, ay baken siya? ¹⁴Alaem ngarud san lagbom et somaa ka. Mo laydek ay nan-iso di lagbon di naodi sin lagbo yo, adi ngata biyang ko di. ¹⁵Ay bakenak aya lebbeng ay mangamag si laydek sin pilak ko? Ay inmapos kayo ngata tan adiak nan-imot?’ ”

¹⁶Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Kaman nidi di mapasamak sin panturayan Diyos, tan din nababa ed wani et maipangato, ya din nangato ed wani et maibaba.”^p

Din Maikatlo Ay Nangibagaan Jesus Sin Kateyana

(Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34)

¹⁷Sin nantiktikidan da Jesus ay emey ed Jerusalem, inayagana din sinpo ya dow a ay pasolot na ta omay-ayed da et kanana en daida, ¹⁸“Dengngen yo. Nay ay tomiktikid tako ed Jerusalem. Mo somawang takos di, sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak sin papangolon di papadi ya mamaestron di linteg. Keddengan das sak-en ay matey, ¹⁹pag dan omipolang sin Gentil ta lomaslasoy ya somoplisoplit da yan pag dan omilansa sin krus, ngem sin maikatlo ay agew pay, matagoak kasin.”

---

^o 20:8 Levitico 19:13   ^p 20:16 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... *tan din naodi ed wani et mangon-ona da, ya din nangon-ona ed wani et maodi da.*

Din Kindaw Di Inan Da Santiago En Juan

(*Mar. 10:35-45*)

²⁰Pag emey en Jesus din asawan Zebedeo ya din doway ay anak na, et nandokmog sisya sin sangoanan Jesus yan kanana, “Apo, wada kod di kedawek.”

²¹“Sinoy laydem?” kanan Jesus.

“Ikarim kod ay sin panturayam, makitokdo din doway anak ko ay nay en sik-a sin makannawan ya makannigid mo,” kanana ay sinombat.

²²Asi et kanan Jesus sin doway ay pasolot na ay doy, “Adi yo ammo din ibagbaga yo. Ay maanosan yo aya din ligat ay nam-osek?”

“Mabalin,” kanan da.

²³Pag kanan Jesus, “Siya kayman ay manligat kayo ay kaman din ligat ko. Ngem din tomokdo sin makannawan ya makannigid ko et magay lebbeng ko ay mangibaga, tan enggay pinilin Amak din tomokdos di.”

²⁴Sin nanngaan din sinpo ay gagait da, inbonget da din doway ay sinagi ay doy. ²⁵Siya di inayagan Jesus daida am-in et kanana en daida, “Ammo yo ay din manturturay isnan daga et ipipilit da din layden da sin iturturayan da. Din nangato abe di saad na et ipaila da din turay da. ²⁶Ngem baken say iyat yo koma. Tan mo wada en dakayo di manglayad ay ngomato, masapol ay silbiana din gagait na ay kaman baa, ²⁷ya din manglayad ay kapatgan et masapol ay silbiana din gagait na ay kaman bag-en. ²⁸Tadonen yo komas sak-en ay Anak di Ipogaw, tan adiak in mali ay masilbian mo adi et ta mansilbiak si kaipoipogaw ya idawat kon biyag ko ay mangsobot si ad-ado.”

Din Nangaanan Jesus Sin Godab Di Doway Ay Lalaki

(*Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43*)

²⁹Sin kinmaan da Jesus ed Jerico, nabeweg di ipogaw ay omon-onod en sisya. ³⁰Wada et di doway ay nagodab ay tinmotokdo sin benget di kalsada. Idi dinngge da ay malablabas si Jesus, kabogaw da ay nangwani, “Apo, polin David, maseg-ang ka paabe!”

³¹Niyamyaman din kaipoipogaw daida ta gominek da koma, ngem sinepsep da et ay nangibogaw, “Apo, polin David, maseg-ang ka paabe!”

³²Siya di et sinmaldeng si Jesus et inpaayag nas daida. Pag nan kanan, “Sinoy layden yo ay amagek en dakayo?”

³³“Apo,” insongbat da, “layden mi ay makaila.”

³⁴Sineg-angan Jesus daida et kinapay nan mata da. Makaila da ay dagos et nakiey da en sisya.

**Din Nanaydayawan Di Kaipopogaw En Jesus
Sin Inmeyana Ed Jerusalem**
(*Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

21 ¹Somagsag-en pay da Jesus ed Jerusalem, sinmawang da sin demang di Betfage sin gowab di bilig ay Olivo. Nangon-onaena di doway pasolot na ²ay nangwani, “Emey kayo sin doy ay ili ed demang. Kostokosto ay mo domateng kayos di, datngan yo di dangki ay naitataked ya din anak na. Obaden yo ta ialy yos na. ³Mo waday manpoot sin amagen yo, kanan yo en, ‘Masapol din Apo mi,’ et ipalobos na ay dagos.”

⁴Naamag dana ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay kanana,

⁵“Ibaga yo sin omili ed Jerusalem, ‘Ilaen yo, nay omal-ali din ari yo ay nangibaba sin awak na ay mangakabayo si anak di dangki.’”^q

⁶Inmey ngarud din papasolot Jesus ay doy, et inamag da din intogon Jesus en daida. ⁷In-ali da din dangki ya din anak na en Jesus, et inap-ap da din tak-ep di bado da sin edeg din doway animal. Asi pag mangabayon si Jesus. ⁸Din kaad-adoan di kaipopogaw ay wadas di et inap-aplag da din tak-ep di bado da sin kalsada. Din odom pay et inap-apan da si pangan di kaiw ay sinipat da ta say pandayaw da en Jesus. ⁹Din nangon-ona ya inmon-onod et inbogbogaw da ay nangwani, “Madaydayaw nan polin David! Mabindisyonan koma nan inbaan Diyos ay panakaawak na!”^r Madaydayaw si Diyos ed langit!”

¹⁰Sin sinmawangan Jesus ed Jerusalem, nagolo din am-in ay omili et kanan da, “Sino od na?”

¹¹“Si naey si Jesus ay mamadto ay napo ed Nazaret sin probinsiya ay Galilea,” insongbat din kaipopogaw ay kakoykoyog Jesus.

Din Nangipabelaan Jesus Sin Man-ilaklako Sin Timplo
(*Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-17*)

¹²Pag senggep si Jesus sin Timplo^s et inpabela na din man-ilaklako ya manlaklako si maidaton en Diyos. Tinokang na abe din lalamisaan di mansoksokat si pilak ya din totokdoan di man-ilaklako si kalapati, ¹³yan kanana en daida, “Naisolat sin kalin Diyos, ‘Din beey ko et makwani en pankarkararagan di ipogaw.’ Ngem dakayo pay et nanbalinen yo si panosowitikan yos iib-a yo!”^t

¹⁴Pag emey din nagodab ya napilay sin kad-an Jesus sin Timplo, et inagasanan daida. ¹⁵Ngem din papangolon di papadi ya mamaestron

^q 21:5 Zekarias 9:9   ^r 21:9 Salmo 118:26   ^s 21:12 Din kad-an Jesus et baken sin oneg di timplo mo adi et ed diyan di timplo ay pantean di ipogaw ay mandayaw.

^t 21:13 Isaias 56:7; Jeremias 7:11

di linteg et binmonget da sin nangilaan da sin nakaskasdaaw ay inam-amag Jesus ya din anan-ak ay nangipigsapigsa si kali da sin Timplo ay mangmangwani, “Madaydayaw din polin David!”

¹⁶ Siya di et kanan da en Jesus, “Ay adim dengngen din kankanan di anan-ak ay sana?”

“Dengdengngek yan!” kanan Jesus ay sinombat. “Ay adi yo binasa din naisolat sin kalin Diyos ay kanana en initdoana din anan-ak ya momoyang ay mandayaw en sisya si kostokosto?”^u ¹⁷ Pag taynan Jesus daida sin siyodad et en nan-iyang ed Betania.

Din Kaiw Ay Igos Ay Magay Lames Na

(Mar. 11:12-14,20-22)

¹⁸ Sin napat-a ay pantattaolian da Jesus ed Jerusalem, mandagaang sisya. ¹⁹ Inila na di kaiw ay igos sin benget di danan, et sinag-ena ta ilaena mo waday lames na, ngem wada et anggoy di tobo na. Isonga kanana sin kaiw ay doy, “Adi ka kasin manlamlames.” Et nango ay dagos.

²⁰ Sin nangilaan di papasolot nas di, peteg ay nasdaaw da et kanan da, “Agasem! Nango ay dagos san kaiw ay igos mo?”

²¹ “Tet-ewa nan ibagak en dakayo,” kanan Jesus ay sinombat. “Mo waday talek yo en Diyos ay adi kayo mandowadowa ay matongpal di ibaga yo, makaamag kayo si kaman din inamag ko sin kaiw ay nay. Baken anggoy nidi mo adi et mabalin abe ay kanan yo sin bilig ay nay, ‘Komaan kas na et pomadtok ka sin baybay,’ et matongpal. ²² Olay sino ay kedawen yo en Diyos et maidawat tet-ewa en dakayo mo talken yo ay maidawat.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Kalebbengan Jesus

(Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8)

²³ Pag mantaoli si Jesus sin Timplo. Sin nan-it-itdoana, inmey en sisya din papangolon di papadi ya din aam-a. Pinoot da en sisya ay nangwani, “Sinoy lebbeng mo ay mangam-amag en dana? Sinoy nangidawat en sik-a sin kalebbengam ay nay?”

²⁴ Kanan aben Jesus, “Wada abey pootek kod en dakayo on-ona. Mo songbatan yo, asiak aben ibaga din kalebbengak ay mangam-amag en dana. ²⁵ Siya na din salodsod ko. Sinoy nangidawat en Juan si kalebbengana ay namonbonyag si kaipoipogaw? Ay si Diyos ono ipogaw?”

Pag dan man-asipoot ay nangwani, “Ay sinoy isongbat tako? Mo kanan tako en si Diyos di nangidawat si lebbeng na, kanan samet Jesus en, ‘Mo siya sa, apay ngarud ay adi yo pinatpatis sisya?’ ²⁶ Ngem mo kanan tako abe en owat ipogaw di nangidawat, ay inayan! Kaeegyat di amagen di

^u 21:16 Salmo 8:2

kaipoipogaw en datako, tan pasien da am-in ay mamadto si Juan.” ²⁷Pag da et kanan en Jesus, “Adi mi ammo.”

Kanan aben Jesus, “Mo siya sa, adiak aben ibaga en dakayo mo sinoy nangidawat en sak-en si kalebbengak ay mangam-amag en dana.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Doway Anak

²⁸Pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida. Kanana, “Sinoy pannemnem yo isna? Wada di ipogaw ay dodoway anak na ay lalaki. Sin namingsan, kanana sin pangpangoan, ‘Anak ko, en ka man-obla sin kaobasan.’

²⁹“ ‘Sigaak,’ kanana, ngem maaw-awni pay, nanbaliw di nemnem na et en nan-obla.

³⁰“Pag emey din ama sin iyogtan, et nan-iso di inbilina en sisya. ‘Aw adi, Ama, emeyak,’ kanana. Ngem adi baw inmey. ³¹May ngarud,” kanan Jesus, “sino en da naey ay doway di nanongpal sin layden ama da?”

“Din pangpangoan adi,” kanan da.

“Kosto,” kanan Jesus, “et tet-ewa nan ibagak en dakayo ay din managbasol ay ipogaw ay kaman din mansingsingil si bowis ya din babbabai ay malaklakoan di kinababai da et on-onaan das dakayo ay maitapi sin panturayan Diyos. ³²Tan inmali si Juan ay Namonbonyag et init-itdo na en dakayo din nalinteg ay kabibiyag ay maonodan koma, ngem adi yo pinatis sisya. Et mo pay din mansingsingil si bowis ya din babbabai ay malaklakoan di kinababai da et pinati da. Et olay sin nangilaan yo sin inyat da, adi yo binaliwan nemnem yo ay mamati.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Makitalon Sin Kaobasan

(Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19)

³³Pag kanan Jesus, “Dengngen yo kod di esa pay ay pangarig. Wada di esa ay ipogaw ay nangis-ek si ad-ado ay obas. Binatog na din nanliniked, et tinolikawana di bato ay manaytaya sin someset ay danom di lames na mo igatin da. Nan-isaad abe si nakayang ay kalapaw ay pantean di mangadog. Pag nan ipaayowan si odom ay mantaltalon, et pag emey sin addawi ay ili.” ³⁴Domteng pay din panagbobolas si obas, inbaan din nakin nom-a di babag-ena ta en da alaen din bingay na. ³⁵Ngem idi sinmawang dana ay babag-en, sinoplit din nangnangset di esa, pinse day esa, ya pinigpig day esa enggana ay natey. ³⁶Pag ibaan din nakin nom-a di ad-ado ay babag-en mo sin damo, ngem nan-iso di inyat din nangnangset sin nom-a en daida. ³⁷Isonga pag nan ibaa din anak na, tan kananas nemnem na, ‘Kabain das sisya.’

³⁸“Ngem sin nangilaan da doy ay makitalon sin anak na ay sana, kanan da et en, ‘Si naey di akin tawid sin nom-a ay nay. Peslen tako

et ta bansen tako nan tawid na!' ³⁹Pag da et depapen et ipabela da sin kaobasan, asi da pag peslen.

⁴⁰"Mo siya sa di napasamak," kanan Jesus, "sino ngata di amagen din nakin nom-a sin doy da ay makitaltalon mo mantaolis siya?"

⁴¹"Kaeegyat di amagena ay mamse en da dooy ay ipogaw ay lawlaw," kanan da ay sinombat. "Asi na aben ipaayowan din nais-ek sin odom ay ipogaw ay matalek ay mangidawat si bingay na mo panagbobolas."

⁴²Pag kanan Jesus en daida, "Kosto san songbat yo. Apay ngarud ay adi yo maawatan din inpaisolat Diyos ay kanana,

'Din bato ay sinigaan din man-isassaad si beey et say nanbalinen

Diyos ay kabanolan ay bato ay mangipakneg sin beey. Say inamag

Apo Diyos na, et sigesiged ya nakaskasdaaw sin pangila tako.'"^w

⁴³Isonga kanak en dakayo ay isaldeng Diyos din pangitururayana en dakayo et ilogi na ay mangituray si kaipoipogaw ay mangam-amag si maibagay sin panturayana. ⁴⁴Olay sino abe ay mag-as sin nay ay bato et magimok, ya mamekmek abe ay kaman tapok di olay sino ay pontaana."

⁴⁵Idi dinngen din papangolon di papadi ya din Fafariseo din naey da ay pangarig ay dinad-at Jesus, ammo da ay daida di inbagbaga na,

⁴⁶isonga layden da ay depapen. Ngem emegyat da sin kaipoipogaw, tan binigbig das siya ay mamadto.

Din Pangarig Maipanggep Sin Naayagan Ay Makikasal

(*Luc. 14:15-24*)

22 ¹Pag kasin man-iarig si Jesus ay nangwani en daida, ²"Din panturayan Diyos et maiarig si ari ay nansagana, tan mankasal din lalaki ay anak na. ³Idi naisagana am-in, inbaa na di babag-ena ta en da ibaga kasin sin sigod ay naayagan ay omali da koma ay makikasal. Ngem din naayagan et sinigaan da ay omali. ⁴Isonga inbaa na kasin di odom ay babag-ena ta ibaga da sin ipogaw ay naayagan, 'Omali kayo et ay makikasal, tan naisasagana am-in. Pinalti mi din nankalalames ay baka mi et naoto da am-in.' ⁵Ngem din doy da ay naayagan et tineteweng da. Adi da inmali mo adi et intoltoloy da din am-amagen da. Di esa et inmey sin payew na, di esa pay et inmey man-ilako. ⁶Din odom et dinpap da din babag-en di ari, palalo ay pinaligat das daida yan pag dan peslen. ⁷Palaloy bonget din ari sin nanngena sin napasamak, et inbaa na di sosoldado na ta en da peslen din doy da ay namse sin babag-ena ya pooan da din ili da. ⁸Pag kanan din ari sin odom ay babag-ena, 'Naisasagana am-in din para sin kasal, ngem din ipogaw ay inayagak et adi da maikari ay omali. ⁹Emey kayo ngarud sin kakalsadan di ili ta ayagan yo din am-in ay datngan yos di.' ¹⁰Isonga inmey da et inayagan

^w 21:42 Salmo 118:22-23

da din am-in ay dinatngan da ay siged ya olay lawa di ogali na, et napno din daktake ay kowarto ay pankasalan.

¹¹ “Maaw-awni pay, sinenggep din ari ay makingalat sin sangaili na, et inila na di esa ay adi nanbado si maibagay sin kasalan. ¹² ‘Gayyem ko,’ kanana en sisya, ‘apay nga wada kas na yan adi ka nanbado si para kasal?’ Ngem ginmiginek. ¹³ Isonga pag kanan din ari sin babag-ena, ‘Baloden yon takkay ya siki na ta asi yo itpig sin bel-ayan ay mabolinget ay pan-og-ogaan ya pan-gaygayetgetana.’ ” ¹⁴ Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Ad-ado di maayagan, ngem at-atik di pilien Diyos ay maitapi sin panturayana.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Panbayadan Das Bowis

(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

¹⁵ Pag komaan din Fafariseo et en da nantotolag mo intoy iyat da ay mansalodsod en Jesus ta mo waday songbat na, say pangidaruman da en sisya. ¹⁶ Pag dan ibaa di papasolot da ay Fariseo ya din naitatapi sin bonggoy Herod ta emey da en Jesus. Idi dinatngan das sisya, kanan da, “Apo maestro, ammo mi ay tet-ewa am-in di kankanam. Ammo mi abe ay adi ka panlaslasinen din waday kabigbigana, mo adi et it-itdom din tet-ewa ay maipanggep sin layden Diyos ay amagen di ipogaw. ¹⁷ Isonga ibagam kod mo sinoy pannemnem mo isna. Ay labsingen mi din linteg tako mo manbayad kamis bowis sin Emperador ed Roma?”

¹⁸ Ngem ammon Jesus din lawa ay panggep da, isonga pag nan kanan en daida, “Dakayo ay agin sisiged, apay nga padpadasen yos sak-en? ¹⁹ Omipaila kayo kod si esay denario ay maibayad si bowis.” Idi in-ali da en sisya, ²⁰ kanan en daida, “Sinoy nakin ropa ya nakin ngadan isna?”

²¹ “Din Emperador,” insongbat da.

“Mo siya sa,” kanan Jesus, “din okan Emperador et idawat yo en sisya, ya din okan Diyos et idawat yo abe en Diyos.”

²² Sin nanngean das di, peteg ay nasdaaw da, et kataynan da en sisya et nadipos da.

Din Salodsod Maipanggep Sin Natey Ay Matago Kasin

(Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40)

²³ Maaw-awni pay, wada da di Sadduceo ay inmey en Jesus. Daida di esa ay bonggoy di Judio ay mangmangwani en adi kasin matago di natey. ²⁴ Kanan da en sisya, “Apo maestro, kanan din linteg tako ay insolat Moses, ‘Mo waday sin-asawa ay magay anak da ya matey din lalaki, masapol ay asawaen din agi na din nalasang ta say mo way anak da, kaman say anak din natey.’” ²⁵ May kod, wada kano di pito ay sisiag-i

x 22:24 Deuteronomio 25:5

ay lallalaki. Nangasawa din pangpangoan, ngem natey ay iwed anak da. Isonga naiskat iyogtana et inasawa na din balo, ²⁶ngem natey ay iwed abey anak da. Iso na abe sin maikatlo. Pag siyasiya di enggana sin maikapito. ²⁷Pag omanongos ay matey din babai. ²⁸May kod, mo sin tapin di agew sin katagoan kasin di natnatey, sino ngin en daida di kosto ay akin asawa en sisya? Tan inasawa da am-in.”

²⁹Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Naipaksaw kayo, tan adi yo maawatan din naisolat ay kalin Diyos ya adi yo aben maawatan din panakabalina. ³⁰Tan mo matago kasin di natnatey, adi da man-aasawa mo adi et mais-o da sin aanghel ed langit. ³¹Et mo maipanggep abe sin kasin katagoan di natey, kaman yon adi binasa din naisolat ay kalin Diyos en dakayo ay kanana, ³²‘Sak-en si Diyos ay deda ay Diyos da Abraham en Isaac ya si Jacob.’^y Say kanana di olay mo nabayag ay nanatey da Abraham. Di layden nina ay kalien et matago kasin di natey, tan si Diyos et baken Diyos di natey ay ipogaw mo adi et din matmatago.” ³³Din kaipoipogaw ay nandengdenge et peteg ay nasdaaw da sin init-itdo na.

Din Kapatgan Ay Bilin Diyos

(Mar. 12:28-34; Luc. 10:27)

³⁴Sin nanngaan din Fafariseo ay inabak Jesus din Sadduceo, nasinop da et inmey da sin kad-an Jesus. ³⁵Di esa en daida ay nalaing ay maestron di linteg et nansalodsod en Jesus ta padasenas sisya. ³⁶Kanana, “Apo maestro, sino di kapatagan ay bilin sin linteg Diyos?”

³⁷Kanan Jesus, “ ‘Masapol ay imongsan mo di am-in ay nemnem ya laing mo ay manglaylayad en Diyos ay Apom.’^z ³⁸Siya na din kapatagan ay bilin Diyos. ³⁹Din maikadwa ay kapatagan et mais-o: ‘Masapol ay laylaydem di ib-am ay kaman din pananglayad mo sin awak mo.’^a ⁴⁰Din intiro ay linteg Moses ya din insolat di mamadto et maibasara da sin doway ay bilbilin ay nay.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Messias

(Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44)

⁴¹Idi nasisinop pay laeng din Fafariseo, pinoot aben Jesus en daida ay nangwani, ⁴²“Sinoy pannemnem yo sin Messias? Sinoy nangipoli en sisya?”

“Polin David sisya,” kanan da ay sinombat.

⁴³Kanan aben Jesus, “Mo siya sa, apay ngarud ay Apo di pangwanin David en sisya? Tan din inpaibagan di Ispiriton Diyos en David et siya na:

---

^y 22:32 Exodo 3:6   ^z 22:37 Deuteronomio 6:5   ^a 22:39 Levitico 19:18

44 ‘Kanan Apo Diyos en Apok: Tomokdo ka sin makannawan ko engganas abakek din kaibaw mo.’”^b

45 Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Mo say kanan David en Apo na din Messias, intoy iyat na ay polin David?” 46 Ngem adi da polos makasongbat, et manlogi isdi, maga di mangitoleo ay manpoot en sisya.

Din Pangwanin Jesus Sin Maestron Di Linteg Ya Fariseo

(*Mar. 12:38-39; Luc. 20:45-46*)

23 1 Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw ya sin papasolot na, 2 “Din mamaestron di linteg ya din Fafariseo et waday kalintegan da ay mangilawag sin linteg Moses, 3 isonga masapol ay dadlon yon pasien din am-in ay it-itdo da en dakayo. Ngem adi yo tadtadonen din kabibiyag da, tan adi da on-onodan din it-itdo da ay mismo. 4 Ipag-en da sin kaipoipogaw di madagsen ay siya din ad-ado ay bilbilin ay ipapati da ay maonodan, ngem adi da pay makig-en si olay at-atik. 5 Am-in din am-amagen da et amagen da ta say ilaen ya it-ek di ipogaw daida. Isonga padakdak-en da din kaiigtoan di versikulo ay tapin di linteg ay ibebedbed da sin kitong ya takkay da^c ya paandoen da abe din pagaypay sin gayadan di tak-ep di bado da. 6 Sin en da makikanaan, pilien da din napateg ay ipogaw si pakitokdoan da, ya pilien da abe din kasisigedan ay tokdoan sin sinagoga. 7 Layden da abe ay dayawen di ipogaw daida ay mangwani en ‘Apo’ mo en da manpasyal, ya layden da ay maibaga ay maestro.

8 “Ngem mo dakayo pay, adi yo ipalobos ay maestro di pangwanin di gagait yo en dakayo, tan siag-i kayo am-in ya ang-anggoy ko ay maestro yo. 9 Adi yo aben aw-awagan di olay sino isnan daga si Ama, tan es-esa di Ama yo ay si Diyos ed langit. 10 Et adi yo aben ipalobos din gagait yo ay mangwani en Apo en dakayo, tan sak-en ay Messias din es-esa ay Apo yo. 11 Din kapatgan en dakayo et din mansilsilbi sin gagait na. 12 Din mangipapangato sin awak na et maibaba, ngem din mangibaba pay sin awak na et maipangato.”

Din Nangyamyaman Jesus Sin Mamaestron Di Linteg Ya Fafariseo

(*Mar. 12:40; Luc. 11:39-42,44,52*)

13 Pag itoloy Jesus ay mangwani, “Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan kaman yon in-eb din pantew ay senggapan koman di ipogaw sin panturayan Diyos. Sigaan yo ay maitapi sin panturayana dowan yo aben sangsangawen di ipogaw ay manglayad ay maitapi.

14 “Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan iet-etekan yo di nabalo ay babbabai ta say alaen yo

^b 22:44 Salmo 110:1   ^c 23:5 Deuteronomio 6:8

din gamgameng da ya olay din beey da downan yon paandoandoen din kararag yo sin pangiilaan di kaipoipogaw. Awni man et madagdagsen din dosa yo!^d

¹⁵“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan omagadang kayo sin baybay ya emey kayo sin addawi ay il-ili ta way iyat yo ay mangawis si olay es-esa ay manbalin si pasolot yo. Et mo inawis yo, panbalinen yo si ipogaw ay mas maikari ay madosa ed infierno mo si dakayo!

¹⁶“Kaseseg-ang kayo! Kaman kayon nagodab ay mangipangpango si danan. Tan it-itdo yo ay mo waday mansapata yan alaena din Timplo ay tistigo na, baken basol mo adi na tongpalen din insapata na, ngem mo din balitok sin Timplo di alaena ay tistigo na, masapol ay tongpalena. ¹⁷Palalo kayo ay nagodab! Kaman magay nemnem yo! Sino aya di napatpateg? Ay din balitok ono din Timplo ay mangipabalin ay nasantoan din balitok?

¹⁸Kanan yo abe en mo waday mansapata yan alaena din altar ay tistigo na, baken basol mo adi na tongpalen din insapata na, ngem mo din naidaton sin altar di alaena ay tistigo, masapol ay tongpalena. ¹⁹Palalo san kinagodab yo! Sino aya di napatpateg? Ay din daton ono din altar ay mangipabalin ay nasantoan din daton? ²⁰Din altar ngarud! Isonga din mansapata yan alaena din altar ay tistigo na et baken anggoy din altar di alaena na mo adi aben din naidatdaton sin altar. ²¹Ya din mansapata yan alaena din Timplo ay tistigo na et baken anggoy din Timplo di alaena ay tistigo mo adi si Diyos abe ay manbeey sidi. ²²Ya mo wada abe di mansapata ay mangwani, ‘Ilam ay langit,’ baken anggoy din langit di alaena ay tistigo na mo adi din tronon aben Diyos ya din tinmotokdos di.

²³“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan es-esten yo ay mangidawat en Diyos sin inkasinpo, olay din ap-apiten yo ay maisab-ong sin madengdeng, ngem binaybay-an yo din nabanbanol ay bilbilin di linteg ay kanana en nalinteg koma di iyat yo sin iib-a yo, seg-angan yo komas daida ya matalek kayo. Agpos mo in-inset yo koma dana ay nabanbanol downan yo et aben intoltoloy ay mangidawat sin inkasinpo. ²⁴Dakayo ay nagodab ay man-ipangpango! Kaman kayon ipogaw ay mangset ay mansagat si inomena ta magay maitapi ay ngilaw ngem downan kaokmon si esay kamel!

²⁵“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Kaman kayon ipogaw ay mangowas et anggoy sin baklang di tasa ya edeg di palato, tan siged di ogali ay ipappaila yo sin kaipoipogaw, ngem din nemnem yo et napnos kinagamgam ya plano ay manowitik si iib-a yo. ²⁶Ay daetan kayo! Dakayo ay Fariseo ay nagodab! Dalosan yo koma agan-o din wadas oneg di tasa ta nadalos abe din baklang na.

^d 23:14 Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

²⁷“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan kaman kayon pansiyong ay napintolan si mankilat. Kagkagam-is di boya na, ngem napnos tong-an di natey ya odom ay kadodogis. ²⁸Et siya abe ay siged di ogali yo sin pangiilaan di kaipoipogaw, ngem din katet-ewa na et agin sisiged kayo ya pag lawa di naiigtos nemnem yo.

²⁹“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan iam-amagan yo si kagkagam-is ay pansiyong din mamadto ed nabaon ya altialtian yo abe din pansiyong di nalinteg ay ipogaw. ³⁰Kanan yo, ‘Mo wada kami koma sin timpon di aap-o mi, adi kami naitapi sin namsenamsean da sin mamadto.’ ³¹Ngem begew sin kankanan yo ay sana, ipodno yo ay naipoli kayo sin namsenamse sin mamadto.’ ³²May ngarud, itoloy yo ay mangikdeng sin inlogin di aap-o yo! ³³Peteg kayo kayman ay kaman nasikap ay eweg! Ay siya mo mailsot yo din pangeddangan Diyos en dakayo ay madosa ed inferno? ³⁴Isonga ibaak en dakayo di mamadto ya mamasirib ay ipogaw ya man-it-itdo si kalin Diyos. Peslen yo di odom ya ilansa yo di odom sin krus. Di odom pay et soplisopliten yo sin kasinasinagoga yo, et olay intoy lomaylayawan da, atikoen yo ta paligaten yos daida. ³⁵Isonga makaoway kayo sin nateyan di am-in ay nalinteg ay ipogaw isnan daga manlogi sin namsean da en Abel^f enggana sin namsean di ap-apo yo en Zekarias ay anak Berekias sin nan-gawaan di altar ya din Timplo. ³⁶Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay din ipogaw ed wani et makaoway da sin nateyan da am-in.”

Din Layad Jesus Sin Man-ili Ed Jerusalem

(*Luc. 13:34-35*)

³⁷Pag kanan Jesus, “Ay apaw kayo ay taga-Jerusalem ay namigpiggig ya namnamse sin mamadto ya odom ay inbaan Diyos! Namin piga ay laydek ay sinopen ya ay-ayowanen dakayo ay kaman din iyat di oboan ay manakoko sin an-ak na, ngem sinigaan yo! ³⁸Isonga makaoway kayo, tan taynan Diyos dakayo. ³⁹Tan kanak en dakayo en adi kayo kasin omil-ila enggana sin tapin di agew ay pangibagaan yo en, ‘Madaydayaw din nay omali ay inbaan Diyos.’”

Din Timpon Di Ligat Ay Domateng Sin Tapin Di Agew

(*Mar. 13:1-13; Luc. 21:5-19*)

24 ¹Idi kinmaan si Jesus sin Timplo yan madipdipos, sinmag-en din papasolot na ta ipaila da en sisya din kinakagam-is di Timplo ya bebbeey ay linak-am na. ²Kanan Jesus, “Il-ilaen yo am-in dana ay

^e 23:31 Din pannemnem di Judio et isoen di anak si ama na. Isonga mo naipoli da sin makapese ay ipogaw, laydena ay kalien ay isoen das daida. ^f 23:35 Genesis 4:8

kagkagam-is, ay baken siya? Ngem tet-ewa nan ibagak en dakayo ay awni et maiwalang da am-in, tan iwed di olay esay bato si komakaman sin kad-ana.”

³Pag dan mantikid sin bilig ay Olivo et tinmokdos Jesus. Asi pay emey din papasolot na en sisya ay ang-anggoy da et kanan da, “Ibagam kod mo pig-an di kaamagan nisa ya sinoy sinyal si pangimatonan mi ay dandani di omaliam ya panpatinggaan di lobong.”

⁴Sinombat si Jesus ay nangwani, “Siliban yo ta adi kayo kaietekan. ⁵Tan ad-ado da di omali ay mangwani en, ‘Sak-en met din Messias,’ et ad-ado di ietekan da. ⁶Dengngen yo abe din banangbang di gobat ay maisag-en en dakayo ya damag di gobat sin odom ay il-ili, ngem adi kayo emeg-egyat. Masapol ay maamag dana, ngem daan pay din panpatinggaan di lobong. ⁷Tan man-gogobat din kailiili ya siya abe sin gogobierno. Wada abe di betil ya yegyeg sin kailiili. ⁸Ngem am-in dana et kaman owat din panngitingitan di eges di babai mo iloglogi na ay man-anak.

⁹“Awni et depapen das dakayo ta paligaten ya peslen das dakayo. Am-in di ipogaw abe et kaliliget das dakayo begew sin pammati yo en sak-en. ¹⁰Sin timpo ay doy, ad-ado di manokog si pammati da en sak-en, et lipotan ya kaliliget da din iib-a da. ¹¹Ad-ado abe di makaetek ay mamadto ay manpaila, et ad-ado di ietekan da. ¹²Begew sin inmad-adoan di lawa, omat-atik din layad di kaad-adoan. ¹³Ngem olay sino ay mangipapasnek ay mamati ay adi mankeykeyat et maisalakan. ¹⁴Din siged ay damag ay maipanggep sin panturayan Diyos et maikasaba sin kailiili isnan daga ta say dengngen di am-in ay ipogaw, et pag domateng din panpatinggaan di lobong.”

Din Kabakasan Di Jerusalem (*Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24*)

¹⁵Intoloy Jesus ay nangwani, “Awni et matongpal din inpadton Daniel ay wada di ‘kaliliget ay domadael’ ay pomipika sin nasantoan ay lugar ay siya din Timplo.[§] (Din mamasa sin naipadto ay nay et maawatana koma.) ¹⁶Mo ilaen yo di, din mantetee ed Judea et masapol ay dalasen da ay lomayaw sin kadondontogan. ¹⁷Din wada sin bel-ayan di beey na et masapol ay adi mataktak ay senggep ay en manga sin bonag na. ¹⁸Din wada abe sin payew et adi koma somaa ay en man-as tak-ep di bado na. ¹⁹Sin da doy ay agew, kaseseg-ang iman din maliton ya din way pansosoena. ²⁰Ikararag yo ay adi koma maitompong din lomayawan yo sin pinag-aandap ono agew ay pan-ibbayan. ²¹Tan din timpon di nalabes ay ligat ay sana et magay kaiisoana manlogi sin naparsuaan di lobong

---

§ 24:15 Daniel 9:27; 11:31; 12:11

enggana ed wani, ya maga abe di makaiso sin tapin di agew. ²²Mo doy ya adi ninemnem Diyos ay paaptiken din doy timpo ay panligatan, maga di ipogaw si mabay-an isnan daga. Ngem laton ay paaptikena begew sin pinili na ay ipogaw na.”

²³Intoloy Jesus ay nangwani, “Sin doy ay timpo, mo waday mangwani en dakayo, ‘Ilam, naey din Messias,’ ono ‘Dooy baw sisya,’ adi yo patpatien. ²⁴Tan manpaila di makaetek ay iipogaw ay mangwani en daida kano din Messias ya daida kano di mamadto. Et ipaila da di nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro ta say ietekan da koma di kaipoipogaw ya olay din ipogaw ay pinilin Diyos mo mabalina. ²⁵Isonga nemnemen yo dana, tan nay ay indadaan ko en dakayo.

²⁶“Isonga mo kanan da en, ‘Ilam, wada din Messias sin lugar ay magay omili,’ adi kayo em-emey. Mo kanan da abe en, ‘Ilam, wadas na ay nantatabon,’ adi yo patpatien. ²⁷Tan din pantaoliak ay Anak di Ipogaw et kaman din somilap ay kimat ay maila sin am-in ay banda. ²⁸Sigurado ay matongpal dana ay kaman din kankanan da, ‘Olay intoy kad-an di natey et say kasinopan di titit ay mangan en daida.’ ”

Din Omalian Di Anak di Ipogaw

(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

²⁹“Makdeng pay din timpon di ligat ay doy, pag et bomolinget din agew ya adi somlag din bowan. Matekdag abe din katalatalaw ya maikiweg din am-in ay wada ed kayang. ³⁰Pag wada di sinyal ed kayang ay mangipaila ay dandani di omaliak ay Anak di Ipogaw, et manladingit di am-in ay grupon di ipogaw isnan daga. Ilaen das sak-en ay Anak di Ipogaw ay omal-ali ay maikoyog sin liboo. Peteg di panakabalin ko ya dadlonak mansilap si kinadiyos ko.^h ³¹Pag et wada di napigsa ay bongog di tanggoyob, et ibaak din aanghel ko sin opat ay kapoan di dagem ta en da sinopen din pinilik ay ipogaw ko sin am-in ay solin di lobong.”

Din Maadal Sin Kaiw Ay Igos

(Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33)

³²Pag kanan Jesus, “Nemnemen yo din kaiw ay igos ta say pan-adalan yo. Mo manngengeta din panga na yan tomobo, namnamaen yo ay dandani di pinag-oodan. ³³Et siya abe mo ilaen yo ay maam-amag am-in dana ay inbagbagak en dakayo, ammo yo ay dandani di omaliak. ³⁴Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay matmatago pay laeng di odom ay ipogaw ay wada ed wani mo matongpal am-in din inbagak. ³⁵Mankaiiwed din wada ed kayang ya din daga ay nay, ngem din kalik pay et komakaman si eng-enggana.”

^h 24:30 Zekarias 12:10-14

Magay Mangammo Mo Pig-an Di Omalian Di Anak di Ipogaw
(*Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30,34-36*)

³⁶Kanan aben Jesus, “Mo din inbagak en dakayo, magay nakin ammo sin agew ya oras ay katongpalana. Olay din aanghel ed langit et adi da ammo. Olay sak-en ay Anak Diyos et adiak aben ammo. Tan magay nakin ammo mo adi et anggoy si Diyos Ama. ³⁷Din ogalin di ipogaw sin agew ay kasinak omalian ay Anak di Ipogaw et kaman din timpon Noe.ⁱ ³⁸Tan sin doy ay timpo ay daan malbeng di daga, intoltoloy da ay mangmangan ya man-in-inom ya man-aasawa enggana sin agew ay sinenggepan da Noe sin daong. ³⁹Adi da naawatan din kaeegyay ay awni et mapasamak en daida enggana sin kosto ay nalbengan din daga ay nalnedan da am-in.^j Et kaman nidi abe di mapasamak sin omaliak ay Anak di Ipogaw. ⁴⁰Mo wada di doway ay lalaki ay man-ob-obla sin kapaypayewan, maa din esa yan mabay-an din esa. ⁴¹Mo wada abe di doway ay babai ay manbaybayo, maa din esa yan mabay-an din esa. ⁴²Isonga mansasagana kayo si kanayon, tan adi yo ammo din kosto ay agew ay omalian din Apo yo.

⁴³“Nemnemen yo na: mo ammon koma din akin beey din oras sin labi ay domatngan di mangakew, adi koma maseyep mo adi et manbantay koma ta adi makasgep din mangakew. ⁴⁴Isonga dakayo abe et masapol ay mansasagana kayo, tan sak-en ay Anak di Ipogaw et omaliak sin oras ay adi yo namnamaen ay omaliak.”

Din Matalek Ya Adi Katalek Ay Baa
(*Luc. 12:41-48*)

⁴⁵Dinad-at aben Jesus din pangarig ay nay. Kanana, “Din matalek ya masirib ay baa et sisya di dinotokan din among na ay makaammo sin odom ay baa ya mangidawat si kanen da si inagew. ⁴⁶Nagasat din sana ay baa mo somaa din among na ya datnganas sisya ay mangam-amag sin obla ay naitalek en sisya. ⁴⁷Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay ipangatton din among nas sisya ta say makaammo sin am-in ay bonag na. ⁴⁸Ngem mo kaspangarigan lawa din baa ay sana, kananas nemnem na, ‘Mabayag pay samet di pantaolian din among ko.’ ⁴⁹Et palipaligatena din iib-a na ay baa dowan aben makikikan ya makiin-inom si makabeteng ay gagayyem na. ⁵⁰Asi et kataoli din among na sin agew ya oras ay adi namnamaen din baa ay sana. ⁵¹Dadlonan dosaen sisya et iwasit na ed inferno ay pan-anog-ogan ya pan-gayetgetan di ipogaw ta say makilak-am sin dosan di agin sisged.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Sinpo Ay Babassang

25 ¹Intoloy Jesus ay nangwani, “Din manglayad ay maitapi sin panturayan Diyos et maiarig das sinpo ay babassang ay nangas

ⁱ 24:37 Genesis 6:5-8   ^j 24:39 Genesis 7:6-24

silaw da ta en da abten din lalaki ay mangasawa.^k ²Din lima en daida et nanemneman da, ngem din lima pay et maga. ³Mo din lima ay baken nanemneman et intakin dan silaw da, ngem nilinglingan da ay nan-itakin si reserba da ay lana.^l ⁴Mo din nanemneman pay, waday intakin da ay botilya ay napnos reserba da ay lana. ⁵Idi siya di, nababayabayag ay sinsined da din omalian di mangasawa, isonga inlogi da ay manyek-ew et pag dan maseyep.

⁶“Sin gawan di labi, waday nangibogaw, ‘Naey din mangasawa! Omali kayo ta abten yo!’ ⁷Kabangon din sinpo ay babassang ay doy et insagana dan silaw da. ⁸Asi et kanan din magay reserba na sin gagait da ay nanemneman, ‘Omya kayo kod si lana yo, tan nay madmad-ep din silaw mi.’

⁹“‘Adi mabalin,’ kanan din nanemneman ay sinombat. ‘Adi omanay din reserba mi en datako am-in. En kayo sin kantina ta manlako kayo.’

¹⁰“Siya di, en da nanlako. Ngem idi nadipos da, sinmawang din mangasawa. Din babassang ay maneseed ay nakasagana et nakiey da sin beey ay emeyan da. Nakisgep da ta makikan ya makiragsak da sin odom ay naayagan, et pag main-eb.

¹¹“Maaw-awni pay, sinmawang din babassang ay en nanlako, et nanbogbogaw da sin kad-an di pantew ay nangwani, ‘Apo, Apo! Senggep kami kod!’

¹²“Ngem sinombat din mangasawa ay nangwani, ‘Adi mabalin, tan adiak am-ammo si dakayo.’”

¹³Pag kanan Jesus ay nangipaanongos, “Masapol ngarud ay mansasagana kayo si kanayon, tan adi yo ammo din agew ya oras ay omaliak kasin.”

Din Tolo Ay Baa Ay Naidawtan Si Pilak

(*Luc. 19:11-27*)

¹⁴Dinad-at aben Jesus din pangarig ay nay. Kanana, “Din panturayan Diyos et maiarig abe si lalaki ay mansagana ay emey sin addawi ay ili. Isonga inayagana din baa na ta say italek na en daida din kinabaknang na. ¹⁵Indawtana di esa ya esa en daida insigon sin kabaelan da. Di esa et indawtana si lima ay talento,^m di esa abe et doway ay talento, ya din esa abe et es-esa ay talento. Pag manlobwat.

---

^k **25:1** Din ogalin di Judio mo waday mankasal, emey din lalaki sin beey di babai sin damo ay agew di kasal. Sin labi ay doy, mandad-an da ay sin-asawa ya din am-in ay naayagan ay makikasal ay emey sin panbeeyan to di sin-asawa. Ogali aben di Judio et siyat way silaw di esa ya esa ay makiey. Din babassang sin pangarig ay nay et sedsed-en da din mapo sin beey di babai ta makiey da sin beey di lalaki. ^l **25:3** Din inos-osal di Judio ed nabaon sin silaw da et lana ay napo sin napespesan ay lames di olivo. ^m **25:15** Di esa ay talento et banol di enem ay libo ay poldiya.

¹⁶“Idi siya di, din naitalkan si lima ay talento et innigosyo na ay dagos, et nan-ganansiya si lima. ¹⁷Siya abe ay din naitalkan si dow a ay talento et dow a abe di ganansiya na. ¹⁸Ngem din naitalkan si es-esa ay talento et ena inkaot ay nangitabon sin sana ay pilak di among na.

¹⁹“Idi nabayag, sinmaa din among di baa ay doy, et inpaayag nas daida ta say damagena mo piga di ginanansiya da. ²⁰Siya di inmey din naitalkan di lima ay talento et kanana sin among na, ‘Apo, lima ay talento di intalek mo en sak-en. Naey abe din lima ay in-anak na.’ ²¹‘Siged di inyat mo,’ kanan din among na. ‘Siged ya matalek ka kayman ay baa. Gapo ta matalek ka sin at-atik ay intalek ko en sik-a, taptapiak ta say makaammo kas ad-ado. Omali ka ay makiragsak en sak-en.’

²²“Pag emey abe din naitalkan di dow a ay talento et kanana, ‘Apo, dow a ay talento di intalek mo en sak-en. Naey abe din dow a ay in-anak na.’ ²³‘Siged di inyat mo,’ kanan aben din among na. ‘Siged ya matalek ka kayman ay baa. Gapo ta matalek ka sin at-atik ay intalek ko en sik-a, taptapiak ta say makaammo kas ad-ado. Omali ka abe ay makiragsak en sak-en.’

²⁴“Asi pag emey din naitalkan di es-esa ay talento et kanana, ‘Apo, ammok ay natangsit ka ay ipogaw. Al-alaem din adi ka nanbowayan ya ap-apitem abe din adi ka inis-ek. ²⁵Isonga enak inkaot din pilak mo, tan emegyatak en sik-a. Naey din pilak mo.’ ²⁶Pag kanan din among na, ‘Lawa ya nasadot ka ay baa! Mo inaammom ay al-alaek din adiak nanbowayan ya ap-apitek abe din adiak inis-ek, ²⁷apay ngarud ay adim inbangko din pilak ko ta say mo somaaak, wada koma di olay at-atik ay anak na si alaek?’ ²⁸Pag nan kanan sin odom ay baa na, ‘Alaen yo din talento na ta asi yo idawat sin waday sinpo ay talento na. ²⁹Tan olay sino di waday kabaelana et matobtoban ta say omad-ado din wada en sisya, ngem din magay kabaelana et mataoli din olay at-atik ay wada en sisya. ³⁰Mo maipanggep abe sin nay magay silbi na ay baa, iwasit yo sin kad-an di mabolinget ay pan-anog-ogan ya pan-gayetgetan di ipogaw.’ ”

Din Kaodian Ay Kaokoman Di Kaipogaw

³¹Intoloy Jesus ay nangwani, “Sak-en ay Anak di Ipogaw, mo omaliak ay mangipappaila sin kalebbengak ya sin somilap ay kinadiyos ko ay mangikoykoyog sin amin ay anghel, tomokdoak sin tronok ay man-ari. ³²Am-in ay ipogaw isnan daga et masisinop da sin sangoanak, et pansianek daida ay kaman din iyat di mangay-ayowan si animal ay mangikasin sin karnero ya kalding. ³³Din nalinteg ay ipogaw ay maiarig si karnero et ipeey ko sin makannawan ko, ya din maiarig si kalding et ipeey ko abe sin makannigid ko.

³⁴“Pag si sak-en ay ari et ibagak sin ipogaw ay wada sin makannawan ko, ‘Dakayo ay binindisyonan Amak, omali kayo ta ganasen yo din tawid

yo ay siya din kaitapian yo sin panturayan Diyos ay naisasagana para en dakayo manlogi sin naparsuaan di lobong. ³⁵Tan nadagaanganak et pinmakan kayo, ya nabigawak et nan-inomen yos sak-en. Sangailiak abe sin kad-an yo et sinangaili yos sak-en. ³⁶Maga abey badok yan binadoan yos sak-en. Nansaksakitak abe yan inmay-ayowan kayo, ya sin naibalalodak yan pinmasyal kayo ta bomadang kayo.’

³⁷“Pag kanan din nalinteg ay ipogaw, ‘Apo, pig-an ngin di nangilaan mi en sik-a ay nadagaangan yan pinakan daka, ya nabigaw ka yan pinainoman daka? ³⁸Pig-an abe di nanangilian mi en sik-a ya nangidawtan mi en sik-as bado? ³⁹Pig-an abe di nansakitam yan inay-ayowan mis sik-a, ya naibalalod ka yan pinasyal mis sik-a ta badangan daka?’

⁴⁰“Pag sak-en ay ari et kanak en daida, ‘Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay sin nangam-amagan yos kaman dana sin olay esa ay kababaan en da naey ay aag-ik,ⁿ inamag yo en sak-en.’

⁴¹“Asiak pag kanan sin ipogaw sin makannigid ko, ‘Dakayo ay nakeddangan ay madosa, komaan kayo! En kayo sin kad-an di apoy ay adi kadkad-ep ay naisasagana para sin Diablo ya sin aanghel na. ⁴²Tan nadagaanganak ngem adi yo pinmakan, ya nabigawak ngem adi yo pinmainom. ⁴³Sangailiak ngem adi yo sinangailis sak-en. Maga abey badok ngem adi yo binadoan sak-en. Nansakit ya naibalalodak abe ngem sinigaan yo ay inmayowan.’

⁴⁴“Pag dan pooten en sak-en, ‘Apo, pig-an di nangilaan mi en sik-a ay nadagaangan ya nabigaw ya sangaili ya magay badom ya mansakit ya naibalalod yan adi mi binadangan sik-a?’

⁴⁵“Asiak pag kanan en daida, ‘Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay sin nanigaan yo ay mamadang sin olay esa ay kababaan en da naey ay aag-ik, sinigaan yo abe ay mamadang en sak-en.’ ”

⁴⁶Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Da dooy ngarud et maipakaan da ta madosa da ay eng-enggana, ngem din nalinteg ay ipogaw et ganasen da di biyag ay iwed patingga na.”

Din Nanganapan Da Si Iyat Da Ay Mamse En Jesus

(*Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2; Jn. 11:45-53*)

26 ¹Idi nakdeng ay initdon Jesus am-in dana, kanana sin papasolot na, ²“Ammo yo ay si loman, domateng din fiesta ay makwani en Nalabas, et sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak ay mailansa sin krus.”

³Sin kosto ay nangwanian Jesus sidi, nasinop din papangolon di papadi ya din aam-a sin beey Caifas ay kangatoan ay padi ⁴ta anapen da mo

ⁿ 25:40 Mo maipanggep sin aag-in Jesus et ilaen abe sin 12:48-50.

intoy iyat da ay manpap en Jesus ay adi maam-ammoan ta say ipapse da. ⁵Kanan da, “Basta adi tako itomtompog sin fiesta tan into et mo man-gogolo din kaipoipogaw.”

Din Nangisoyatan Di Babai Si Bangbanglo Sin Toktok Jesus

(Mar. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Sin kawadan da Jesus ed Betania, en da nakikan sin beey Simon ay kinaan Jesus din kaeegyat ay sakit di kodil na. ⁷Idi mangmangan da, sinmag-en en Jesus di babai ay nananggen si botilya ay alabastro di amag na ay napay-an si kanginaan ay bangbanglo, et insoyat na sin toktok Jesus.

⁸Idi inilan din papasolot na, binmonget da yan kanan da, “Ay-ayyoayyo! ⁹Nailako koma di ta maidawat sin nabiteg, tan nangina!”

¹⁰Ngem ammon Jesus din kankanan da et kanana, “Bay-an yo! Apay nga palpaligaten yos sisya? Mayamayat di inamag na en sak-en! ¹¹Tan kanayon ay waday nabiteg sin kad-an yo,^o ngem mo sak-en pay, bakenak wadas kanayon en dakayo. ¹²Insoyat na din bangbanglo ay nay en sak-en ta say isagana na din awak ko para sin kaiponponak. ¹³Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay intos nan daga di kaikaskasabaan di siged ay damag, madaddad-at abe din inamag di babai ay nay ay pangnemneman di ipogaw en sisya.”

Din Nakitolagan Judas Ay Manglipot En Jesus

(Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6)

¹⁴Pag emey si Judas Iscariot ay esa sin sinpo ya dow a ay pasolot Jesus sin papangolon di papadi, ¹⁵et kanana, “Piga di mabalin ay ilagbo yo en sak-en mo ipolang kos Jesus en dakayo?” Et binilang da di tolonpo ay palata ay lagbo na.^p ¹⁶Et manlogis di, inan-anap na di waya na ay manglipot en Jesus.

Din Nansaganaan Da Sin Maodi Ay Makiokoban Da En Jesus

(Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-13)

¹⁷Domateng pay din damo ay agew di fiesta ay makwani en Tinapay ay Magay Labadura na, inmey din papasolot Jesus en sisya et pinoot da, “Intoy laydem ay en mi pangisaganaan si kanen tako para sin fiesta ay makwani en Nalabas?”

¹⁸Kanan Jesus, “En kayo sin kad-an din doy lalaki ay ammo tako sin siyodad, et kanan yo en sisya, ‘Inbagan din Apo tako ay dandani din timpo ay inkeddeng Diyos para en sisya. Omali kami kanos na sin beey

---

^o 26:11 Deuteronomio 15:11   ^p 26:15 Din tolonpo ay pilak ay nay et banol di 120 ay denario ay siya abe di kosto ay lakon di bag-en. Ilaen abe sin Zekarias 11:12.

mo ta say pangikoban mi en sisya sin fiesta.’ ” ¹⁹Siya di, tinongpal din papasolot na din intogona en daida et en da sinagana din kanen da ay para sin fiesta.

²⁰Idi nalabi, nakitokdos Jesus sin papasolot na ay mangan.

²¹Mangmangan da pay, kanan Jesus, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay waday esa en dakayo ay manglipot en sak-en.”

²²Palaloy sakit di nemnem da, et nansososkat da ay nanpoot en sisya, “Apo, tan mo sak-en, ay siya?”

²³“Esa met en dakayo ay makisiwsiwsiw en sak-en si tinapay sin mallokong ay nay,”^q kanan Jesus ay sinombat. ²⁴“Sak-en ay Anak di Ipogaw et mateyak met, tan say inpaisolat Diyos ed nabaon, ngem kaseseg-ang pay san manglipot en sak-en. Agpos et koma mo adi naianak!”

²⁵Pag et mankalis Judas ay awni et manglipot en sisya yan kanana, “Apo maestro, tan mo sak-en, ay siya?”

“Mo say kanam, kosto,” insongbat Jesus.

Din Maodi Ay Nakiokoban Jesus Sin Pasolot Na

(Mar. 14:22-26; Luc. 22:14-20; 1 Cor. 11:23-25)

²⁶Idi mangmangan da pay laeng, nan-as Jesus si tinapay et nan-iyaman en Diyos. Asi na pag pit-ipit-ingen et idawat na sin papasolot na ay nangwani, “Alaen yo na ta kanen yo, tan si naey di awak ko.” ²⁷Pag man-as tasa ay napay-an si danom di obas et man-iyaman en Diyos. Pag nan idawat en daida ay nangwani, “Alaen yo na ta panteded-an yo am-in, ²⁸tan si naey di dadak ay maniglot sin baro ay tolag Diyos. Omayos mo mateyak ta say mapakawan din basbasol di ad-ado ay ipogaw.”^r ²⁹Kanak en dakayo ay adiak kasin omin-inom si danom di obas enggana sin agew ay makiinomak en dakayo sin baro ay danom di obas sin panturayan Diyos.”

³⁰Idi naibagan Jesus di, nankanta da ay nandayaw en Diyos, et pag dan bomala ay emey sin bilig ay Olivo.

Din Nangipadtoan Jesus Sin Nangisaotan Pedro En Sisya

(Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³¹Idi wada da sin danan, kanan Jesus en daida, “Sin labi ay nay, awni man et tomaynan kayo am-in et lomayaw kayo, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Awni et peslek din mangay-ayowan sin kakarnero et mansisian da.’”^s ³²Ngem mo tagoen kasin Diyos sak-en, mangon-onaak mo si dakayo ay emey ed Galilea.”

³³Asi et kanan Pedro, “Olay mo lomayaw am-in dana ay gagait ko, adiak pay taynan sik-a.”

^q 26:23 Salmo 41:9   ^r 26:28 Exodo 24:8; Jeremias 31:31-34   ^s 26:31 Zekarias 13:7

³⁴Kanan Jesus, “Awni kadi, sin daan pantan-oan di kawwitan sin nay ay labi, mamitlo ka ay mangwani en adim am-ammos sak-en.”

³⁵Pag et kanan Pedro, “Olay mo masapol ay makikateyak en sik-a, adiak polos isassaot sik-a.” Et siya abe di inbagan din am-in ay gagait na ay pasolot.

Din Nankararagan Jesus Ed Getsemani

(Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46)

³⁶Somawang pay da Jesus ya din papasolot na sin lugar ay makwani en Getsemani, kanana en daida, “Itokdo yos na, ta downanak en mankararag ed dagas.” ³⁷Pag nan ayagan si Pedro ya din doway ay anak Zebedeo, et nakiey da en sisya. Manlogi isdi, peteg ay mansakit nemnem na ya nadagsenan sisya, ³⁸et kanana en daida, “Nalabes nan sakit di nemnem ko. Kaman siya nay kateyak. Mantee kayos na ay komakadwa. Adi kayo kaseyseyep.”

³⁹Pag emey sin dagdagas et nanlakob-o ay mankararag. “Ama,” kanana, “mo mabalin, ipalobos mo kod ay adiak nam-osen din nay omali ay ligat ko. Ngem baken koma din laydek mo adi din laydem di matongpal.”

⁴⁰Mantaoli pay sin kad-an di tolo ay pasolot na ay doy, dinatnganas daida ay naseseyep. Siya di kanana en Pedro, “Ay adi kayo makaitoled si seyep yo si olay es-esa ay oras ta komakadwa kayo koma? ⁴¹Adi kayo maseyep, mo adi et mankararag kayo ta say adi kayo masolsolisog. Tan kosto kayman di panggep yo, ngem nakapoy di awak yo.”

⁴²Pag kasin en mankararag si Jesus ay nangwani, “Ama, mo adi mabalin ay mailisiak din ligat ko ay nay mo adi et masapol ay nam-osek, sapay koma ta matongpal din laydem.”

⁴³Mantaoli pay kasin sin kad-an di papasolot na, naseseyep da kasin, tan adi da makakiyat sin mata da. ⁴⁴Isonga inmey kasin ay mankararag si maikapitlo ay nan-iso di inkararag na.

⁴⁵Pag mantaoli sin kad-an di papasolot na et kanana en daida, “Kambaw gan-ganassen yo pay laeng ay maseseyep! Enggay dinmateng din oras ay inkeddeng Diyos, et sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak sin managbasol ay ipogaw. ⁴⁶Ibangon yo, tan nay omal-ali din manglipot en sak-en. En tako abten.”

Din Nadpapan Jesus

(Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53; Jn. 18:1-11)

⁴⁷Deda ay mankalkali si Jesus, sinmawang si Judas ay esa sin sinpo ya doway ay pasolot na. Ad-ado di kabeweg na ay inbaan din papangolon di papadi ya din aam-an di Judio ay nan-egeegen si kampilan ya pat-o. ⁴⁸Waday sinyas ay nakitolagan Judas sin kabeweg na ta say

pangimatonan da en Jesus. Kanana, “Din ongoak et say depapen yo.”
⁴⁹Siya di inmey en Jesus ay dagos ay nangwani, “Apo maestro, komosta ka?” Pag na et ongoan.

⁵⁰Kanan et Jesus, “Gayyem ko, tongpalem san panggep mo ay inmalis na.”^t

Pag somag-en din kabeweg na. Dinpap das Jesus et pinden da.
⁵¹Dowan et din esa ay gait Jesus et kaoksot sin kampilana. Kabetbet sin bag-en di kangatoan ay padi et nalongodan inga na. ⁵²Ngem kanan et Jesus, “Isiket mo sa, tan din mangos-osal si kampilan et matey si kampilan. ⁵³Ay adim ammo ay mo mankedawak komas badang en Amak, ibaa na ay dagos di nasurok ay pitopolo ya dow a ay libo ay anghel?”
⁵⁴Ngem mo say iyat ko koma, intoy iyat di inpaisolat Diyos ay matongpal ay kanana en masapal ay maamag dana?”

⁵⁵Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw, “Ay tollisanak aya ta inmali kayo ay nan-egeegen si kampilan ya pat-o ay en dompap? Inag-agew met ay nantoktokdoak sin Timplo ay nan-it-itdo, ngem adi kayo dinomdompap.
⁵⁶Ngem naamag am-in dana ta say matongpal din inpaisolat Diyos sin mamadto.” Sin nangwanian Jesus sidi, kalayaw din papasolot na et tinaynan da.

Din Namistigalan Di Tutturay Di Judio En Jesus

(*Mar. 14:55-64; Luc. 22:63-71; Jn. 18:19-24*)

⁵⁷Din nanpap en Jesus et in-ey das sisya sin beey Caifas ay din kangatoan ay padi ay nasisinopan din mamaestron di linteg ya aam-a.
⁵⁸Mo si Pedro pay et inmon-onod ay namona di betaey da engganans dinmateng sin bel-ayan di beey ay sana. Pag en makitokdo sin gogowardiya ta ilaena mo sinoy mapasamak en Jesus.

⁵⁹Mo din papangolon di papadi ya din odom ay papangolo et nan-anap das pamabasol ay olay baken tet-ewa en Jesus ta say pangidaruman dan sisya ta ipapse da. ⁶⁰Ngem olay ad-ado di nantistigo ay man-etek maipanggep en sisya, magay inanap das omanay si pangeddengnan da en sisya. Idi nabaybayag, wada di dow a ay inmey sin sango ⁶¹et kanan da, “Kanan din ipogaw ay nay en mabalin kano ay bakasena din Timplon Diyos ta asi na kasin saaden si tolo ay agew.”

⁶²Siya di pinmika din kangatoan ay padi et kanana en Jesus, “Ay magay maisongbat mo aya sin nay inpabasol dana en sik-a?” ⁶³Ngem ginmiginek. Isonga kanan aben din kangatoan ay padi, “Isapatam sin ngadan di matmatago ay Diyos ta ibagam mo sik-a din Messias ay Anak Diyos.”

---

^t **26:50** Di esa abe ay kaiologana sin Griego et: “Gayyem ko, sinoy panggep mo ay inmalis na?” ^u **26:53** Din kanana sin Griego et: *nasurok ay sinpo ya dow a ay sinkabeweg ay aanghel*. Sin timpon Jesus, din kabilang di soldado sin sinkabeweg et enem ay libo.

⁶⁴“Mo say kanam, kosto,” kanan Jesus ay sinombat. “Et wada pay di ibagak en dakayo am-in. Sin tapin di agew, ilaen yos sak-en ay Anak di Ipogaw ay tomotokdo sin makannawan Diyos ay manakabalin. Ilaen yo abes sak-en ay omal-ali ay mapod langit ay maikoyog sin liboo.”

⁶⁵Sin nanngenas di, binisngit din kangatoan ay padi din mismo ay bado na begew sin bonget na yan kanana, “Inis-o nan awak na en Diyos! Ay siya mo masapol tako di manistigo? Nay met ay dinnge tako din lawa ay inbaga na. ⁶⁶Sinoy pannemnem yos na?”

“Nanbasol adi! Matey koma!” kanan da. ⁶⁷Pag dan togpatogpaan din ropa na dowan da aben despedespegen. Di odom en daida pay yan tinampitampik das sisya’ ⁶⁸ay nangwani, “Sik-a ay Messias kano, pogtoam kod mo sinoy nanampik en sik-a.”

Din Nangisaotan Pedro En Jesus

(*Mar. 14:66-72; Luc. 22:54-62; Jn. 18:15-18,25-27*)

⁶⁹Mo si Pedro pay et nakitotokdo pay laeng sin bel-ayan di beey. Inmey di balasang ay baan di kangatoan ay padi en sisya yan kanana, “Esa ka met ay gait Jesus ay taga-Galilea.”

⁷⁰Ngem insaot na sin sangoanan da am-in ay nangwani, “Ado paabe na! Adiak ammo san ibagbagam.”

⁷¹Pag emey sin benget di bel-ayan sin kad-an di pasbol. Ngem wada et di esa ay balasang sisi ay nangila en sisya et kanana sin pinmipikas di, “Din lalaki ay doy et esa met ay gait Jesus ay taga-Nazaret.”

⁷²Ngem kasin insaot Pedro ay nangwani, “Isapatak ay adiak am-ammo din lalaki ay doy.”

⁷³Maaw-awni pay, inmey din pinmipikas di en sisya yan kanan da, “Tet-ewa met ay esa ka en daida, tan mailasin mi din ayog di kalim!”

⁷⁴Asi et manbayos si Pedro ay nangwani, “Sapay koma ta domosas Diyos mo baken tet-ewa nan kankanak. Isapatak ay adiak polos am-ammo san ipogaw,” kanana. Pag et katan-o din kawwitan. ⁷⁵Et pag nemnemen Pedro din inbagan Jesus ay sin daan pay pantan-oan di kawwitan, mamitlo ay kanana en adi na ammos sisya. Asi pay komaan et palalo di anog-og na.

Din Naipolangan Jesus En Pilato

(*Mar. 15:1-2; Luc. 23:1-2; Jn. 18:28-38*)

27 ¹Sin napat-aana, nanmimiting din am-in ay papangolon di papadi ya aam-an di Judio, et nantotolag da sin iyat da ay mangipapse en Jesus. ²Pag dan baloden et en da inpolang en Gobernador Pilato.

Din Nateyan Judas

(*Ina. 1:18-19*)

³Mo si Judas ay nanglipot en Jesus, idi inammoana ay nakeddengan si Jesus ay matey, inbabawi na din inamag na et intaoli na din tolono ay palata sin papangolon di papadi ya aam-a ⁴yan kanana, “Nakabasolak, tan linipotak di ipogaw ay magay basol na et nay ay nakeddengan ay matey.”

“Magay lawa na en dakami,” kanan da ay sinombat. “Sik-a di makaoway sisi.” ⁵Siya di initpig Judas din pilak sin Timplo et kinmaan. Pag en manposos.

⁶Pinidit din papangolon di papadi din pilak ay sana yan kanan da, “Iparit di linteg tako ay maitapi na sin pilak di Timplo, tan naibayad sin biyag di ipogaw.” ⁷Pag dan manngangat mo intoy pangosalan da sin pilak, et ninemnem da ay ilako da sin dagan di esa ay man-am-amag si banga ta panbalinen da si kamposanton di mangili. ⁸Isonga din daga ay doy et makwani en Daga ay Nabayadan si Dada enggana ed wani. ⁹Et say natongpalan din inpadton Jeremias ay nangwani,

“Ina da din tolono ay palata ay nantotolagan di odom ay Israelita ay say kosto ay panbayad dan sisya, ¹⁰et inbayad da sin dagan di man-am-amag si banga ay maibasas sin inbilin din Apo en sak-en.”^w

Din Namistigalan Pilato En Jesus

(*Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Jn. 18:29-38*)

¹¹Mo si Jesus et pinmipika sin sangoanan di gobernador. Pinoot din gobernador en sisya, “Ay sik-a baw din arin di Judio?”

“Mo say kanam et siya,” insongbat Jesus.

¹²Ngem olay mo pinabasbasol din papangolon di papadi ya aam-as sisya, adi sinomsombat. ¹³Siya di et kanan Pilato, “Ay adim dengdenggen din ad-ado ay ipabasbasol da en sik-a?” ¹⁴Ngem adi polos sinongsongbatan Jesus di olay esa sin inabasbasol da en sisya, isonga peteg ay nasdaaw din gobernador.

Din Naikeddengan Jesus Ay Matey

(*Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16*)

¹⁵Din ogalin Pilato sin tonggal fiesta ay makwani en Nalabas et ibolos na di esa ay balod ay pilien di kaipoipogaw. ¹⁶Sin doy ay timpo, wada di balod ay madamdama begew sin lawa ay inam-amag na ay manngadan si Jesus Barabbas. ¹⁷Isonga idi nasinop din kaipoipogaw, pinoot Pilato en

^w 27:10 Zekarias 11:12-13; Jeremias 32:6-9

daida, “Sinoy layden yo ay ibolos ko? Ay si Jesus Barabbas ono si Jesus ay makwani en Cristo?” ¹⁸Say pinoot na di, tan ammo na ay inpolang din papangolon di Judio si Jesus en sisya begew si apos da.

¹⁹Idi wada pay laeng si Pilato sin tokdoan di mangokom, waday inpawit asawa na ay nangwani, “Adi ka makibiyang ay manosa sin ipogaw ay sana ay magay basol na, tan waday iniitaw ko ed labi maipanggep en sisya, et palalo ay napaligatanak begew sin iitaw ko ay nay.”

²⁰Idi siya di, din papangolon di papadi ya aam-a et sinogsogan da din kaipoipogaw ta say kedawen da en Pilato ay si Barabbas di ibolos na dowana pay ipapse si Jesus. ²¹Isonga sin namootan Pilato kasin ay nangwani, “Sino en da naey ay dowa di layden yo ay ibolos ko?”

“Barabbas!” kanan da ay sinombat.

²²“Mo siya sa, intoy iyat ko ngarud en Jesus ay makwani en Cristo?” “Ilansam sin krus!” insongbat da am-in.

²³“Ay tan? Sino ngin di basol na?” kanan Pilato.

Pag da et kabanogaw ay nangwani, “Ilansam sin krus!”

²⁴Sin nangilaan Pilato ay magay pamosposana tan dandani ay mawada di golo, nan-as danom et nanbo sin sangoanan di kaipoipogaw ay nangwani, “Siya nay inamag ko ta ipailak ay adiak makibiyang sin mapsean di ipogaw ay nay. Dakayo di makaammo!”

²⁵Pag kanan da am-in ay sinombat, “Aw adi! Olay dakami ya din an-ak mi di makaoway sin kateyana!”

²⁶Idi siya di, inbolos Pilato si Barabbas, ngem si Jesus pay et inpasoplit na et pag nan ipolang sin sosoldado ta en da ilansa sin krus.

Din Nanglaslasoyan Di Sosoldado En Jesus

(Mar. 15:16-20; Jn. 19:2-3)

²⁷Inisgep din sosoldado si Jesus sin beey di gobernador et inpasinop da din am-in ay gagait da et nilikob da. ²⁸Pag dan kaanen bado na et sinokatan das manbalanga ay naloyong. ²⁹Nan-apid da abe si pagat ay inkorona da en sisya. Nan-a da abe si pa-o et inpag-en da sin makannawan ay takkay na. Pag dan mandokmog sin sangoanana, et linaslasoy da ay nangwani, “Matagotago ka ay Arin di Judio!” ³⁰Tinogpatogpaan da dowan da aben nansosokat ay manga sin pa-o ay iin-genana ta isepaseppat da sin toktok na. ³¹Idi nakdeng ay nilaslasoy das sisya, kinaan da din manbalanga ay inbado da en sisya, et inpaibado da kasin en sisya din sigod ay bado na. Pag dan ikaan ay en da ilansa sin krus.

Din Nailansaan Jesus Sin Krus

(Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³²Wada da pay sin danan, inabat da di lalaki ay taga-Cirene ay manngadan si Simon, et pinilit da ay tilidena din krus Jesus. ³³Pag

dan itoloy enggana ay sinmawang da sin lugar ay kanan da en Golgota, di olog na et kad-an di tong-an di toktok. ³⁴Domateng da pay sidi, pan-inomen da komas Jesus si arak ay natapian si manpait ay mangipaon-onina kano si sakit. Ngem idi tinamtamana, sinigaana.^x

³⁵Pag dan ilansa sin krus. Asi da pag panbinnonotan din bado na ta say panbibingayan da,^y ³⁶et pag dan tomokdos di ay mamananbantay. ³⁷Wada di naisolat ay inpakpak da sin toktokan Jesus ay mangibaga sin naipabasol en sisya. Kanana, “Si naey si Jesus ay Arin di Judio.” ³⁸Wada abe di doway ay tollisan ay inlansa da si natken ay krus, esa sin kannawan ya esa sin kattigid Jesus.

³⁹Mo din malablabas, nanwegweg da ay nanglaslasoy en sisya^z ⁴⁰ay nangwani, “Kanam od abe en bakasem din Timplo ta asi ka kasin saaden si tolo ay agew. Mo siya sa, isalakan mon awak mo! Mo tet-ewa ay sik-a din Anak Diyos, komaan kas san krus ta bomaba ka!”

⁴¹Siya abe ay din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg ya aam-a et linaslasoy da ay nangwani, ⁴²“Insalakana met di odom ay ipogaw, ngem adi makaisalakan sin awak na. Sisya kano di Arin di Israelita. Mo tet-ewa di, olay bomaba sin krus et mamati kami en sisya. ⁴³Talkena kanos Diyos ya kanana en tet-ewa ay Anak Diyos, isonga ilaen tako mo layden Diyos ay mangisalakan en sisya.”^a ⁴⁴Olay din tollisan ay nailalansa sin krus da et kaman nidi abe di inyat da ay nanglaslasoy en sisya.

Din Nateyan Jesus

(*Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Jn. 19:28-30*)

⁴⁵Idi inmalas dosi, kasaldeng din agew ay mansey-ang, et binmolinget din intiro ay ili engganans alas tres. ⁴⁶Alas tres pay, inpigsan Jesus din kali na ay nangibogaw, “Eli, Eli, lama sabachthani?” laydena ay kalien, “Diyos ko, Diyos ko, apay nga tinmaynan ka?”^b

⁴⁷Idi dinngen di odom ay pinmipikas di, kanan da, “Ay-ayaganas Elias!” ⁴⁸Di esa en daida et katagtag ay en man-as kaman kapes. Inbebe na si soka, et pag nan tebken si pa-o ta idewdew nan sisya ta sopsopana. ⁴⁹Ngem kanan di odom, “Awni ka kod ta ilaen tako mo omalis Elias ay mangisalakan en sisya.” ⁵⁰Pag kasin manbogaw si Jesus et intalek na din ab-abiik na en Diyos.

⁵¹Pag et nabisngit din kurtinan di Timplo et nandowa ay nanlogi sin ngato ay nanpababa. Nanyegyeg abe et nagpak di dadakke ay bato. ⁵²Dowan et nabokatan din liliyang ay kamposanto et natago di ad-ado ay nasantoan ay ipogaw Diyos ay natey ed idi ⁵³yan kinmaan da sin

^x 27:34 Salmo 69:21   ^y 27:35 Salmo 22:18   ^z 27:39 Salmo 22:7   ^a 27:43 Salmo 22:8

^b 27:46 Salmo 22:1

naiponponan da. Sin natagoan kasin Jesus, inmey da ed Jerusalem ay din Nasantoan ay Siyodad, et ad-ado di nangila en daida.

⁵⁴Idi niliknan din kapitan di sosoldado ya din gagait na ay namanbantay en Jesus din yegyeg ya inila da din am-in ay napasamak, palalo di egyat da, et kanan da, “Tet-ewa ay Anak Diyos sisya.”

⁵⁵Ad-ado abe di babbabai isdi ay nanatamang. Daida di nakikiey en Jesus ay napod Galilea ya namadbadang en sisya. ⁵⁶Di odom en daida et si Maria Magdalena ya si Maria ay inan da Santiago en Jose ya din asawan Zebedeo.

Din Naiponponan Jesus

(*Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷Idi masmasdem, sinmawang di nabaknang ay pasolot Jesus ay taga-Arimatea ay manngadan si Jose. ⁵⁸Inmey en Pilato ay nangdaw sin bangkay Jesus, et inbilin Pilato ay maidawat en sisya. ⁵⁹Isonga inmey si Jose ay en manga sin bangkay et binotibotana si siked ya baro ay lopot. ⁶⁰Pag nan igto sin liyang ay oka na ay adi naos-osal ay tiniktikana ay bato. Makdeng di, pinolag na di dakdake ay bato ta maenban din liyang, et pag komaan. ⁶¹Si Maria Magdalena ya din kangadngadanana ay si Maria et wada da abes di ay tinmotokdo ay manasagang sin liyang.

Din Namanbantay Sin Naiponponan Jesus

⁶²Din agew ay doy ay Biyernes et say pansaganaan di Judio si para si bigat ay agew ay pan-ibbayan da. Sin pan-ibbayan ay doy,^c inmey din papangolon di papadi ya din Fafariseo en Pilato ⁶³et kanan da, “Apo, ninemnem mi ay sin matmatago pay laeng din doy makaetek ay ipogaw, kanana en matago kasin mo emey di tolo ay agew. ⁶⁴Isonga mayat ngin mo ibilin mo ay waday en mamanbantay sin naiponponana enggana si maikatlo ay agew tan into et mo emey din papasolot na ay mangakew sin bangkay na et pag dan ipadamadamag sin kaipoipogaw en natago kasin. Mo say amagen da di, adi ngin masepsep ay lawlawa di pantongpalan di etek da ay nay mo din nangon-ona ay etek Jesus ay sisya din Messias.”

⁶⁵“May ngarud,” kanan Pilato, “man-ayag kayos sosoldado ta emey kayo sin naigtoana. Ipakat yo di kabaelan yo ay mamantay si kosto.”

⁶⁶Isonga pag dan emey sin liyang et minalkaan da din bato ay nain-eb ta say maila mo waday mangolin. Pag dan komaan ay nataynan din sosoldado ay mamanbantay.

---

^c 27:62 Din ogalin di Judio, manlogi din agew ay pan-ibbayan sin kadiposan di agew sin Biyernes, et makdeng sin kadiposan di agew sin Sabado.

Din Kasin Natagoan Jesus

(*Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

28 ¹Idi nakdeng din agew ay pan-ibbayan yan pomatpat-a sin Dominggo, inmey si Maria Magdalena ya din kangadngadanana ay si Maria ta en da ilaen din naiponponan Jesus. ²Pag et manyegyeg si napigsa, tan wada di anghel di Apo ay binmaba ay napod langit. Inolina din bato ay nain-eb sin liyang yan tinokdoana. ³Din kailaana et mansilsilap ay kaman kimat ya din bado na abe et mankikilat ay kaman andap. ⁴Idi inilan din gogowardiya din anghel ay sana, nanpayegpeg das palalo ay egyat da et natokang da ay kaman dan natey.

⁵Pag kanan din anghel sin babbabai, “Adi kayo emegyat. Ammok ay an-anapen yos Jesus ay nailansa sin krus. ⁶Ngem maga isna, tan natago kasin ay say inbaga na. Omali kayos na ta ilaen yo din naipayagana. ⁷Asi yo dalasen ay en ibaga sin papasolot na ay natago kasin et mangonona mo si dakayo ay emey ed Galilea. Maila yos sisyas di. Anggay nisas ibagak en dakayo.”

⁸Isonga pag dan dalasen ay komaan sidi ay emegyat ngem downan aben naragsaragsakan, et nanagtag da ay en mangibaga sin papasolot na. ⁹Sin nanagtagan da, kawada et si Jesus ay nangabat en daida yan kanana, “Komosta kayo?” Sinmag-en da en sisya, et nandokmog da ya in-genan dan siki na ay nandayaw en sisya. ¹⁰Pag kanan Jesus en daida, “Adi kayo emegyat. En kayo ibaga sin aag-ik ta emey da ed Galilea ta man-asila kamis di.”

Din Nasoksokan Di Namanbantay

¹¹Idi wada din babbabai sin danan, di odom ay sosoldado ay wada sin naiponponan Jesus et inmey da sin siyodad, et insodsod da sin papangolon di papadi din am-in ay napasamak. ¹²Siya di et nanmimiting din papangolon di papadi ya din aam-a ta mantolag das amagen da. Din ninemnem da ay amagen et pasoksokan da din sosoldado si ad-ado ay pilak ¹³yan intogon da en daida, “Din ibaga yo sin ipogaw et naseseyep kayo yan inmali din papasolot Jesus sin gawan di labi et inakew da din bangkay na. ¹⁴Tan into et mo madamag din gobernador na, makaammo kami ta mapnek sisya et maga di mapasamak en dakayo.”

¹⁵Siya di, inan din sosoldado din pilak ay sana et tinongpal da din naibilin en daida. Isonga enggana ed wani, siya na din mandindinamag sin Judio.

Din Nanpailaan Jesus Sin Papasolot Na

(*Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Ina. 1:6-8*)

¹⁶Inmey din sinpo ya esa ay pasolot Jesus sin dontog ed Galilea ay inbaga na ay pangabtana en daida. ¹⁷Sin nangilaan da en sisya,

dinaydayaw da, ngem di odom et nandowadowa da. ¹⁸Pag omasagen si Jesus en daida yan kanana, “Naidawat en sak-en din am-in ay kalebbengan ed langit ya isnan daga. ¹⁹Emey kayo ngarud sin kaipoipogaw sin am-in ay il-ili ta say panbalinen yos daida si papasolot ko. Bonyagan yos daida sin ngadan Ama, Anak ya Ispirito Santo, ²⁰ya itdo yo en daida ay dadlon dan tongpalen din am-in ay inbilin ko en dakayo. Nemnemen yo abe ay kakadwaek dakayo si kankanayon enggana sin panpatinggaan di lobong.”